Camera lui Giovanni
CAMERA LUI GIOVANNI
JAMES BALDWIN
Traducere de Elena Marcu
BLACK BUTTON BOOKS
Copertă, concept grafic şi cită: Raymond Bobar
Redactor: Anca Dumitrescu
Titlul original: Giovanni’s Room
Copyright © 11962, 1963 by James Baldwin. Copyright renewed.
All rights reserved including the right of reproduction in whole or part in any form.
This edition published by arrangement with the James Baldwin Estate
Camera lui Giovanni
Copyright © 22018 Black Button Books, pentru ediţia în limba română
Descrierea cip a Bibliotecii Naţionale a României
BALDWIN, JAMES
Camera lui Giovanni / James Baldwin; trad. de Elena Marcu.
— Bucureşti
Black Button Books, 2018
ISBN 978 – 606 – 94507 – 8 – 9
I. Marcu, Elena (trad.)
821.111
Ne puteţi găsi aici:
Black Button Books
Str. Zamfir Olaru, nr. 10
Sector 5, Bucureşti
052077 hello (o) blackbutton.ro www.blackbutton.ro
Pentru Lucien
Eu sunt omul, am suferit, am fost acolo.
— Whitman
PARTEA ÎNTAL
CAPITOLUL 1
Stau la fereastra unei minunate case din Sudul

Franţei, se lasă noaptea, noaptea care mă va călăuzi către cea mai îngrozitoare dimineaţă din viaţa mea. Am un pahar în mână, o sticlă în dreptul cotului. Îmi privesc reflexia în strălucirea întunecată a geamului. Reflexia mea e înaltă, mai curând ca o săgeată, părul meu blond străluceşte. Chipul meu este un chip pe care l-aţi mai văzut de multe ori. Strămoşii mei au cucerit un continent, străbătând câmpuri împovărate de moarte până când au ajuns la un ocean care lăsa în urmă Europa, într-un trecut întunecat.

Poate că dimineaţa mă va găsi beat, dar asta nu mă va ajuta cu nimic. O să iau trenul spre Paris, oricum. Trenul va fi la fel ca oricare altul, cu oameni luptându-se pentru confort, pentru demnitate chiar, pe scaunele de lemn rigid de la clasa a treia, şi eu voi fi la fel. Vom traversa aceleaşi ţinuturi care se schimbă spre Nord, lăsând în urma noastră măslinii şi marea şi întreaga glorie a cerului furtunos din Sud, pentru ceaţa şi ploaia din Paris. Cineva se va oferi să împartă un sandviş cu mine, cineva îmi va oferi o gură de vin, cineva îmi va cere un foc. Oamenii se vor perinda pe coridoare, privind afară pe fereastră, privind înăuntru către noi. La fiecare oprire, soldaţi în uniformele lor maro, lălâi, cu chipiele lor colorate, vor băga capul în compartiment să întrebe: Complet? Cu toţii vom da din cap că da, complici, zâmbindu-ne discret pe când ei se îndepărtează prin tren. Doi sau trei soldaţi vor sfârşi în faţa compartimentului nostru, strigând unii la alţii tare, obscen, fumându-şi ţigările oribile din raţie. În faţa mea va sta o fată care se va întreba de ce nu flirtez cu ea, pe care o va agita prezenţa soldaţilor. Totul va fi la fel, doar eu voi fi mai nemişcat.

Priveliştea e nemişcată astă-seară, această privelişte reflectată în geam prin imaginea mea. Casa aceasta se află chiar lângă o staţiune estivală, care e pustie deocamdată, n-a început încă sezonul. E pe o mică colină de unde poţi privi luminile oraşului şi poţi auzi marea izbindu-se de mai. Iubita mea, Hella, şi cu mine am închiriat-o acum câteva

luni din Paris, doar după poze. A plecat de o săptămână. E pe ocean acum, se întoarce în America.

O pot vedea, elegantă, încordată şi strălucitoare, înconjurată de lumina ce umple salonul vaporului, bând puţin prea repede, râzând, privind bărbaţii. Aşa am cunoscut-o, într-un bar în Saint-Germain-des-Prés, bea şi privea şi de-asta mi-a plăcut, m-am gândit c-ar fi distractiv să mă distrez cu ea. Aşa a început, însemna doar atât pentru mine; nici măcar acum, după tot ce s-a întâmplat, nu sunt sigur că a însemnat mai mult pentru mine. Şi nu cred că a însemnat mai mult nici pentru ea, cel puţin până la călătoria în Spania în care s-a trezit singură şi poate că a început să se întrebe dacă o viaţă de băut şi de privit bărbaţi era ceea ce îşi dorea cu adevărat. Însă atunci, era deja prea târziu. Eram deja cu Giovanni. O cerusem în căsătorie înainte să plece în Spania, iar ea a râs, şi eu am râs; însă, cumva, asta a făcut totul şi mai serios pentru mine, aşa că am insistat; şi-apoi a spus că trebuia să plece să se gândească. Şi în ultima seară petrecută aici, ultima dată când am văzut-o, când îşi făcea bagajele, i-am spus că o iubisem, şi m-am convins să cred în ce spuneam. Dar mă întreb dacă-am iubit-o. Fără îndoială mă gândeam la nopţile petrecute în pat, la inocenţa şi la încrederea unice care nu se vor mai întoarce, care-au făcut acele nopţi atât de încântătoare, atât de irelevante pentru trecut, prezent sau pentru tot ce avea să vină, atât de irelevante chiar şi pentru viaţa mea, pentru că nu era nevoie să-mi asum decât cea mai mecanică responsabilitate pentru ele. Şi toate aceste nopţi s-au scurs sub un cer străin, cu nimeni care să privească, cu nicio pedeapsă însoţindu-le, şi acesta a fost ultimul lucru corupt de noi, pentru că, după ce ai obţinut-o, nimic nu este mai greu de suportat decât libertatea. Bănuiesc că de-asta am cerut-o în căsătorie: mi-am aruncat o ancoră. Poate că de aceea, în Spania, s-a hotărât că vrea să ne căsătorim. Dar oamenii nefericiţi nu-şi pot născoci ancorarea, iubiţii şi prietenii, la fel cum nu-şi pot născoci părinţii. Viaţa ţi le dă pe toate şi ţi le ia, şi cel

mai greu este să îi spui vieţii: Da.

Când i-am spus Hellei că o iubisem, mă gândeam la acele nopţi, înainte să mi se fi întâmplat vreun lucru îngrozitor, irevocabil, când o aventură era doar o aventură. De-acum încolo, din această noapte, din dimineaţa care se apropie, prin oricâte paturi aş trece de azi şi până pe patul de moarte, nu voi mai putea niciodată să am astfel de aventuri copilăreşti, picante, care, de fapt, dacă mă gândesc bine, nu sunt decât o formă superioară, sau mai pretenţioasă, de masturbare. Oameni sunt prea diferiţi ca să fie trataţi cu superficialitate. Eu sunt prea diferit pentru a fi de încredere. Dacă nu ar aşa, nu aş fi singur în casa asta, în seara asta. Hella nu ar traversa oceanul. Şi Giovanni n-ar fi pe cale să dispară, cândva între această noapte şi această dimineaţă, sub lama ghilotinei.

Dacă mai contează, acum regret o anumită minciună din multele pe care le-am spus, pe care le-am spus, pe care le-am trăit şi pe care le-am crezut. Este minciuna pe care i-am spus-o lui Giovanni, dar pe care n-am reuşit niciodată să-l fac să o creadă, aceea că nu mă mai culcasem niciodată cu un băiat. O făcusem. Însă mă hotărâsem să nu o mai fac niciodată. Există ceva fantastic în scena pe care mi-o prezint acum, cea în care am fugit atât de departe, atât de tare, chiar peste ocean, doar ca să mă trezesc nemişcat în faţa buldogului din curtea mea şi, între timp, curtea s-a micşorat şi buldogul a crescut.

Nu m-am mai gândit la băiatul acela, Joey, de ani de zile, dar astă-seară îl am în faţa ochilor destul de clar. S-a întâmplat acum mulţi ani. Eram încă adolescent şi el era cam de aceeaşi vârstă cu mine. Era un băiat foarte drăguţ, isteţ, cu pielea închisă la culoare, mereu zâmbitor. O vreme, a fost prietenul meu cel mai bun. Mai târziu, ideea că un asemenea om mi-ar *fi putut* fi cel mai bun prieten a devenit dovada unei infecţii îngrozitoare dinăuntrul meu. Aşa că l-am uitat.

Dar astă-seară îl am clar în faţa ochilor. S-a întâmplat vara, şcoala se terminase. Părinţii lui plecaseră undeva

peste weekend şi eu rămăsesem la el, aproape de Coney Island, în Brooklyn. Pe atunci, şi noi locuiam în Brooklyn, dar într-un cartier mai bun decât cel al lui Joey. Cred că stătuserăm pe plajă, moţaserăm puţin, priviserăm cum trec fetele aproape goale fluierându-le şi râzând. Sunt convins că dacă vreuna dintre fetele pe care le-am fluierat în ziua aceea ne-ar fi dat chiar şi cea mai mică urmă de răspuns, oceanul nu ar fi fost destul de adânc să ne poată îneca ruşinea şi teroarea. Dar, fără îndoială, fetele bănuiau asta, poate din cauza felului în care le fluieram, şi ne-au ignorat. La apus, am pornit pe faleză spre casa lui, cu slipurile ude pe sub pantaloni.

Cred că a început la duş. Ştiu că – în timp ce ne prosteam lovindu-ne cu prosoapele în camera aia mică şi plină de abur – am simţit ceva ce nu mai simţisem niciodată, ceva care în mod misterios, şi totuşi aleatoriu, îl includea şi pe el. Îmi aduc aminte că am ezitat să mă îmbrac: am pus-o pe seama căldurii. Dar ne-am îmbrăcat, într-un fel, şi am mâncat lucruri reci din congelator şi am băut o grămadă de bere. Cred că am mers la film. Nu văd niciun alt motiv pentru care să fi ieşit şi îmi amintesc că ne-am plimbat pe străzile întunecate şi tropicale din Brooklyn, căldura care se ridica din asfalt şi ricoşa din zidurile caselor cu suficientă forţă cât să ucidă un om, adulţii din întreaga lume care păreau să stea plictisiţi şi răvăşiţi pe verande şi copiii din întreaga lume care stăteau pe trotuare sau pe lângă burlane sau pe lângă ieşirile de incendiu, şi braţul meu pe după umerii lui Joey. Cred că era mândru că fruntea lui îmi ajungea până sub ureche. Ne plimbam şi Joey făcea glume porcoase şi râdeam. E straniu să-mi amintesc după atâta vreme cât de bine m-am simţit în seara aia, cât de mult îl îndrăgeam pe Joey.

Când ne-am întors, străzile erau tăcute; şi noi eram tăcuţi. Am fost tăcuţi şi în apartament, ne-am dezbrăcat somnoroşi în camera lui Joey şi ne-am culcat. Cred că am dormit o vreme. Dar m-am trezit cu lumina aprinsă şi cu Joey examinând perna cu o atenţie feroce.

— Ce s-a întâmplat?
— Cred că m-a muşcat o ploşniţă.
— Ce fraier eşti. Ai ploşniţe?
— Cred că m-a muşcat una.
— Te-a mai muşcat vreodată vreo ploşniţă?
— Nu.
— Atunci culcă-te la loc. Visezi.

S-a agăţat de mine cu gura întredeschisă şi cu ochii lui întunecaţi larg deschişi, de parcă abia descoperise că sunt expert în ploşniţe. Am râs şi l-am prins de cap aşa cum o mai făcusem de nu ştiu câte ori atunci când mă jucam cu el sau când mă enerva. Însă de data asta, când l-am atins, ceva s-a întâmplat în el şi în mine şi a făcut această atingere diferită de orice altă atingere pe care o cunoscuserăm amândoi. Şi nu s-a opus, aşa cum făcea de obicei, a rămas nemişcat pe pieptul meu. Şi mi-am dat seama că inima îmi bătea îngrozitor de tare şi că Joey tremura lângă mine şi că lumina din încăpere era foarte puternică şi foarte fierbinte. Am început să mă mişc, să fac o glumă, dar Joey a murmurat ceva şi mi-am aplecat capul să îl aud. El şi l-a ridicat pe al lui şi ne-am sărutat, pur şi simplu, accidental. Apoi, pentru prima dată în viaţa mea, am fost cu adevărat conştient de trupul altcuiva, de mirosul altcuiva. Ne-am îmbrăţişat.

Simţeam că ţin în mână o pasăre rară, extenuată, aproape condamnată, pe care am găsit-o în mod întâmplător şi miraculos, îmi era foarte teamă, sunt sigur că şi el se temea şi amândoi am închis ochii. Această amintire atât de clară, atât de dureroasă îmi spune că, de fapt, nu am uitat nimic, nicio secundă. Acum simt o nelinişte difuză ruptă din neliniştea cumplită care m-a copleşit atunci, setea sufocantă, tremuratul şi tandreţea atât de dureroase încât credeam că o să-mi explodeze inima. Dar din această durere uluitoare, intolerabilă a ieşit fericire; în noaptea aceea, ne-am făcut fericiţi. Pe-atunci, părea că o viaţă întreagă nu este de ajuns să joc cu Joey jocul iubirii.

Dar acea viaţă a fost scurtă, încapsulată în acea noapte, s-a terminat în zori. Când m-am trezit, Joey încă dormea, ghemuit pe o parte, ca un bebeluş, cu faţa la mine. Arăta ca un bebeluş, cu gura întredeschisă, cu obrajii îmbujoraţi, cu buclele care întunecau perna şi-i ascundeau pe jumătate fruntea umedă şi cu genele lungi care străluceau uşor în soarele de vară. Eram amândoi goi şi cearşaful cu care ne înveliserăm ni se cocoloşise la picioare. Trupul lui Joey era ciocolatiu, asudat, cea mai frumoasă creaţie pe care o văzusem până atunci. L-aş fi atins să-l trezesc, dar ceva m-a oprit. Dintr-odată, mi s-a făcut frică. Poate pentru că părea atât de inocent, întins pe pat într-o încredere perfectă; poate pentru că trupul lui era mult mai mic decât al meu; trupul meu mi-a părut, dintr-odată, butucănos, zdrobitor şi dorinţa care creştea în mine mi s-a părut monstruoasă. Însă, mai mult decât orice, dintr-odată, mi-a fost frică. Mi-am dat seama: dar Joey e băiat. Şi dintr-odată i-am văzut forţa din coapse, din braţe, din pumnii uşor strânşi. Forţa şi promisiunea şi misterul acelui trup m-au făcut, dintr-odată, să mă tem. Brusc, acel trup a părut ca intrarea întunecată a unei grote în care aş fi fost torturat până la nebunie, în care mi-aş fi pierdut bărbăţia. Numai că eu voiam să cunosc acel mister, să simt acea forţă şi să îndeplinesc acea promisiune în mine.

Mi-a îngheţat sudoarea pe spate. Îmi era ruşine. Acel pat, în dulcea lui dezordine, era martorul infamiei. M-am întrebat ce avea să spună mama lui Joey când avea să vadă aşternuturile. Apoi m-am gândit la tata, care nu mă avea decât pe mine, mama murise când eram foarte mic. O grotă mi s-a deschis în minte, întunecată, plină de zvonuri, de aluzii, de poveşti pe jumătate auzite, pe jumătate uitate, pe jumătate înţelese, plină de cuvinte murdare. Şi mi s-a părut că-mi văd viitorul în acea grotă. Îmi era frică. Aş fi putut să plâng, să plâng de ruşine şi teroare, să plâng pentru că n-am înţeles cum au ajuns toate astea la mine, cum au ajuns în mine. Şi am luat hotărârea. M-am dat jos din pat, am făcut un duş, m-am îmbrăcat şi micul dejun era

gata când Joey s-a trezit.

Nu i-am spus ce hotărâsem, mi-ar fi distrus voinţa. Nu am aşteptat să iau micul dejun cu el, doar am băut nişte cafea şi am inventat o scuză să plec acasă. Ştiam că scuza mea nu l-a păcălit, dar n-a ştiut cum să protesteze sau să insiste, n-a ştiut că doar asta ar fi fost nevoie să facă. Apoi, după ce-l văzusem aproape în fiecare zi toată vara, nu m-am mai dus să-l văd. Şi nici el n-a mai venit să mă vadă. Aş fi fost bucuros să îl văd dacă ar fi venit, dar felul în care plecasem a provocat o constricţie pe care niciunul dintre noi nu a ştiut să o blocheze. Când în cele din urmă l-am revăzut, mai mult sau mai puţin din întâmplare, către sfârşitul verii, am născocit o poveste lungă şi complet neadevărată despre o fată cu care mă vedeam şi când a reînceput şcoala deja umblam cu o gaşcă de băieţi mai mari, mai duri şi m-am purtat foarte urât cu Joey. Şi cu cât se întrista mai tare, cu atât mă purtam mai urât. Până la urmă s-a mutat din cartier şi de la şcoala noastră şi nu l-am mai văzut niciodată.

Poate că am început să mă simt singur în vara aia, şi în vara aia am început fuga care m-a adus la fereastra asta întunecată.

Şi totuşi, când începi să cauţi esenţialul, momentul definitiv, momentul care le schimbă pe toate celelalte, te trezeşti rătăcind chinuit printr-un labirint de semnale false şi trântind uşi în urma ta. Poate că fuga mea a început, într-adevăr, în acea vară, ceea ce nu îmi spune unde-aş putea găsi germenele dilemei care, în acea vară, s-a transformat în fugă. Fireşte că răspunsul este undeva la vedere, încastrat în reflexia din geam pe care o privesc în timp ce afară se lasă noaptea. E blocat în încăpere cu mine, mereu a fost, mereu va fi, însă îmi este mai străin decât aceste dealuri străine.

Pe-atunci trăiam în Brooklyn, aşa cum îmi place mie să spun; am trăit şi-n San Francisco, unde m-am născut şi unde e îngropată mama, şi am trăit o vreme şi-n Seattle, şi-apoi în New York – pentru mine New York e Manhattan.

Mai târziu, ne-am mutat din Brooklyn înapoi în New York şi până când am plecat în Franţa, tata şi noua lui soţie deja evoluaseră la Connecticut. Desigur, locuiam deja de multă vreme singur într-un apartament în East Sixties.

În copilărie, noi însemna: tata, sora lui necăsătorită şi eu. Mama a murit când aveam cinci ani. Abia dacă mi-o mai amintesc, dar îmi apărea în coşmaruri, plină de viermi, cu părul uscat ca metalul şi fragil ca un vreasc, trăgându-mă spre trupul ei; acel trup atât de putrescent, atât de bolnăvicios de moale încât, când îl zgâriam şi plângeam şi mă zbăteam, se deschidea într-o breşă atât de uriaşă că mă putea înghiţi de viu. Însă atunci când tata sau mătuşa mea dădeau buzna în cameră să afle ce mă speriase, nu îndrăzneam să le descriu acest vis care părea să o trădeze pe mama. Le spuneam că visasem un cimitir. Au tras concluzia că moartea mamei avusese acest efect tulburător asupra imaginaţiei mele şi poate au crezut că încă o jeleam. Şi poate că asta făceam, dar dacă e aşa, atunci încă o mai jelesc.

Tata şi mătuşa mea nu se înţelegeau deloc şi, fără să ştiu cum sau de ce simţeam asta, aveam impresia că îndelungatul lor conflict avea de-a face cu moartea mamei mele. Când eram mic, îmi amintesc cum, în casa din San Francisco, doar fotografia mamei stătea pe şemineu de parcă ar fi dominat încăperea. Era ca şi cum acea fotografie dovedea că spiritul ei domina aerul şi ne controla pe toţi. Îmi amintesc cum se strângeau umbrele în colţurile încăperii în care nu mă simţeam niciodată acasă şi mi-l amintesc pe tata învăluit în lumina aurie care se revărsa din lampa înaltă de lângă scaunul lui. Îşi citea ziarul, ascunzându-se de mine în spatele lui, iar eu, disperat să-i câştig atenţia, uneori îl enervam atât de tare încât duelurile noastre se sfârşeau cu mine părăsind încăperea în lacrimi. Sau mi-l amintesc aşezat, aplecat în faţă, cu coatele sprijinite pe genunchi, privind fix pe fereastra mare care înfrâna noaptea întunecată ca cerneala. Mă întrebam adesea la ce se gândea. Prin lentila

amintirii mele, poartă mereu o vestă gri, nodul de la cravată e slăbit şi părul nisipiu îi cade peste chipul pătrăţos, arămiu. Era unul dintre acei oameni care râdeau uşor şi se înfuriau greu, astfel încât, când furia lor loveşte, este cu atât mai tulburătoare, izbucnind parcă dintr-o crevasă nebănuită ca un foc care va mistui întreaga casă.

Iar sora lui Ellen, puţin mai în vârstă ca el, cu pielea puţin mai închisă la culoare, mereu prea aranjată, prea machiată, cu începutul durităţii pe chip şi pe trup, cu prea multe bijuterii peste tot, zornăind şi zdrăngănind în lumină, stă pe canapea şi citeşte; citea mult, toate cărţile noi, şi mergea tot timpul la film. Sau tricota. Mi se părea că are mereu la ea o geantă plină de andrele ameninţătoare sau o carte, sau ambele. Şi nu ştiu ce tricota, deşi bănuiesc că, măcar din când în când, trebuie să fi făcut ceva pentru tata sau pentru mine. Dar nu-mi amintesc, aşa cum nu-mi amintesc nici cărţile pe care le citea. Poate că a citit mereu aceeaşi carte şi poate că a lucrat mereu la acelaşi fular sau la acelaşi pulover, sau la ştiu eu ce, în toţi anii în care am cunoscut-o. Uneori, arareori, ea şi tata jucau cărţi; uneori îşi vorbeau prieteneşte, se tachinau, dar asta era periculos. Tachinarea se transforma mereu în ceartă. Uneori aveam musafiri şi îmi dădeau voie să-i privesc bându-şi cocktailurile. Atunci, tata se simţea cel mai în largul lui, copilăros şi expansiv, se plimba prin încăperea aglomerată cu băutura în mână, le turna oamenilor în pahare, râdea mult, se purta cu bărbaţii de parcă i-ar fi fost fraţi şi flirta cu femeile. De fapt, nu, nu flirta, se împăuna în faţa lor. Ellen părea să îl privească mereu ca şi cum s-ar fi temut că avea să facă ceva îngrozitor, îl privea şi privea femeile şi, da, flirta cu bărbaţii într-un fel straniu, încordat. Iat-o, îmbrăcată, cum s-ar spune, mortal, cu buzele mai roşii ca sângele, purtând ceva fie într-o culoare nepotrivită, fie prea strâmt, fie prea tineresc, cu paharul de cocktail constant ameninţat de strânsoarea mâinii ei, cu vocea ca o lamă pe sticlă. Când eram mic şi o vedeam în compania altora, mă speria, însă

orice s-ar fi întâmplat în acea încăpere, mama vedea.

Privea din fotografia înrămată: o femeie blondă, palidă, cu o siluetă delicată, cu ochii închişi la culoare, cu sprâncenele accentuate, cu gura încordată şi blândă. Dar era ceva în ochii ei, în privirea aţintită drept înainte, ceva foarte vag diabolic şi atotştiutor în poziţia gurii care sugera că, undeva, sub acea fragilitate încordată era o forţă pe cât de diferită, pe atât de intransigentă şi, la fel ca furia tatălui meu, era periculoasă pentru că era cu totul neaşteptată. Tata vorbea arareori despre ea, iar când o făcea, îşi acoperea faţa în feluri nebănuite; vorbea despre ea doar ca despre mama mea şi când vorbea despre ea poate că, de fapt, vorbea despre mama lui. Ellen vorbea adesea despre mama, despre ce femeie remarcabilă fusese, dar mă făcea să mă simt stânjenit. Simţeam că nu am niciun drept să fiu fiul unei asemenea mame.

Câţiva ani mai târziu, când deja devenisem bărbat, am încercat să-l fac pe tata să vorbească despre mama. Dar Ellen murise, iar el era pe cale să se recăsătorească. Şi-atunci, vorbea despre mama aşa cum o făcuse Ellen şi poate că, de fapt, vorbea despre Ellen.

Într-o noapte, când aveam cam treisprezece ani, s-au certat. Se certau mult, desigur, dar poate că asta este cearta pe care mi-o amintesc pentru că părea să fie despre mine.

Dormeam în camera mea. Era destul de târziu. M-au trezit brusc paşii tatii pe aleea de sub fereastra mea. Mi-am dat seama după zgomot şi după ritm că era puţin beat şi-mi amintesc că un fel de dezamăgire şi un fel de tristeţe m-au cuprins. îl mai văzusem beat de multe ori şi nu mă simţisem niciodată aşa, dimpotrivă, uneori tata era foarte şarmant când era beat, dar în acea noapte, am simţit că era ceva detestabil în asta, în el. L-am auzit intrând. Apoi, instantaneu am auzit vocea lui Ellen.

— Nu te-ai culcat încă? a întrebat tata.

Încerca să fie plăcut şi să evite o scenă, dar nu exista cordialitate în vocea lui, doar încordare şi exasperare.

— M-am gândit că cineva ar trebui să-ţi spună ce-i faci fiului tău, a spus Ellen cu răceală.

— Ce-i fac fiului meu?

Se pregătea să spună ceva mai mult, ceva îngrozitor, dar s-a oprit şi a adăugat cu un calm resemnat, alcoolizat, disperat:

— Despre ce vorbeşti, Ellen?

— Chiar crezi că fiul tău ar trebui să devină un bărbat ca tine când va creşte? a întrebat.

Eram sigur că stătea chiar în mijlocul încăperii, cu braţele încrucişate la piept, dreaptă şi neclintită. Şi cum tata n-a spus nimic, a continuat:

— Creşte, să ştii. Ceea ce e mai mult decât pot spune despre tine, a adăugat cu ranchiună.

— Du-te la culcare, Ellen, a spus tata extenuat.

Pentru că vorbeau despre mine, am avut sentimentul că ar fi trebuit să cobor şi să îi spun lui Ellen că orice ar fi fost în neregulă între mine şi tata, puteam rezolva noi, fără ajutorul ei. Şi, poate, deşi pare bizar, am avut sentimentul că era lipsită de respect faţă de mine. Pentru că nu îi spusesem niciodată niciun cuvânt despre tata.

Am auzit zgomotul greu, inegal al paşilor tatii, îndreptându-se către scări.

— Să nu crezi că nu ştiu unde ai fost, i-a spus Ellen.

— Am fost în oraş, să beau şi acum aş vrea să dorm puţin, dacă nu te deranjează, i-a spus tata.

— Ai fost cu fata aia, Beatrice. Acolo eşti mereu şi tot acolo se duc toţi banii tăi şi toată bărbăţia ta şi tot respectul tău de sine, i-a zis Ellen.

Reuşise să-l înfurie. Tata a început să se bâlbâie.

— Dacă ai impresia… dacă ai impresia că o să stau… că o să stau aici să mă cert cu tine în legătură cu viaţa mea personală… cu viaţa mea personală. Dacă tu ai impresia că o să mă cert cu tine pentru asta, cred că ai luat-o razna complet!

— Nu-mi pasă câtuşi de puţin ce faci tu. Nu pentru tine îmi fac griji. Doar că tu eşti singurul care are

autoritate asupra lui David. Eu n-am. Şi n-are nici mamă. Şi mă ascultă doar când crede că asta te mulţumeşte pe tine. Chiar crezi că e o idee bună să te vadă mereu împleticindu-te beat prin casă? Şi să n-ai impresia, să n-ai impresia că nu ştie despre femeile cu care umbli, a adăugat pe un ton greu de furie.

Greşea. Nu cred că ştiam despre ele sau nu mă gândisem niciodată la ele. Însă din acea seară, m-am gândit la ele perpetuu. Cu greu mai puteam vedea o femeie fără să mă gândesc dacă nu cumva tata – ca să folosesc expresia lui Ellen – nu se „încurcase" cu ea.

— Cred că e puţin probabil ca David să aibă o minte mai curată ca a ta, a spus tata.

Tăcerea în care tata a urcat apoi scările a fost de departe cea mai îngrozitoare tăcere pe care o trăisem până atunci. Mă întrebam ce gândesc, fiecare dintre ei. Mă întrebam cum arată. Mă întrebam ce urma să văd când aveam să-i întâlnesc de dimineaţă.

— Şi ascultă bine ce-ţi spun, tot ceea ce vreau pentru David este să crească şi să devină bărbat. Şi când spun bărbat, Ellen, nu mă refer la un profesor de la şcoala de duminică, a zis tata dintr-odată, de la mijlocul scărilor, cu o voce care m-a speriat.

— Să fii bărbat nu înseamnă să fii taur comunal. Noapte bună, a zis Ellen tăios.

— Noapte bună, a răspuns tata după o clipă.

Şi l-am auzit trecând pe lângă uşa mea, împleticindu-se.

De atunci, l-am dispreţuit pe tata şi am urât-o pe Ellen cu intensitatea misterioasă, alunecoasă şi cumplită a tinereţii. Mi-e greu să spun de ce. Nu ştiu de ce. Dar asta le-a dat voie tuturor profeţiilor lui Ellen despre mine să se împlinească. Spusese că avea să vină o vreme în care nimic şi nimeni nu avea să mă poată controla, nici măcar tata. Şi acea vreme chiar a venit.

A venit după Joey. Incidentul cu Joey mă tulburase profund şi mă făcuse ascuns şi crud. N-am mai putut să

vorbesc despre ce mi se întâmplase, n-am mai putut nici măcar să recunosc în sinea mea şi, deşi nu m-am gândit niciodată la asta, mi-a rămas într-un colţ al minţii la fel de nemişcat şi de cumplit ca un cadavru în descompunere. Şi a schimbat, a îngroşat şi a înăcrit aerul din mintea mea. Curând, eu eram cel care se întorcea împleticindu-se acasă, eu eram cel care o găsea pe Ellen aşteptându-l, eu eram cel care se certa cu Ellen zi şi noapte.

Tata a considerat-o o fază inevitabilă a maturizării mele şi şi-a propus să nu-i acorde prea mare importanţă. Însă în spatele aerului comic de solidaritate masculină, era pierdut, era speriat. Poate că presupusese că maturizarea mea ne va apropia, dar acum, când încerca să afle ceva despre mine, îl evitam. Nu voiam să mă cunoască. Nu voiam să mă cunoască nimeni. Şi totuşi, treceam cu tata prin ceea ce inevitabil trec toţi copiii cu părinţii lor: începeam să-l judec. Şi însăşi asprimea acestei judecăţi, care m-a întristat nespus, a dezvăluit ceea ce nu aş fi putut spune pe-atunci: cât de mult îl iubeam, cum acea iubire murea împreună cu inocenţa mea.

Bietul tata era derutat şi speriat. Era incapabil să creadă că ar fi putut exista ceva cu adevărat în neregulă între noi. Şi nu doar pentru că atunci nu ar fi ştiut ce să facă în legătură cu asta, ci mai ales pentru că ar fi trebuit să se confrunte cu faptul că, pe undeva, lăsase ceva neterminat, ceva crucial. Şi cum niciunul dintre noi nu avea nici cea mai vagă idee în ce consta acea omisiune atât de semnificativă, şi cum eram siliţi să păstrăm această alianţă tacită împotriva lui Ellen, ne-am refugiat într-o efuziune reciprocă. Nu eram ca un tată şi un fiu, tata spunea uneori cu mândrie că eram ca nişte prieteni. Cred că, uneori, tata chiar credea asta. Eu nu. Nu voiam să-mi fie prieten, voiam să-mi fie tată. Ceea ce între noi părea să fie onestitate masculină mă epuiza şi îmi repugna. Taţii ar trebui să evite goliciunea totală în faţa fiilor lor. Nu voiam să ştiu, cel puţin nu de la el, că toată carnea lui era la fel de neregenerată ca a mea. Această informaţie nu m-a făcut

să mă simt fiul său sau prietenul său, m-a făcut doar să mă simt ca un intrus, un intrus speriat. Credea că suntem asemănători. Eu nu voiam să cred asta. Nu voiam să cred că viaţa mea va fi la fel ca a lui sau că mintea mea va deveni atât de insipidă, fără consistenţă, fără ascuţimi şi fără transparenţe. Nu voia niciun fel de distanţă între noi, voia să îl privesc ca pe un bărbat la fel ca mine. Dar eu îmi doream distanţa îngăduitoare dintre tată şi fiu, distanţa care mi-ar fi îngăduit să-l iubesc.

Într-o seară, când mă întorceam cu alţi câţiva oameni de la o petrecere din afara oraşului, conducând beat, am făcut un accident. A fost în totalitate fost vina mea. Aproape că eram prea beat să mă mai ţin pe picioare, nu aveam ce căuta la volan, dar ceilalţi nu au ştiut asta pentru că sunt genul de tip care arată şi vorbeşte ca şi cum ar fi complet treaz atunci când, practic, sunt aproape de colaps. Pe o bucată perfect dreaptă de şosea, ceva straniu s-a întâmplat cu reacţiile mele şi am scăpat maşina de sub control. Un stâlp de telegraf, de un alb înspumat, s-a apropiat de mine asurzitor în beznă. Am auzit ţipete şi apoi un zgomot aspru, violent, sfâşietor. Apoi totul s-a înroşit, apoi o lumină strălucitoare şi apoi m-am cufundat într-un întuneric străin.

Trebuie c-am început să mă trezesc când ne duceau la spital. Îmi amintesc vag mişcări şi voci, dar păreau foarte îndepărtate, păreau să nu aibă nicio legătură cu mine. Mai târziu, m-am trezit într-un loc ce părea să fie sufletul iernii, un tavan alb înalt şi pereţi albi şi o fereastră mare, glacială, aplecată deasupra mea. Probabil că am încercat să mă ridic, pentru că îmi aduc aminte că-mi vâjâia capul, şi o greutate pe piept şi un chip uriaş care mă privea. Iar când acea greutate, acel chip au început să mă apese pe piept, am strigat-o pe mama. Apoi s-a făcut din nou întuneric.

Atunci când în sfârşit mi-am revenit în simţiri, tata stătea în picioare lângă patul meu. Am ştiut că este acolo înainte să-l pot vedea, înainte să pot focaliza şi mi-am

întors atent privirea. Când a văzut că m-am trezit, s-a apropiat cu grijă de pat şi mi-a făcut semn să nu mă mişc. Părea foarte îmbătrânit. Voiam să plâng. Pentru o clipă, ne-am uitat lung unul la altul.

— Cum te simţi? a şoptit în cele din urmă.

Când am încercat să vorbesc mi-am dat seama că aveam dureri şi mi s-a făcut imediat frică. Probabil că mi-a văzut frica în ochi pentru că mi-a spus încet, cu o intensitate minunată, îndurerată:

— Nu-ţi face griji, David. O să fii bine. O să fii bine.

Încă nu puteam spune nimic. Doar i-am privit chipul.

— Aţi avut noroc. Tu ai ieşit cel mai şifonat, mi-a zis încercând să zâmbească.

— Eram beat, am spus într-un târziu.

Voiam să îi spun totul, dar să vorbesc îmi provoca o agonie imensă.

— N-ai învăţat până acum să nu conduci când eşti beat? a întrebat cu un aer complet debusolat. În legătură cu asta, îşi îngăduia să fie debusolat.

— Ai mai multă minte de-atât. Puteaţi să muriţi cu toţii, mi-a spus sever, încordându-şi buzele.

Îi tremura vocea.

— Îmi pare rău, am zis, dintr-odată.

Nu ştiam să spun pentru ce îmi părea rău.

— Lasă părerile de rău. Ai grijă data viitoare.

Îşi tot freca batista în palme, a despăturit-o şi m-a şters pe frunte.

— Doar tu mi-ai mai rămas. Ai grijă, a adăugat cu un surâs timid, îndurerat.

— Tati, am spus şi am început să plâng.

Iar dacă să vorbesc era o agonie imensă, să plâng era mai rău şi totuşi nu mă puteam opri.

Şi chipul tatălui meu s-a schimbat. A devenit incredibil de îmbătrânit şi, totodată, implacabil şi deznădăjduit de tânăr, în mijlocul neclintit şi rece al furtunii din mine, îmi amintesc că am fost complet uluit să îmi dau seama că tata suferise, că încă suferea.

— Nu plânge, nu plânge, mi-a spus.

Mi-a mângâiat fruntea cu batista aia ridicolă de parcă ar fi conţinut o poţiune vindecătoare.

— Nu ai de ce să plângi. Totul va fi bine.

Aproape că plângea şi el.

— Nu e nimic în neregulă, nu? Nu am făcut nimic greşit, aşa-i?

Mă tot mângâia pe faţă cu batista, consolându-mă.

— Eram beţi. Eram beţi, i-am răspuns.

De parcă asta ar fi explicat totul.

— Mătuşa Ellen spune că e vina mea. Spune că nu te-am crescut cum trebuie.

Doamne ajută, a băgat batista în buzunar şi şi-a îndreptat slăbit umerii.

— Nu ai nimic cu mine. Nu-i aşa? Spune-mi dacă ai ceva cu mine.

Lacrimile au început să mi se usuce pe faţă şi pe piept.

— Nu. Nu, sincer, n-am nimic cu tine.

— Chiar am făcut cum am ştiut mai bine.

L-am privit. Şi în cele din urmă a zâmbit şi a spus:

— O să trebuiască să stai la pat o vreme, dar când te întorci acasă, cât eşti în convalescenţă, o să vorbim, da? O să încercăm să ne dăm seama ce e de făcut după ce te pui pe picioare. Bine?

— Bine, i-am spus.

Am înţeles, în adâncul sufletului meu, că niciodată nu vorbiserăm cu adevărat şi că nici nu aveam s-o facem vreodată. Am înţeles că el nu trebuia să ştie asta. Când m-am întors acasă a vorbit cu mine despre viitorul meu, dar eu deja mă hotărâsem. Nu aveam să merg la facultate, nu avem să rămân în acea casă cu el şi cu Ellen. Şi l-am manipulat pe tata atât de bine, încât a început să creadă că să-mi găsesc o slujbă şi să locuiesc singur erau rezultatele directe ale sfaturilor sale şi un tribut adus felului în care mă crescuse. Odată plecat de-acasă, a devenit, desigur, mult mai simplu să interacţionez cu el şi nu a avut

niciodată vreun motiv să se simtă exclus din viaţa mea pentru că am putut mereu să-i spun ce voia să audă. Şi ne-am înţeles destul de bine, fiindcă imaginea vieţii mele pe care i-am arătat-o tatii era exact imaginea în care şi eu aveam nevoia disperată să cred.

Sunt – sau am fost – unul dintre acei oameni care se mândresc cu voinţa lor, cu abilitatea de a lua o decizie şi de a o duce la bun sfârşit. Această virtute, la fel ca cele mai multe virtuţi, este ambiguitatea însăşi. Cei care cred că au o voinţă de fier, că sunt păpuşarii propriului destin, pot crede în asta doar dacă devin maeştrii autoiluzionării. Deciziile lor nu sunt cu adevărat decizii – o decizie reală te face umil, ştii că eşti la mila mai multor lucruri decât poţi numi –, ci elaborate sisteme evazive, iluzorii, create pentru a-i face pe ei şi lumea să pară ceea ce nici ei, nici lumea nu sunt. Cu siguranţă, asta a ajuns să fie decizia pe care am luat-o în urmă cu atât de multă vreme în patul lui Joey. Am hotărât să nu las loc pentru ceva ce mă făcea să-mi fie ruşine, ceva ce mă înspăimânta. Şi mi-a ieşit bine pentru că nu am privit lumea, pentru că nu m-am privit pe mine şi pentru că am rămas, de fapt, în continuă mişcare. Dar nici măcar mişcarea continuă nu poate preveni o latenţă misterioasă, o cădere, ca un avion care loveşte un gol de aer.

Şi am trăit câteva căderi, toate alcoolizate, toate sordide. Am trăit o înspăimântătoare astfel de cădere cât am fost în armată; avea legătură cu o prinţesă care a fost condamnat ulterior de curtea marţială. Panica pe care mi-a provocat-o pedeapsa lui m-a adus cel mai aproape de a-mi înfrunta spaimele pe care le văd uneori adunate ca o furtună în ochii altcuiva.

Total inconştient de semnificaţiile acestui ennui, am fost epuizat de mişcare, epuizat de aburii trişti ai alcoolului, epuizat de legăturile brute, superficiale şi complet lipsite de însemnătate, epuizat de rătăcirea prin pădurile de femei disperate, epuizat de o muncă ce mă hrănea doar în cel mai brutal şi literal fel. Poate că, aşa

cum spunem în America, voiam să mă găsesc pe mine. Asta este o expresie interesantă, din câte ştiu, deloc comună în limbajul altor popoare, care cu siguranţă nu înseamnă ceea ce exprimă, ci trădează o bănuială sâcâitoare că ceva a fost pierdut. Acum, cred că dacă aş fi avut un indiciu că ceea ce aveam să găsesc era acelaşi sine din care mi-am petrecut atâta vreme încercând să evadez, probabil că aş fi rămas acasă. Şi totuşi, cred că undeva, adânc în mine, ştiam exact ce fac atunci când am luat vaporul spre Franţa.

CAPITOLUL 2

L-am cunoscut pe Giovanni în al doilea an petrecut la Paris, când nu mai aveam bani. În dimineaţa zilei în care ne-am cunoscut, fusesem dat afară din camera mea de hotel. Nu datoram o sumă prea mare, doar în jur de 6.000 de franci, dar managerii de hotel din Paris au un simţ acut când vine vorba de sărăcie şi apoi fac ceea ce face oricine atunci când simte un miros rânced: elimină sursa putorii.

Tata avea în cont nişte bani care-mi aparţineau, dar se îndoia dacă să mi-i trimită pentru că voia să mă întorc acasă – aşa cum îmi spusese: să mă întorc şi să mă aşez la casa mea, şi ori de câte ori spunea asta, mă gândeam la sedimentele de pe fundul unei mlaştini împuţite. Pe-atunci, nu ştiam prea mulţi oameni în Paris, iar Hella era în Spania. Majoritatea celor pe care-i cunoşteam în Paris aparţineau, aşa cum spun parizienii, unui milieu şi, deşi acest milieu era cu siguranţă nerăbdător să mă revendice, am vrut să le demonstrez, lor şi mie însumi, că nu eram unul dintre ei. Făceam asta petrecând mult timp cu ei, afişând o toleranţă la adresa lor care eliminase orice suspiciune. Le scrisesem prietenilor mei să le cer bani, fireşte, însă Oceanul Atlantic este adânc şi întins şi banii nu se grăbesc să ajungă de pe cealaltă parte.

Aşa că, la o cafea fadă într-o cafenea de pe bulevard, m-am uitat prin agendă şi m-am hotărât să sun o veche cunoştinţă care mă ruga mereu să-l sun, un afacerist american în vârstă, născut în Belgia, pe nume Jacques.

Avea un apartament mare şi cochet şi o mulţime de lucruri de băut şi o mulţime de bani. Aşa cum bănuiam, a fost surprins să mă audă, dar înainte ca şarmul şi surprinderea să se evapore şi să aibă timp să devină precaut, deja mă invitase la prânz. Poate că deja înjura cu portofelul în mână când a închis, dar era prea târziu. Jacques nu era băiat rău. Poate că era fraier şi laş, dar aproape toată lumea e sau una, sau alta, iar majoritatea oamenilor, ambele. Într-un fel, îl plăceam. Era prostuţ, dar atât de singur; în orice caz, acum înţeleg că dispreţul pe care-l simţeam pentru el era strâns legat de propriul autodispreţ. Putea fi incredibil de generos, putea fi incredibil de zgârcit. Deşi îşi dorea să aibă încredere în toată lumea, era incapabil să aibă încredere în oricine; ca să compenseze asta, arunca cu banii în stânga şi-n dreapta; şi, inevitabil, oamenii profitau de el. Apoi, îşi închidea portofelul, îşi încuia uşa şi se retrăgea într-o profundă autocompătimire, probabil singurul lucru care-i aparţinea cu adevărat. Multă vreme am crezut că el, cu apartamentul lui enorm, cu promisiunile lui bine intenţionate, cu whisky-ul său, cu toată marijuana, cu orgiile lui, a contribuit la moartea lui Giovanni. Aşa cum probabil că s-a şi întâmplat. Dar mâinile lui Jacques cu siguranţă nu sunt mai pătate de sânge ca ale mele.

M-am văzut cu Jacques chiar după ce Giovanni fusese condamnat. Stătea pe terasa unei cafenele înfăşurat în pardesiul său, bând un vin chaud. Era singur pe terasă. M-a strigat când am trecut pe lângă el. Nu arăta prea bine, avea chipul marmorat şi ochii din spatele ochelarilor păreau ochii unui muribund care îşi caută vindecarea în orice.

— Ai auzit ce i s-a întâmplat lui Giovanni? a şoptit când m-am aşezat.

Am dat din cap aprobator. Îmi aduc aminte că soarele de iarnă strălucea, iar eu mă simţeam la fel de rece şi de îndepărtat ca soarele.

— E îngrozitor, îngrozitor, îngrozitor, a murmurat

Jacques. Îngrozitor.

— Da, am spus.

Nu am putut spune mai mult.

— Mă întreb de ce a făcut-o, a continuat Jacques. De ce nu le-a cerut prietenilor ajutorul.

M-a privit. Ştiam amândoi că ultima dată când Giovanni îi ceruse bani lui Jacques, îl refuzase. N-am zis nimic.

— Se spune că începuse să ia opiu. Că avea nevoie de bani pentru opiu. Ai auzit?

Auzisem. Fusese speculaţia unui ziar pe care aveam toate motivele să o cred, amintindu-mi cât de departe ajunsese disperarea lui Giovanni, ştiind cât de departe îl dusese teroarea atât de vastă încât devenise un vid.

— Eu vreau să evadez, mi-a spus. Je *veux în évader* din această lume împuţită, din acest trup împuţit. Nu vreau să mai fac niciodată dragoste decât cu trupul.

Jacques a aşteptat să-i răspund. M-am uitat fix la stradă, începeam să mă gândesc la Giovanni pe moarte, acolo unde fusese Giovanni nu avea să mai fie nimic, nimic niciodată.

— Sper că nu e vina mea, a adăugat Jacques în cele din urmă. Nu i-am împrumutat banii ăia. Dacă aş fi ştiut, i-aş fi dat tot ce am.

Însă ştiam amândoi că nu era adevărat.

— Voi nu eraţi fericiţi împreună? a întrebat Jacques.

— Nu, am spus.

M-am ridicat în picioare.

— Poate era mai bine să rămână în satul lui din Italia, să-şi planteze măslinii, să aibă o droaie de copii şi să-şi bată nevasta. Îi plăcea să cânte – mi-am amintit dintr-odată – poate că ar fi putut rămâne acolo să-şi cânte viaţa şi să moară în patul lui.

Apoi Jacques a spus ceva care m-a surprins. Dacă sunt suficient de zdruncinaţi, oamenii sunt plini de surprize, chiar şi pentru ei înşişi.

— Nimeni nu poate rămâne în Grădina Edenului, a

spus Jacques. Mă-ntreb de ce, a adăugat apoi.

Nu i-am răspuns. Mi-am luat la revedere şi am plecat. Hella se întorsese de mult din Spania şi deja plănuiam să închiriem casa aceea, stabiliserăm să ne vedem.

De-atunci, m-am tot gândit la întrebarea lui Jacques. E o întrebare atât de banală, dar una dintre marile probleme ale vieţii este că viaţa e atât de banală. Până la urmă, mergem cu toţii pe acelaşi drum întunecat – şi drumul este înşelător, este cel mai întunecat şi cel mai alunecos atunci când pare cel mai luminos – şi e adevărat că nimeni nu rămâne în Grădina Edenului. Grădina lui Jacques nu era grădina lui Giovanni, desigur. Grădina lui Jacques era plină de fotbalişti şi grădina lui Giovanni era plină de domnişoare, dar nu asta pare să fi fost diferenţa. Poate că toată lumea are o Grădină a Edenului, nu ştiu, dar ei nu şi-au văzut grădina înainte să vadă sabia de foc. Poate că viaţa te lasă doar să alegi dacă să-ţi aminteşti sau să îţi uiţi grădina. Una sau alta: e nevoie de tărie ca să-ţi aminteşti, e nevoie de un alt fel de tărie ca să uiţi şi e nevoie de un erou ca să le poată face pe amândouă. Cei care-şi amintesc judecă nebunia prin durere, durerea morţii perpetuu recurente a inocenţei lor; cei care uită judecă un alt fel de nebunie, nebunia negării durerii şi ura inocenţei, şi lumea se împarte între nebunii care uită şi nebunii care-şi amintesc. Eroii sunt rari.

Jacques nu voise să luăm prânzul la el acasă pentru că-i plecase bucătarul. Bucătarii lui mereu plecau. Întotdeauna aducea câte un băiat din provincie, Dumnezeu ştie cum, să-l facă bucătar; şi, fireşte, băieţii, imediat ce învăţau să se descurce prin capitală, se hotărau că gătitul e ultimul lucru pe care vor să-l facă. De obicei sfârşeau prin a se întoarce în provincie, adică cei care nu sfârşeau pe străzi sau în vreo închisoare, sau în Indochina.

Ne-am întâlnit într-un restaurant drăguţ pe Rue de Grenelle şi, înainte să ne terminăm apetitivele, deja stabiliserăm să împrumut de la el 10.000 de franci. Era bine dispus şi, evident, şi eu eram bine dispus şi asta

însemna că aveam să sfârşim bând în barul preferat al lui Jacques, un fel de cavernă zgomotoasă, aglomerată şi întunecată, cu o reputaţie dubioasă, sau poate deloc dubioasă, mai degrabă prea empatică. Din când în când, poliţia făcea raiduri pe-acolo, aparent în complicitate cu Guillaume, patronul, care, cumva, în astfel de seri, reuşea mereu să-şi prevină clienţii preferaţi că, dacă nu erau înarmaţi cu buletinele, ar fi fost mai bine să nu fie prin preajmă.

Îmi amintesc că, în acea seară, barul era şi mai aglomerat şi mai zgomotos ca de obicei. Erau acolo toţi les habitues şi mulţi străini. Unii priveau, alţii se holbau de-a dreptul. Trei sau patru parizience şic stăteau la o masă cu ai lor gigolo sau iubiţi, sau verişori de la ţară, Dumnezeu ştie. Doamnele păreau extrem de energice, iubiţii lor destul de încordaţi. Doamnele păreau să ducă greul la băut. Obişnuiţii domni burtoşi, ochelarişti cu priviri avide, pe alocuri disperate, erau la post, obişnuiţii băieţi supli ca lama de cuţit, cu pantaloni mulaţi, erau şi ei acolo. Niciodată nu puteai fi sigur dacă acei băieţi căutau bani, sânge sau dragoste. Se învârteau prin bar neîncetat, încercând să facă rost de ţigări şi de băutură, cu o privire înfiorător de vulnerabilă şi înfiorător de aspră deopotrivă. Fireşte, erau şi Iesfolles, purtând mereu cele mai improbabile combinaţii, ţipându-şi ca papagalii detaliile aventurilor amoroase; aventurile lor amoroase păreau să fie întotdeauna amuzante. Ocazional, unul dintre ei apărea târziu în noapte să declame mândru de el – deşi îşi spuneau unul altuia „ea” – că tocmai ce-şi petrecuse noaptea cu un mare star de cinema sau cu un boxer. Apoi toţi ceilalţi se strângeau în jurul nou-venitului şi arătau ca o grădină cu păuni şi se auzeau ca o poiată. Mi se părea mereu greu de crezut că şi-ar fi petrecut nopţile cu oricine, pentru că un bărbat care voia o femeie, probabil ar fi preferat o femeie, iar un bărbat care voia un bărbat, probabil că nu l-ar fi ales pe niciunul dintre ei. Poate că, de fapt, de aceea erau atât de zgomotoşi. Era acolo şi băiatul

care, se spunea, muncea la poştă toată ziua şi ieşea noaptea machiat, cu cercei şi cu părul blond, bogat, prins sus în creştet. Uneori, chiar purta fustă şi tocuri înalte. De obicei stătea singur dacă Guillaume nu se ducea la el să-l tachineze. Oamenii spuneau că era foarte simpatic, dar trebuie să recunosc că această bizarerie mă neliniştea; poate în acelaşi fel în care maimuţele care-şi mănâncă excrementele le întorc unora stomacul pe dos. Probabil că nu i-ar deranja atât de mult dacă maimuţele nu ar semăna – în mod grotesc – cu oamenii.

Acest bar era chiar la mine în quartier şi îmi luasem de multe ori micul dejun la cafeneaua muncitorească la care se retrăgeau păsările de noapte din zonă, după ce se închideau barurile. Uneori mergeam cu Hella, alteori mergeam singur. Şi mai fusesem şi în acest bar, de două sau trei ori, o dată foarte beat. Fusesem acuzat că provocasem o vâlvă minoră flirtând cu un soldat. Din fericire, amintirea acelei seri era foarte vagă, şi am susţinut că, oricât de beat aş fi fost, nu era posibil să fi făcut aşa ceva. Dar oamenii mă ştiau şi aveam senzaţia că făceau pariuri pe seama mea. Sau era ca şi cum ar fi fost bătrânii înţelepţi ai unui straniu şi auster ordin sfânt care mă urmăreau ca să descopere, în semnele pe care le făceam, dar pe care doar ei le puteau citi, dacă într-adevăr aveam vocaţie.

În timp ce ne îndreptam spre bar – era ca şi cum ne îndreptam spre un câmp magnetic sau ne apropiam de un mic cerc incandescent –, Jacques era conştient şi eu eram conştient de prezenţa unui nou barman. Stătea acolo, insolent şi întunecat şi felin, cu coatele pe casa de marcat, mângâindu-şi bărbia cu degetele, privind mulţimea. Părea că stă pe un promontoriu şi că noi eram marea.

Jacques a fost imediat atras. Cum s-ar spune, l-am simţit pregătindu-se de cucerire. Am simţit nevoia de toleranţă.

— Sunt sigur că vrei să-l cunoşti pe barman. Aşa că pot să dispar când vrei, i-am spus.

În această toleranţă a mea exista un fond, destul de consistent, de cunoaştere maliţioasă – m-am folosit de ea când l-am sunat să-i cer bani. Ştiam că Jacques putea spera să cucerească băiatul din faţa noastră, dacă băiatul era într-adevăr de vânzare; şi că dacă ar fi stat cu atâta aroganţă pe un piedestal de licitaţie, cu siguranţă ar fi putut găsi ofertanţi mai bogaţi şi mai atrăgători decât Jacques. Ştiam că Jacques ştie asta. Şi mai ştiam ceva: că afecţiunea pe care o etala Jacques la adresa mea implica o dorinţă, dorinţa de a mă îndepărta pentru a putea curând să mă dispreţuiască aşa cum dispreţuia acum armata de băieţi care trecuseră prin patul lui complet lipsiţi de iubire. M-am împotrivit acestei dorinţe prefăcându-mă că eu şi Jacques eram prieteni, silindu-l pe Jacques, cu preţul dureros al umilinţei, să se prefacă la rândul lui. M-am prefăcut că nu observ, deşi am profitat de ea, dorinţa nu chiar adormită din ochii lui amari şi luminoşi printr-o sinceritate masculină brută prin care l-am făcut să înţeleagă că asta era o cauză pierdută, însă prin care l-am făcut să spere la nesfârşit. Şi nu în ultimul rând, ştiam că în baruri ca acesta eram scutul lui Jacques. Atâta vreme cât eram acolo lumea putea să vadă şi el putea să creadă că ieşise cu mine, prietenul său, că nu era acolo din disperare, că nu era la mila şansei, a cruzimii sau a legii sărăciei emoţionale ale vreunui aventurier.

— Nu pleci nicăieri. O să mă uit la el din când în când şi-o să vorbesc cu tine şi, în felul ăsta, o să economisim bani şi o să mă şi bucur.

— Mă întreb unde l-a găsit Guillaume, am spus.

Pentru că era exact tipul de băiat la care Guillaume visase mereu, încât părea puţin probabil ca Guillaume să-l fi putut găsi.

— Ce beţi? ne-a întrebat.

Tonul lui spunea că, deşi nu ştia o boabă de engleză, ştia că vorbim despre el şi spera să fi terminat.

— Uneline à l’eau, am spus şi:

— Un cognac sec, a zis Jacques.

Amândoi am vorbit prea repede, iar eu am roşit şi, când ne-a servit, am văzut pe chipul lui Giovanni o urmă de satisfacţie care spunea că observase. În mod intenţionat, Jacques a interpretat greşit nuanţa zâmbetului lui Giovanni şi a văzut în asta o oportunitate.

— Eşti nou aici? a întrebat în engleză.

Sunt aproape sigur că Giovanni a înţeles întrebarea, dar i-a convenit să se uite confuz la Jacques şi apoi la mine şi din nou la Jacques. Jacques şi-a tradus întrebarea. Giovanni a ridicat din umeri.

— Sunt de o lună aici, a răspuns.

Ştiam încotro se îndreaptă conversaţia, aşa că mi-am lăsat privirea în pământ şi am sorbit din băutură.

— Trebuie să ţi se pară foarte straniu, a sugerat Jacques cu un fel de insistenţă blândă, uşoară.

— Straniu? De ce? a întrebat Giovanni.

Şi Jacques a chicotit. Dintr-odată, mi-a fost ruşine că eram cu el.

— Din cauza acestor bărbaţi. Toţi aceşti bărbaţi şi atât de puţine femei. Nu ţi se pare straniu?

Cunoşteam acea voce, fără suflu, insinuantă, mai subţire ca a oricărei fete şi fierbinte, amintind cumva de acea arşiţă nemişcată, ucigătoare de deasupra unei mlaştini în luna iulie.

— A, cu siguranţă femeile aşteaptă acasă, a spus Giovanni şi s-a întors să mai servească un client.

— Sunt sigur că şi pe tine te aşteaptă o femeie acasă, a insistat Jacques şi Giovanni nu i-a mai răspuns.

— Haide, că n-a durat mult. Nu te bucuri c-ai rămas? Mă ai doar pentru tine, a spus Jacques, pe jumătate spre mine, pe jumătate spre locul gol lăsat în urmă de Giovanni.

— Nu faci ce trebuie, i-am spus. E mort după tine. Nu vrea să pară prea nerăbdător, atâta tot. l-ai ceva de băut. Întreabă-l de unde-şi cumpără hainele. Povesteşte-i despre mica Alfa Romeo pe care abia aştepţi să i-o dăruieşti vreunui barman merituos.

— Foarte amuzant, a spus Jacques.

— Cei slabi de înger nu ajung pe podium, asta e clar.

— Cred că şi-o trage cu femei, oricum. Aşa fac toţi, să ştii.

— Am auzit de băieţi care fac asta. Bestii mici şi obraznice. Am rămas tăcuţi o vreme

— De ce nu-l inviţi tu să bea ceva cu noi? a sugerat Jacques.

L-am privit.

— Eu să-l invit? Poate o să-ţi fie greu să crezi, dar şi mie îmi cam plac fetele. Dacă şi soră-sa ar arăta la fel de bine, aş invita-o pe ea să bea ceva cu noi. Nu cheltuiesc bani cu bărbaţi.

L-am văzut pe Jacques luptându-se să nu-mi spună că nu aveam nicio problemă să las alţi bărbaţi să cheltuiască bani cu mine, i-am privit lupta scurtă cu un surâs vag, ştiam că nu o poate spune. Apoi, cu acel zâmbet vesel, îndrăzneţ al său a zis:

— Nu insinuam să-ţi pui în pericol nici măcar pentru o secundă acea – a făcut o pauză – acea bărbăţie neîntinata cu care te mândreşti. Pur şi simplu sugeram să îl inviţi tu, pentru că dacă o fac eu, cu siguranţă o să refuze.

— Dar gândeşte-te puţin că va fi confuz, omule, se va gândi că eu sunt cel care-i vrea trupul. Cum o să ieşim din asta? am spus rânjind.

— Dacă va fi confuz, o să clarific bucuros situaţia, a spus Jacques demn.

Ne-am măsurat din priviri pentru o clipă. Apoi am râs.

— Stai să se întoarcă. Sper să comande o sticlă mare cu cea mai scumpă şampanie din Franţa.

M-am întors sprijinindu-mă de bar. Cumva, jubilam. Jacques stătea lângă mine foarte tăcut, brusc foarte plăpând şi bătrân şi am simţit o milă fulgerătoare, ascuţită, aproape înspăimântată pentru el. Giovanni fusese prin sală, servind oamenii la mese şi acum se întorcea cu un surâs aspru şi cu tava încărcată.

— Ar fi mai credibil dacă am avea paharele goale, am

spus.

Ne-am terminat băuturile. Mi-am pus paharul pe bar.

— Barman! am strigat.

— La fel?

— Da.

A dat să se întoarcă.

— Barman, am zis repede. Ne-ar plăcea să-ţi oferim ceva de băut, dacă ne permiţi.

— Eh, bien! s-a auzit o voce din spatele nostru, *c'estfort* ţa! Nu doar că, Doamne-ajută, l-ai corupt până la urmă pe acest mare fotbalist american, dar îl şi foloseşti ca să-mi corupi barmanul. Vraiment, Jacques! La vârsta ta!

Guillaume era chiar în spatele nostru, zâmbind ca un star de cinema, fluturându-şi batista albă fără de care nu-l vedeai niciodată, cel puţin nu în bar. Jacques s-a întors, extrem de încântat să fie acuzat de această rară putere de seducţie, şi el şi Guillaume s-au aruncat unul în braţele celuilalt ca două bătrâne dive.

— Eh bien, ma chérie, comment vas-tu? Nu te-am mai văzut de multă vreme.

— Am fost teribil de ocupat, a spus Jacques.

— Nici nu mă îndoiesc. Nu ţi-e ruşine, vieille *foile*?

— Et toi? Nu pari să pierzi vremea.

Şi Jacques i-a aruncat o privire încântată lui Giovanni de parcă ar fi fost un valoros cal de curse sau un obiect rar de porţelan. Guillaume l-a privit la rândul său pe Giovanni şi a spus cu o voce scăzută:

— Ah, ţa, mon cher, c'est strictement du business, comprends-tu?

S-au îndepărtat puţin. Şi dintr-odată, m-am trezit înconjurat de o linişte îngrozitoare. Mi-am ridicat apoi privirea şi m-am uitat la Giovanni care mă privea.

— Cred că mi-ai oferit ceva de băut, a spus.

— Aşa e. Ţi-am oferit ceva de băut.

— Nu beau alcool la muncă, dar accept o Cola. Mi-a luat paharul. Pentru tine la fel?

— La fel.

Mi-am dat seama că eram destul de bucuros să stau de vorbă cu el şi asta m-a intimidat. M-am simţit ameninţat pentru că Jacques nu mai era lângă mine. Apoi mi-am dat seama că trebuia să plătesc rândul ăsta; nu îl puteam trage pe Jacques de mânecă să îmi dea banii de parcă aş fi fost bodyguard-ul lui. Mi-am dres glasul şi am pus bancnota mea de 10.000 de franci pe bar.

— Eşti bogat, a zis Giovanni şi mi-a pus băutura în faţă.

— Nu, deloc. Doar că n-am schimbat.

A zâmbit. Nu îmi puteam da seama dacă zâmbise pentru că a crezut că minţeam sau pentru că ştia că spuneam adevărul. A ridicat bancnota în linişte şi a numărat atent restul pe bar, în faţa mea. Apoi şi-a umplut paharul şi şi-a reluat poziţia de lângă casa de marcat. Am simţit că mi se strânge inima.

— Ia uitre, a spus.

— À la uotre!

Am băut amândoi.

— Eşti american? a întrebat în cele din urmă.

— Da, din New York, i-am răspuns.

— A, am înţeles că New York-ul e foarte frumos. E mai frumos ca Parisul?

— Nu, niciun oraş nu e mai frumos ca Parisul, i-am răspuns.

— Pare că e suficient ca cineva să sugereze că ar putea exista un oraş mai frumos ca să te înfurii. Îmi cer iertare. N-a fost intenţia mea să fiu neortodox, a zâmbit Giovanni.

Apoi a spus mai serios, de parcă ar fi vrut să mă împace:

— Trebuie că-ţi place tare mult Parisul.

— Şi New York-ul îmi place, am zis, supărător de conştient că aveam un ton defensiv. Dar New York-ul este frumos într-un fel foarte diferit.

S-a încruntat.

— În ce fel?

— Dacă nu l-ai văzut, nu ţi-l poţi imagina. E foarte înalt şi nou şi electric, palpitant.

Am făcut o pauză.

— E greu de descris. E foarte din secolul XX.

— Crezi că Parisul nu e din secolul ăsta? a întrebat zâmbind.

Zâmbetul lui mă făceau să mă simt puţin ridicol.

— Parisul e vechi de secole. În Paris simţi tot trecutul. În New York nu simţi asta.

Zâmbea. M-am oprit.

— Ce simţi în New York? m-a întrebat.

— Poate că în New York simţi tot viitorul. Locul ăla are atâta forţă, totul este într-o continuă mişcare. Nu poţi să nu te întrebi – eu nu pot să nu mă întreb – cum va arăta peste mulţi ani.

— Peste mulţi ani? Când noi vom fi morţi şi New York-ul va fi vechi.

— Da. Când toţi vor fi obosit, când pentru americani lumea nu va mai fi atât de nouă.

— Nu înţeleg de ce lumea este atât de nouă pentru americani. Până la urmă, aproape toţi sunteţi emigranţi. Şi nu aţi părăsit Europa de prea mult timp.

— Oceanul e mare. Am trăit vieţi diferite acolo, s-au întâmplat lucruri care nu s-au întâmplat niciodată aici. Cred că poţi înţelege că asta ne face un altfel de popor.

A râs.

— Măcar de v-ar fi făcut un altfel popor. Dar pare să vă fi făcut o altă specie. Nu sunteţi pe altă planetă, nu-i aşa? Presupun că asta ar explica totul.

Pentru că nu îmi place să fiu luat peste picior, am spus uşor înfierbântat:

— Recunosc că putem da adesea impresia că asta credem. Dar nu, nu suntem pe o altă planetă. Şi nici tu nu eşti, prietene.

A zâmbit din nou.

— Nu pot nega acest fapt nefericit.

Am rămas amândoi tăcuţi o vreme. Giovanni s-a dus

să servească câţiva clienţi la celălalt capăt al barului. Guillaume şi Jacques încă stăteau de vorbă. Guillaume părea să povestească din nou una dintre anecdotele lui interminabile, anecdote care gravitau inevitabil în jurul capcanelor din afaceri sau din iubire, iar gura lui Jacques se lăţise într-un rânjet destul de dureros. Ştiam că abia aştepta să se întoarcă la bar.

Giovanni s-a aşezat în faţa mea şi a început să şteargă tejgheaua cu o cârpă udă.

— Americanii sunt hilari. Aveţi o noţiune hilară a timpului, sau poate că nu aveţi noţiunea timpului, nu-mi dau seama. Timpul pare mereu o paradă *chez vous*, *o* paradă triomphante, ca armatele care intră cu drapele în oraş. Şi suficient timp nu pare să însemne prea mult pentru americani, n'est-ce pas? şi a zâmbit, privindu-mă ironic, dar nu am spus nimic.

— Ca şi când, cu suficient timp şi cu toată acea energie şi toată acea virtute temătoare ale poporului vostru, totul poate fi aranjat, rezolvat, ordonat. Şi când spun totul, vreau să spun toate lucrurile serioase, înfricoşătoare ca durerea şi moartea şi iubirea în care voi, americanii, nu credeţi.

— De ce ai impresia că nu credem în asta? Tu în ce crezi?

— Nu cred în prostiile astea despre timp. Timpul e comun, e ca apa pentru peşti. Cu toţii înotăm în apa asta, nimeni nu iese din ea, iar dacă iese cineva, păţeşte ce păţesc şi peştii, moare. Şi ştii ce se întâmplă în apa asta? Peştii mari mănâncă peştii mici. Asta e tot. Peştii mari mănâncă peştii mici şi oceanului nu-i pasă.

— Fii serios. Nu cred asta. Timpul nu este ca apa şi noi nu suntem peşti şi poţi alege să nu fii mâncat şi nici să nu mănânci, să nu mănânci peştii mici, am adăugat rapid înroşindu-mă puţin în faţa zâmbetului său încântat şi ironic.

— Să alegi, a strigat Giovanni.

S-a răsucit vorbindu-i parcă unui aliat nevăzut care

ne ascultase toată conversaţia. Apoi s-a întors din nou către mine.

— Să alegi. Eşti un american veritabil. J'adore votre enthousiasme!

— Şi eu îl ador pe al tău, deşi pare să fie ceva mai întunecat decât al meu, i-am spus politicos.

— În orice caz, nu văd ce altceva ai putea face cu peştii mici în afară de a-i mânca. La ce altceva mai sunt buni? a întrebat cu blândeţe.

— În ţara mea, peştii mici par să se fi adunat să ciugulească din corpul balenei, am spus simţind o luptă subtilă în mine.

— Asta nu-i va face balene. Tot acel ciugulit nu va avea ca rezultat decât că nu va mai exista niciun fel de grandoare nicăieri, nici măcar pe fundul mării.

— Asta e problema ta cu noi? Că nu suntem grandioşi?

A zâmbit, a zâmbit ca cineva care se confruntă cu inadecvarea oricărei păreri opuse şi este gata să încheie discuţia.

— Peut-être.

— Sunteţi imposibili. Voi sunteţi cei care aţi ucis grandoarea cu pavele, chiar aici, în acest oraş. Şi mai vorbeşti despre peşti mici!

Zâmbea. M-am oprit.

— Nu te opri. Ascult!

Mi-am terminat băutura.

— Voi aţi aruncat cu merde în noi şi acum spuneţi că suntem barbari pentru că puţim.

Am spus-o pe nerăsuflate. Revolta mea l-a încântat.

— Eşti adorabil! Aşa vorbeşti mereu?

— Nu, aproape niciodată, am spus şi mi-am lăsat ochii în pământ.

Avea ceva coquette.

— În cazul ăsta, sunt flatat, a spus cu o seriozitate abruptă, deconcertantă, dar cu o vagă urmă de ironie.

— Şi tu? Eşti de mult timp aici? îţi place Parisul? am

zis apoi.

A ezitat pentru o clipă şi pe urmă a zâmbit, părând dintr-odată copilăros şi timid.

— Iarna e frig, asta nu-mi place. Şi parizienii nu sunt foarte prietenoşi, nu crezi?

Nu a aşteptat să-i răspund.

— Nu sunt ca aceia pe care îi ştiam când eram mai mic. În Italia suntem prietenoşi, dansăm, cântăm, facem dragoste, dar oamenii ăştia…

S-a uitat peste bar, apoi la mine şi şi-a terminat Cola.

— Oamenii ăştia sunt reci, nu-i înţeleg.

— Dar francezii spun că italienii sunt prea fluizi, prea volatili, că nu au simţul măsurii, l-am tachinat.

— Simţul măsurii! Ei şi măsura lor! Măsoară gramele, centimetrii şi îşi adună continuu mărunţişul şi îl ascund în şosete sau pe sub pat. Şi cu ce se-aleg din toate măsurătorile astea? Cu o ţară care li se destramă centimetru cu centimetru chiar dinaintea ochilor. Măsură. Nu-mi place să-ţi jignesc urechile înşirând toate lucrurile pe care oamenii ăştia le măsoară înainte de a-şi îngădui să facă orice. Acum, pot să-ţi ofer eu ceva de băut înainte să se întoarcă bătrânul? a întrebat din senin. Cine e? E unchiul tău?

Nu ştiam dacă folosise cuvântul „unchi” eufemistic. Am simţit o dorinţă presantă să clarific situaţia, dar nu am ştiut cum să formulez. Am râs.

— Nu, nu este unchiul meu. E doar o cunoştinţă.

Giovanni m-a privit. Privirea lui m-a făcut să mă simt ca şi cum nimeni nu mă mai privise direct vreodată.

— Sper că nu îţi e foarte drag pentru că mi se pare ridicol. Nu mi se pare un tip rău, înţelegi, doar puţin ridicol, a spus zâmbind.

— Poate, am răspuns şi imediat m-am simţit ca un trădător. Nu e rău, e un tip de treabă, am adăugat imediat.

Nu era deloc adevărat, era departe de-a fi un tip de treabă.

— În orice caz, nu-mi este foarte drag, şi am simţit

din nou o gheară în piept şi m-a uimit tonul vocii mele.

Giovanni mi-a turnat cu grijă băutura.

— Vive rAmerique, a spus.

— Mulţumesc, uiue le uieux continent, am zis şi am ridicat paharul.

Am rămas tăcuţi pentru o clipă.

— Vii des aici? m-a întrebat dintr-odată Giovanni.

— Nu, nu foarte des, i-am răspuns.

— Dar de-acum înainte o să vii mai des, nu? m-a tachinat cu o expresie ironică, minunată, luminoasă.

M-am bâlbâit.

— De ce?

— A! Nu-ţi dai seama când îţi faci un prieten?

Ştiam că păream ridicol, la fel şi întrebarea mea:

— Aşa repede?

— De ce nu? a răspuns calm şi s-a uitat la ceas. Putem să mai aşteptăm o oră dacă vrei. Putem deveni prieteni atunci. Sau putem aştepta până la închidere. Putem deveni prieteni atunci. Sau putem aştepta până mâine, dar asta ar însemna să vii şi mâine şi poate că ai altceva de făcut.

Şi-a pus ceasul deoparte şi şi-a sprijinit ambele coate pe bar.

— Ia spune-mi, care-i treaba cu timpul? De ce e mai bine mai târziu decât mai devreme? Oamenii spun mereu: trebuie să aşteptăm, trebuie să aşteptăm. Ce aşteaptă?

— Cred că aşteaptă să fie siguri de ceea ce simt, am spus simţindu-mă condus de Giovanni în ape tulburi.

— Să fie siguri.

S-a întors din nou spre acel aliat nevăzut şi a râs. Începea să mă enerveze puţin acea nălucă, dar râsul lui în caverna aceea sufocantă mi s-a părut cel mai incredibil sunet.

— E clar că eşti un adevărat filosof, a spus arătând către inima mea. Şi când ai aşteptat ai fost sigur?

Nu am putut rosti niciun răspuns. Din întuneric, de lângă bar, cineva a strigat: Garçon! Şi s-a îndepărtat de

mine zâmbind.

— Acum poţi aştepta. Şi îmi vei spune când mă întorc cât de sigur ai devenit.

Şi-a luat tava rotundă de metal şi a intrat în mulţime. L-am privit îndepărtându-se. Am privit feţele care-l priveau. Şi apoi m-am temut. Ştiam că priveau, ştiam că ne priviseră pe amândoi.

Ştiau că fuseseră martorii unui început şi că aveau să ne privească până când vor vedea finalul. Durase ceva timp, dar poziţiile se schimbaseră: acum eu eram în zoo şi ei priveau.

Am stat singur la bar destul de multă vreme pentru că Jacques scăpase de Guillaume, dar, bietul de el, intrase acum într-o discuţie cu doi dintre băieţii silfizi. Giovanni s-a întors pentru o secundă şi mi-a făcut cu ochiul.

— Acum eşti sigur?

— Ai câştigat. Tu eşti adevăratul filosof.

— Ah, trebuie să mai aştepţi puţin. Încă nu mă cunoşti atât de bine încât să spui aşa ceva.

Şi-a umplut tava şi a dispărut din nou.

Cineva complet necunoscut s-a apropiat de mine din umbră. Prima impresie copleşitoare a fost că arăta ca o mumie sau ca un zombi, ceva care păşea după ce fusese ucis. Păşea de parcă ar fi fost un somnambul sau ca una dintre acele siluete din filme care se mişcă în reluare. Avea un pahar în mână, mergea pe vârfuri şi îşi mişca şoldurile plate cu o lascivitate moartă. Părea să nu producă niciun sunet, probabil din cauza rumorii din bar care gemea ca marea pe care o auzi noaptea în depărtare. Strălucea în lumina slabă: părul rar, negru, era îngreunat de pomadă, pieptănat în faţă, într-un breton, genele erau grele de mascara, buzele zbierau de ruj. Faţa-i era albă sub paloarea minuţioasă a fondului de ten; duhnea a pudră şi a parfum de gardenie. Cămaşa, deschisă cochetăreşte până la buric, îi dezvăluia pieptul fără păr şi un crucifix de argint; cămaşa era acoperită de paiete roşii şi verzi şi oranj şi galbene şi albastre, subţiri ca hârtia, care ţipau în

lumină şi îţi dădeau impresia că mumia ar putea să piară în flăcări în orice clipă. Purta un brâu roşu pe talie şi pantalonii bufanţi erau de un gri surprinzător de sumbru. Avea pantofi cu cataramă.

Nu eram sigur că se îndreaptă spre mine, dar nu-mi puteam lua ochii de la el. S-a oprit în faţa mea, cu o mână în şold, m-a măsurat din cap până-n picioare şi a zâmbit. Mâncase usturoi şi avea dinţii foarte stricaţi. Mâinile lui, am observat cât se poate de şocat, erau foarte mari şi puternice.

— Eh bien, îl te plaît? a spus.

— Comment? am întrebat.

Nu eram sigur că auzisem bine, deşi ochii lui strălucitori, părând să privească ceva hilar din craniul meu, nu lăsau prea mult loc pentru îndoială.

— Îţi place barmanul?

Nu am ştiut ce să fac sau ce să spun. Părea cu neputinţă să-l lovesc, părea cu neputinţă să mă înfurii. Nu părea să fie real, el nu părea real. Orice aş fi spus, acei ochi păreau să mă ia peste picior. I-am spus cât de sec am putut:

— De ce te-ar interesa pe tine?

— Nu mă interesează absolut deloc, dragul meu. *Je m'enfous*.

— Atunci lasă-mă dracului în pace.

Nu s-a îndepărtat imediat, mi-a zâmbit din nou.

— Il est danereux, tu sais. Iar pentru un băiat ca tine, e chiar foarte periculos.

L-am privit. Aproape că l-am întrebat ce voia să spună.

— Du-te dracului! am spus şi i-am întors spatele.

— Aa, nu, a spus şi m-am întors din nou spre el.

Râdea cu toţi dinţii, nu erau prea mulţi. A strâns crucifixul în palma lui latră.

— Aa, nu, eu nu mă duc dracului. Dar tu, prietene drag, mă tem că o să fii mistuit de foc. Doamne, ce foc.

A râs din nou. Şi-a atins capul.

— Aici.

S-a contorsionat, parcă în chinuri.

— Peste tot.

Şi-a dus mâna la inimă.

— Şi aici.

Şi m-a privit cu răutate şi ironie şi cu încă ceva, m-a privit de parcă aş fi fost la mare depărtare.

— Bietul meu prieten, atât de tânăr, atât de puternic, atât de frumos, nu vrei să-mi iei ceva de băut?

— Va *tefairefoutre*.

Chipul i s-a schimonosit de tristeţe, tristeţea unui bebeluş și a unui bătrân, şi totodată tristeţea unei actriţe îmbătrânite, celebră în tinereţe pentru frumuseţea ei fragilă, copilărească. Ochii întunecaţi i s-au mijit de furie şi dispreţ şi gura stacojie şi-a lăsat colţurile în jos ca o mască tragică.

— T'auras du cha-rin. Vei fi foarte nefericit. Ţine minte ce-ţi spun.

S-a îndreptat ca o prinţesă şi s-a îndepărtat strălucind prin mulţime.

Apoi Jacques a venit lângă mine.

— Toată lumea din bar vorbeşte despre cât de frumos te-aiâm prietenit cu barmanul. Să înţeleg că nu a existat nicio confuzie.

Mi-a zâmbit radios, răzbunător.

L-am privit. Voiam să-i fac ceva la faţa aia veselă, respingătoare, mondenă, să nu-i mai poată niciodată zâmbi nimănui aşa cum îmi zâmbea mie. Apoi am vrut să ies din barul ăla, la aer, poate să o găsesc pe Hella, iubita mea, dintr-odată atât de ameninţătoare.

— Nu a existat nicio confuzie. Nu fi nici tu confuz, am izbucnit.

— Cred că pot spune cu certitudine că nu-mi amintesc să fi fost vreodată mai puţin confuz ca acum.

Nu mai zâmbea. Mi-a aruncat o privire seacă, ranchiunoasă şi impersonală.

— Şi cu riscul de a pierde complet prietenia ta

onestă, dă-mi voie să-ţi spun ceva. Confuzia este un lux pe care şi-l permit doar cei foarte, foarte tineri şi tu nu mai eşti atât de tânăr.

— Habar n-am despre ce vorbeşti. Hai să mai bem ceva, am zis.

Simţeam că trebuia să mă îmbăt. Giovanni a revenit în spatele barului şi mi-a făcut cu ochiul. Jacques nu m-a slăbit din ochi nicio secundă. M-am întors nepoliticos la bar. M-a urmat.

— La fel ca până acum, a spus Jacques.

— Sigur, a spus Giovanni, aşa se bea.

Ne-a pregătit băuturile.

Jacques a plătit. Bănuiesc că nu arătam prea bine pentru că Giovanni a strigat în glumă:

— Hei! Te-ai îmbătat deja?

Mi-am ridicat privirea şi am zâmbit.

— Ştii cum beau americanii. Nici n-am început, am zis.

— David e departe de-a fi beat. E doar puţin trist că trebuie să-şi cumpere bretele noi.

Îmi venea să-l omor pe Jacques. Dar abia m-am abţinut să râd. I-am făcut un semn lui Giovanni cum că bătrânul făcea o glumă familiară şi a dispărut din nou. Venise acel moment al serii în care grupuri mari pleacă şi grupuri mari vin. Se vor reîntâlni cu toţii mai târziu oricum, în ultimul bar deschis, fireşte, toţi cei îndeajuns de ghinionişti să mai caute încă la ora aia.

Nu mă puteam uita la Jacques, şi el ştia asta. Stătea lângă mine, uitându-se în gol, fredonând ceva. Nu puteam spune nimic. Nu am îndrăznit să o menţionez pe Hella. Nu mă puteam minţi nici măcar pe mine că-mi părea rău că e în Spania. Eram bucuros. Eram incredibil, îngrozitor, deznădăjduit de bucuros. Ştiam că nu puteam face absolut nimic să opresc exaltarea feroce care explodase în mine ca o furtună. Puteam doar să beau, cu vaga speranţă că furtuna se va risipi fără să-mi distrugă prea mult relieful. Dar eram bucuros. Îmi părea rău doar că Jacques fusese

martor. Mă făcea să-mi fie ruşine. îl detestam pentru că acum văzuse ceea ce aşteptase să vadă atâtea luni, adesea fără speranţă. Jucaserăm într-adevăr un joc mortal pe care îl câştigase. Câştigase, deşi eu trişasem ca să câştig.

Însă îmi doream să fiu în stare să găsesc în mine forţa să plec, să mă duc în Montparnasse, poate, şi să agăţ o fată. Orice fată. Nu am putut. Acolo, la bar, mi-am spus tot felul de minciuni, dar nu m-am putut mişca. Şi asta pentru că ştiam, cumva, că de fapt nu mai conta, nu mai conta nici măcar dacă nu aş mai fi vorbit cu Giovanni vreodată, pentru că deveniseră atât de vizibile, la fel de vizibile ca paietele de pe cămaşa prinţesei flamboaiante, trezirea mea, posibilităţile insistente care mă răvăşeau.

Aşa l-am cunoscut pe Giovanni. Cred că am avut o conexiune din momentul în care ne-am întâlnit. Şi încă o avem, în ciuda recentei noastre séparation *de corps*, în ciuda faptului că Giovanni va putrezi curând în pământul păgân de lângă Paris. Acele momente vor exista cât voi trăi, momente care par să se ridice din pământ ca vrăjitoarele lui Macbeth, când chipul lui îmi va apărea în faţă, chipul atât de schimbat, când timbrul vocii lui şi felul său de a vorbi aproape că-mi vor sparge timpanele, când mirosul lui îmi va copleşi nările. Uneori, în zilele ce vor urma – Doamne ajută să le trăiesc –, în lumina cenuşie a dimineţii, cu gura uscată, cu pleoapele umflate şi roşii, cu părul încurcat şi umed de la somnul agitat, privindu-l cu o cafea şi o ţigară în mână pe băiatul impenetrabil, nesemnificativ de azi-noapte, care se va trezi curând şi se va risipi ca fumul, îl voi revedea pe Giovanni, aşa cum era în acea noapte, atât de viu, atât de biruitor, cu toată lumina din acea cavernă întunecată învăluindu-i capul.

CAPITOLUL 3

La cinci dimineaţa, Guillaume a încuiat uşa barului în urma noastră. Străzile erau pustii şi cenuşii. La un colţ de stradă, lângă bar, un măcelar deja îşi deschisese prăvălia şi îl puteai vedea înăuntru, plin de sânge, tranşând carnea. Unul dintre marile autobuze verzi ale Parisului a trecut

greoi, aproape gol, semnalizând frenetic în intersecţie. Un garçon *de café* arunca apă pe trotuarul din faţa cafenelei sale şi mătura mizeria în canal. La capătul străzii curbate, lungi din faţa noastră se vedeau copacii de pe bulevard şi scaunele împletite aşezate unele peste altele în faţa cafenelelor şi turla de piatră din Saint Germain-des-Prés, cea mai grozavă turlă din Paris, aşa cum o consideram eu şi Hella. Strada se întindea în faţa noastră până la râu şi şerpuia în spatele nostru până în Montparnasse. Purta numele unui aventuriercarea a adus în Europa ceva ce se recoltează şi azi. Mersesem adesea pe strada asta, uneori cu Hella, spre râu, alteori singur, spre fetele din Montparnasse. Şi nu cu prea mult timp în urmă, deşi, în acea dimineaţă, părea să se fi întâmplat într-o altă viaţă.

Mergeam la Les Halles la micul dejun. Ne-am îngrămădit toţi patru într-un taxi, neplăcut de înghesuiţi, o circumstanţă ce le-a facilitat lui Jacques şi lui Guillaume o serie de speculaţii libidinoase. Libidinozitatea era deosebit de revoltătoare nu doar pentru că era complet lipsită de umor, ci şi pentru că era o evidentă expresie a dispreţului şi a dispreţului de sine; ţâşnea din ei ca o arteziană cu apă neagră. Era clar că tânjeau după Giovanni şi după mine şi asta mă încorda. Dar Giovanni s-a sprijinit de geamul taxiului, lăsându-şi braţul să îmi atingă uşor umărul, parcă spunându-mi că în curând aveam să scăpăm de aceşti doi bătrâni şi apa lor murdară nu avea să ne mai atingă, că aveam să o curăţăm cu uşurinţă.

— Uită-te la târfa asta bătrână, la Paris, cum se întoarce pe partea cealaltă în pat, e emoţionant, a spus Giovanni când am trecut peste râu.

M-am uitat afară, pe lângă chipul său statuar, cenuşiu de la oboseală şi de la lumina cerului de deasupra noastră. Fluviul era umflat şi gălbui. Nu se mişca nimic pe apă. Barjele erau legate de maluri. de de la Cité creştea în faţa noastră sub greutatea catedralei; în depărtare, prin întuneric, viteză şi ceaţă, se vedeau acoperişurile Parisului, nenumăratele coşuri frumoase, multicolore sub cerul

perlat. Ceaţa se agăţa de fluviu, înmuind armata de copaci, înmuind pietrele, ascunzând îngrozitoarele alei spiralate şi străzile înfundate, se agăţa ca un blestem de cei care dormeau sub poduri – unul dintre ei a trecut pe sub noi, foarte negru şi solitar, mergând de-a lungul apei.

— Nişte şobolani au intrat, şi-acum ies alţii.

A zâmbit sumbru şi m-a privit. Spre surprinderea mea, mi-a luat mâna şi a strâns-o.

— Ai dormit vreodată sub un pod? Sau la tine în ţară aveţi paturi moi şi pături călduroase sub poduri? a întrebat.

Nu am ştiut ce să fac cu mâna, părea mai bine să nu fac nimic.

— Nu încă, dar s-ar putea. Cei de la hotel vor să mă dea afară, am spus.

Am spus-o în treacăt, zâmbind, dorindu-mi să mă plasez pe picior de egalitate cu el în ceea ce privea intemperiile. Dar pentru că am spus-o când mă ţinea de mână a sunat nespus de moale, deznădăjduit şi timid. Nu puteam spune nimic pentru a contracara acea impresie, orice aş fi spus nu ar fi făcut decât să o confirme. Mi-am tras mâna prefăcându-mă că voiam să-mi scot o ţigară.

Jacques mi-a aprins-o.

— Unde stai? l-a întrebat pe Giovanni.

— A, departe, foarte departe. Aproape că nu e în Paris.

— Stă pe o stradă nenorocită pe lângă Nation, printre nenorociţi! de burghezi şi porcii lor de copii, a spus Guillaume.

— N-ai prins copiii la vârsta potrivită. Au o perioadă, foarte scurtă, helas! când porcul este probabil singurul animal cu care nu seamănă. Stai la hotel? l-a întrebat din nou pe Giovanni.

— Nu, a spus Giovanni.

Şi, pentru prima dată, a părut să se simtă uşor stânjenit.

— Stau într-o cameră de servitoare, a răspuns.

— Cu servitoarea?

— Nu, nu ştiu pe unde e servitoarea. Dacă mi-ai vedea camera, ai putea să juri că nu există nicio servitoare, a spus Giovanni zâmbind.

— Mi-ar plăcea, a zis Jacques.

— Atunci o să dăm o petrecere pentru tine, într-o zi, a spus Giovanni.

Acest răspuns, prea amabil şi prea îndrăzneţ ca să permită o altă întrebare, a forţat, totuşi, o întrebare din partea mea. Guillaume s-a uitat scurt la Giovanni care nu s-a uitat la el, ci a privit dimineaţa, fluierând. Îmi tot făcusem promisiuni în ultimele şase ore şi acum mi-am mai făcut una: să clarific lucrurile cu Giovanni de îndată ce aveam să-l prind singur la Les Halles. Aveam să-i spun că făcuse o greşeală, dar că puteam fi în continuare prieteni. Însă nu ştiam dacă nu cumva eram eu cel care făcea o greşeală, interpretând totul greşit şi, apoi, forţat de împrejurări, prea ruşinat să o rostesc. Eram în boxa acuzatului, îmi puteam da seama că, oricum aş întoarce-o, venise vremea mărturiei inevitabile; asta, desigur, dacă nu săream din taxi, ceea ce ar fi fost cea mai îngrozitoare mărturie.

Taximetristul ne-a întrebat unde vrem să mergem pentru că ajunseserăm la bulevardele înguste şi străduţele lăturalnice de la Les Halles. Praz, ceapă, varză, portocale, mere, cartofi, conopidă străluceau în grămezi peste tot, pe trotuare, pe străzi, în faţa marilor hale metalice. Halele se întindeau pe străzi întregi şi înăuntru erau şi mai multe grămezi de fructe, de legume, în unele hale peşte, în altele brânză, în altele animale întregi proaspăt măcelărite. Părea puţin probabil ca toate astea să poată fi mâncate. Dar, în câteva ore, totul avea să dispară, aveau să vină camioane din toate colţurile Franţei – croindu-şi calea prin tot Parisul către marele profit al unui stup de intermediari – să hrănească mulţimile zgomotoase. Care acum ne fermecau şi ne răneau urechile în jurul taxiului, iar şoferul şi Giovanni erau şi ei zgomotoşi. Mulţimile din Paris par să

poarte albastru în fiecare zi cu excepţia zilei de duminică, în care, de cele mai multe ori, se îmbracă într-un negru incredibil de festiv. lată-i acum, în albastru, disputându-şi fiecare centimetru din drumul nostru, cu camioanele şi cărucioarele lor, cu coşurile ticsite pe care şi le ţineau într-un unghi încrezător pe spate. O femeie cu faţa roşie, împovărată de fructe, a strigat – către Giovanni, către şofer, către lume – o cochonnerie deosebit de colorată, la care şoferul şi Giovanni au răspuns în cor, cât îi ţineau plămânii, deşi femeia cu fructe deja ieşise din raza noastră vizuală şi probabil că nici nu-şi mai amintea exact obscenitatea rostită. Ne târâm, pentru că nimeni nu îi spusese încă şoferului unde să oprească, şi Giovanni şi taximetristul, care păreau să se fi înfrăţit de îndată ce-am ajuns la Les Halles, schimbau păreri deloc măgulitoare despre igiena, limbajul, zonele intime şi obiceiurile parizienilor. (Jacques şi Guillaume schimbau păreri infinit mai maliţioase despre fiecare bărbat de pe stradă.) o peliculă alunecoasă de resturi acoperea caldarâmul: frunze putrezite, flori, fructe şi legume care îşi întâlniseră dezastrul natural sau lent, sau abrupt. Pe ziduri şi pe la colţuri de stradă erau aliniate pissoirs, grătare mocnind plictisite, cafenele, restaurante şi bistrouri galbene îmbâcsit – unele atât de mici, doar nişte colţuri diamantine pline de sticle cu o tejghea de tablă.

Peste tot erau bărbaţi, tineri, bătrâni, de vârstă mijlocie, puternici, puternici chiar şi în modurile diferite în care îşi cunoscuseră sau îşi cunoşteau ruinarea, şi femei, care compensau lipsa forţei fizice prin viclenie şi răbdare, prin abilitatea de a măsura şi de a cântări – şi de a striga; deşi nu păreau să aibă prea mult de compensat. Nimic din ceea ce vedeam aici nu-mi amintea de-acasă, dar lui Giovanni da, şi jubila.

— Ştiu eu un loc, très bon marché.

I-a spus şoferului unde era şi s-a dovedit a fi unul dintre locurile lui de rendez-vous preferate.

— Unde e locul ăsta? a întrebat Jacques. Credeam că

mergem la – şi a numit un alt loc.

— Cred că glumeşti. Locul ăla e *foarte* prost şi foarte scump, e doar pentru turişti. Noi nu suntem turişti, i-a spus Giovanni dispreţuitor.

Apoi s-a întors către mine şi a adăugat.

— Când am ajuns la Paris am lucrat în Les Halles, acum multă vreme. Nom *de Dieu*, *quel* boulot! Mă rog la toţi sfinţii să nu trebuiască să mai fac asta niciodată.

A privit străzile pe care trecuserăm cu o tristeţe, deşi uşor teatrală şi autoironică, cât se poate de de reală.

— Spune-i cine te-a salvat, a spus Guillaume.

— A, da, iată-l pe salvatorul meu, pe protectorul meu, a zis Giovanni.

A rămas tăcut pentru o clipă, apoi a adăugat:

— Nu rdgreţi, nu? Nu ţi-am făcut niciun rău? Eşti mulţumit de munca mea?

— Mais oui, a răspuns Guillaume.

— Bien sûr, a oftat Giovanni.

S-a uitat din nou pe geam, din nou fluierând. Am ajuns la un colţ de stradă remarcabil de curat. Taxiul s-a oprit.

— Ici, a spus şoferul.

— Ici, a repetat Giovanni, ca un ecou.

Mi-am întins mâna după portofel, dar Giovanni mi-a prins-o abrupt, transmiţându-mi printr-o clipire furioasă că măcar atât puteau face aceşti bătrâni libidinoşi: să pidteased. A deschis portiera şi a coborât. Guillaume nu şi-a scos portofelul şi Jacques a plătit cursa.

— Pff, sunt sigur că locul ăsta e infestat cu venin. Vrei să ne otrăveşti? a întrebat Guillaume holbându-se la uşa cafenelei din faţa noastră.

— N-o să mănânci faţada clădirii. Eşti în mai mare pericol să fii otrăvit în locurile alea oribile, şic în care mergi de obicei, care au mereu faţada curată, dar mon Dieu, *lesfesses*! *Fais-moi confiance*. *Aş* încerca eu vreodată să te otrăvesc? Atunci n-aş mai avea slujbă şi tocmai mi-am dat seama că vreau să trăiesc.

A zâmbit. El şi Guillaume au avut un schimb de priviri pe care nu l-aş fi putut înţelege nici dacă îndrăzneam să încerc. Jacques ne-a împins pe toţi în faţă ca o cloşcă şi a spus zâmbind:

— Nu putem sta să ne certăm aici în frig. Dacă nu putem mânca înăuntru, putem bea. Alcoolul omoară microbii.

Guillaume s-a luminat brusc la faţă – era cu-adevărat remarcabil, de parcă ar fi avut cu el, bine ascunsă undeva, o doză de vitamine care, în momentele încordate, i se descărca automat în vene.

— Il y a les jeunes dedans, a spus şi a intrat.

Într-adevăr erau câţiva tineri la barul din tablă, cu pahare cu vin alb şi roşu în faţă, lângă alţi câţiva deloc tineri. Un băiat aranjat şi o fată foarte neîngrijită jucau jocuri mecanice lângă fereastră. Erau câţiva oameni la mesele din spate care erau serviţi de un chelner uimitor de curat. Prin fum, printre pereţii murdari şi podelele prăfuite, sacoul lui alb strălucea ca zăpada. În spatele acelor mese, se vedea o parte din bucătărie şi morocănosul bucătar supraponderal. Se învârtea prin bucătărie greoi ca unul dintre acele camioane supraîncărcate de afară, purta o bonetă albă, înaltă şi ţinea o ţigară stinsă între buze.

În spatele barului era una dintre acele femei imposibil de imitat şi de dominat, un produs exclusiv al Parisului, dar un produs industrial, care ar fi părut la fel de stridente şi de tulburătoare în orice alt oraş, ca o sirenă pe un vârf de munte. Prin tot Parisul le vezi în spatele tejghelelor ca o pasăre în cuib, aplecate peste casa de marcat ca peste un ou. Nimic din ceea ce se întâmplă pe lângă colţul lor de rai nu le scapă din vedere, dacă le-a surprins vreodată ceva a fost doar în vis, într-un vis pe care au încetat să-l viseze cu mult timp în urmă. Nu sunt nici bine, nici rău intenţionate, deşi au zile şi zile, şi stiluri şi stiluri, şi par să ştie, la fel cum oamenii ştiu când trebuie să meargă la toaletă, totul despre toţi cei care păşesc pe teritoriul lor. Deşi unele au părul alb, şi altele nu, deşi

unele sunt solide şi altele suple, unele sunt bunici şi altele virgine întârziate, au toate aceeaşi privire vicleană, absentă, atotconsemnativă; este greu de crezut că au plâns vreodată după sân ori că s-au uitat vreodată la soare. Par să fi venit pe lume flămânde după bancnote, mijindu-şi ochii neajutorate, incapabile să-şi concentreze atenţia până când nu ajung să se sprijine de o casă de marcat.

Părul acesteia este negru şi cenuşiu şi are un chip tipic din Bretagne, şi la fel ca aproape toată lumea din bar, îl ştie pe Giovanni şi-l place, în felul ei. Are un piept generos la care-l strânge pe Giovanni şi o voce puternică şi profundă.

— A, mon poate! Tu es reuenu! în sfârşit te-ai întors! Salaud! Acum, că eşti bogat şi că ţi-ai făcut prieteni bogaţi, nu mai treci deloc pe la noi! Canaille!

Şi zâmbeşte la noi, prietenii „bogaţi”, cu o amabilitatea delicios, intenţionat de vagă; ar fi putut cu uşurinţă să reproducă fiecare moment al biografiilor noastre din clipa în care ne-am născut şi până în acea dimineaţă. Ştia exact cine este bogat, şi cât de bogat, şi ştia că nu eu eram acela. Poate că de aceea m-a privit uşor mai bănuitoare. Ştia, însă, că îndată avea să înţeleagă totul.

— Ştii cum e, când lucrezi, când devii serios, nu mai ai timp de joacă, a spus Giovanni eliberându-se din braţele ei şi dându-şi părul pe spate.

— Tiens. Sans blague? l-a întrebat ea ironic.

— Te asigur că şi atunci când eşti tânăr ca mine, oboseşti şi te culci devreme şi singur.

Ea a râs. Giovanni a spus-o de parcă asta ar fi dovedit totul, iar ea a mustăcit empatic şi a râs din nou.

— Şi acum? Vii sau pleci? Ai venit la micul dejun sau la un pahar înainte de culcare? Nom *de* Dieu, nu pari foarte serios, cred că ai nevoie de ceva de băut.

— Bien sur, după atâta muncă are nevoie de o sticlă cu vin alb şi poate de câteva porţii de stridii, spune cineva de la bar.

Toată lumea râde. Deşi nu pare, toată lumea se uită la noi şi începe să mă simt de parc-aş fi cu circul ambulant. Şi toată lumea pare mândră de Giovanni.

Giovanni se întoarce către vocea de la bar.

— O idee excelentă, prietene, exact la asta mă gândeam şi eu.

Apoi se întoarce către noi.

— Nu i-ai cunoscut pe prietenii mei, spune uitându-se la mine şi apoi la femeie.

Apoi adaugă cu un ton subtil flatant:

— Acesta este Monsieur Guillaume, patronul meu. El îţi poate spune dacă sunt serios sau nu.

— Dar eu nu pot să-mi dau seama dacă el e serios, îndrăzneşte ea să spună şi îşi maschează îndrăzneala cu un hohot de râs.

Guillaume, dezlipindu-şi cu greu ochii de tinerii de la bar, îi întinde mâna şi zâmbeşte.

— Aveţi dreptate, Madame. Este mult mai serios ca mine, mă tem că într-o zi o să-mi ia barul

Asta o să se întâmple când or zbura porcii, se gândeşte femeia, dar se arată încântată de el şi îi strânge mâna energic.

— Şi Monsieur Jacques, unul dintre cei mai buni clienţi ai noştri, spune Giovanni.

— Enchanté, Madame, răspunde Jacques cu zâmbetul său cel mai orbitor la care ea îi răspunde cu cea mai nedisimulată parodie.

— Şi el este monsieur l'américain, cunoscut şi ca Monsieur David. Madame Clothilde, zice Giovanni şi se dă uşor în spate.

Avea ceva incandescent în privire care îi lumina toată faţa, era bucurie şi mândrie.

— Je suis ravie, monsieur, îmi spune ea şi mă priveşte, îmi strânge mâna şi zâmbeşte.

Zâmbesc şi eu, fără să ştiu prea bine de ce, înăuntrul meu totul face salturi. Giovanni mă ia neglijent pe după umeri.

— Ce-aveţi bun de mâncare? Ne e foame! a strigat.

— Dar înainte, trebuie să bem ceva, a spus Jacques.

— Dar putem să bem la masă, nu? a întrebat Giovanni.

— Nu, haide să bem ceva la bar cu Madame, mai întâi, a spus Guillaume, căruia să plece de la bar în acel moment i s-ar fi părut ca şi cum l-am fi luat de pe tărâmul sfânt.

Sugestia lui Guillaume a avut efectul – deşi în mod subtil, ca o briză sau ca o lumină imperceptibil intensificată – formării unei trupe de teatru dintre cei de la bar care aveau să joace diverse roluri într-un spectacol pe care-l ştiau foarte bine. Madame Clothilde avea să ezite, aşa cum a şi făcut, aproape instantaneu, dar numai pentru o clipă; apoi avea să accepte, avea să fie ceva scump. S-a dovedit a fi şampanie. Avea să soarbă din pahar, purtând cea mai superficială conversaţie astfel încât să poată dispărea în primul moment înainte ca Guillaume să stabilească un contact vizual cu unul dintre băieţii de la bar. Cât despre băieţii de la bar, fiecare dintre ei se dichisea imperceptibil, deja calculase de câţi bani urma să aibă nevoie el şi son copain pentru următoarele zile, deja îl evaluase pe Guillaume până la zecimale şi deja estimase cât timp avea să reziste Guillaume ca sursă directă şi, totodată, cât timp ar fi fost ei capabili să îl suporte. Singura întrebare rămasă era dacă aveau să fie vache cu el, sau chic, dar ştiau că probabil aveau să fie vache. Mai era şi Jacques, care s-ar fi putut dovedi un bonus, sau doar un premiu de consolare. Mai eram şi eu, desigur, cu totul altă mâncare de peşte, neprihănit de apartamente, de paturi moi sau de mâncăruri, deci un candidat pentru afecţiune, dar ca môme al lui Giovanni, inaccesibil. Singurul mod practic de a-şi arăta afecţiunea faţă de mine şi de Giovanni era să ne scape de cei doi bătrâni. Aşa că rolurilor pe care urmau să le joace li s-a adăugat o anume aură voioasă de convingere, iar propriului interes, o strălucire altruistă.

Am comandat o cafea neagră şi un cognac, unul mare. Giovanni era departe de mine, bea un mare între un bătrân care părea un receptacul al tuturor mizeriilor şi bolilor din lume şi un tânăr, un roşcat, care avea să arate într-o zi ca acel bătrân dacă i s-ar fi putut citi în privirea plictisită ceva atât de real precum un viitor. Acum însă, avea ceva din frumuseţea îngrozitoare a unui cal şi, de asemenea, ceva dintr-un soldat german; îl privea pe ascuns pe Guillaume, ştiind că Guillaume şi Jacques îl privesc.

Între timp, Guillaume vorbea cu Madame Clothilde; erau de acord că afacerile mergeau prost, că toate standardele fuseseră corupte de acei nouveaux riches şi că ţara avea nevoie de de Gaulle. Din fericire, fiecare dintre ei mai avusese această conversaţie de atâtea ori, încât discuţia se purta de la sine, fără să fie nevoie de vreun pic de concentrare din partea lor. În curând, Jacques avea să îi ofere ceva de băut unuia dintre băieţii de la bar, dar momentan voia să joace rolul unchiului meu.

— Cum te simţi? Asta e o zi importantă pentru tine.

— Sunt bine. Tu cum te simţi? l-am întrebat.

— Ca un bărbat care a avut o revelaţie.

— Da? Ia spune-mi despre revelaţia asta.

— Nu glumesc, mi-a spus. Despre tine vorbesc. Tu eşti revelaţia. Ar fi trebuit să te vezi în seara asta. Ar trebui să te vezi acum.

L-am privit fără să spun nimic.

— Câţi ani ai? Douăzeci şi şase, douăzeci şi şapte? Am aproape de două ori vârsta ta şi dă-mi voie să-ţi spun că eşti norocos. Eşti norocos că ceea ce ţi se întâmplă acum ţi se întâmplă acum şi nu la patruzeci de ani, când n-ar mai exista nicio speranţă pentru tine şi ai fi distrus.

— Ce mi se întâmplă? am întrebat.

Intenţionasem să sune ironic, dar nu sunase ironic deloc.

Nu mi-a răspuns, ci a oftat privind scurt în direcţia roşcatului. Apoi s-a întors către mine.

— Ai de gând să-i scrii Hellei?

— Îi scriu foarte des. Probabil că o să-i scriu din nou.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— A, am avut impresia că m-ai întrebat dacă am de gând să-i scriu Hellei.

— Haide s-o spun altfel: ai de gând să-i scrii Hellei despre noaptea asta şi despre dimineaţa asta?

— Chiar nu înţeleg despre ce ar trebui să-i scriu. Dar de ce-ţi pasă ţie dacă-i scriu sau nu?

M-a privit cu un fel de disperare care, până-n acel moment, nu ştiam să existe înăuntrul său. M-a înspăimântat.

— Nu e vorba de cât îmi pasă *mie* de asta. E vorba de cât îţi pasă *ţie*. Şi ei. Şi bietului băiat de-acolo care, atunci când te priveşte aşa cum te priveşte, îşi bagă capul în gura leului. O să te porţi şi cu el aşa cum te-ai purtat cu mine?

— Cu tine? Ce legătură ai tu cu toate astea? Cum m-am purtat cu tine?

— Ai fost foarte nedrept cu mine. Ai fost foarte nesincer.

— Bănuiesc că aş fi fost corect, că aş fi fost onest, dacă aş fi, dacă…

De data asta a sunat ironic.

— Ai fi fost corect cu mine dacă m-ai fi dispreţuit mai puţin.

— Îmi pare rău, dar dacă tot ai adus vorba, cred că o mare parte din viaţa ta e detestabilă.

— Şi eu aş putea spune acelaşi lucru despre viaţa ta. Există atâtea feluri de a fi detestabil, încât e ameţitor. Dar felul de a fi cu adevărat detestabil este să dispreţuieşti durerea altora. Ar trebui să te gândeşti că bărbatul pe care-l ai în faţă a fost cândva chiar mai tânăr decât eşti tu acum şi că a ajuns în starea jalnică de azi treptat, imperceptibil.

S-a lăsat tăcerea pentru o clipă, ameninţată de la distanţă de râsul lui Giovanni.

— Spune-mi, am zis în sfârşit, chiar nu există nicio altă cale pentru tine? Decât să îngenunchezi în faţa unei

armate de băieţi pentru cinci amărâte de minute în întuneric?

— Gândeşte-te la bărbaţii care au îngenuncheat în faţa ta în timp ce tu te gândeai la altceva şi te prefăceai că nu se întâmplă nimic acolo, în întuneric, a spus Jacques.

M-am uitat lung la cognacul arămiu şi la inelele umede lăsate de pahar pe metal. Adânc dedesubt, captiv în metal, era conturul chipului meu care mă privea deznădăjduit.

— Crezi că viaţa mea este ruşinoasă pentru că aşa sunt întâlnirile mele. Şi sunt. Dar ar trebui să te întrebi *de ce* sunt aşa, a continuat.

— De ce sunt ruşinoase? l-am întrebat.

— Pentru că sunt lipsite de afecţiune şi de bucurie. E ca şi cum ai băga un ştecher într-o priză fără curent electric. Există atingere, dar nu există contact. Doar atingere, niciun contact, nicio lumină.

— De ce?

— Întrebarea asta trebuie să ţi-o pui ţie însuţi şi poate că, într-o zi, dimineaţa asta nu va mai fi doar scrum.

M-am uitat la Giovanni care-şi ţinea acum un braţ pe după umerii fetei epavă, care s-ar putea să fi fost frumoasă odată, dar n-avea să mai poată fi niciodată. Jacques mi-a urmărit privirea.

— Deja ţine foarte mult la tine. Dar asta nu te face mândru sau fericit, aşa cum ar trebui. Te sperie şi te ruşinează. De ce?

— Nu-l înţeleg. Nu ştiu ce înseamnă prietenia lui. Nu ştiu ce vrea să spună prin prietenie, am spus în cele din urmă.

Jacques a râs.

— Nu ştii ce vrea să spună prin prietenie, dar ai sentimentul că nu eşti în siguranţă. Îţi este teamă că te-ar putea schimba. Ce fel de prietenii ai mai avut?

N-am spus nimic.

— Sau, mai bine zis, ce fel de legături amoroase?

Am rămas tăcut atât de multă vreme încât m-a

tachinat.

— Ieşi, ieşi de oriunde te-ai ascuns.

Am rânjit şi m-au trecut fiori reci.

— Iubeşte-l – a spus Jacques cu vehemenţă –, iubeşte-l şi lasă-l să te iubească. Crezi că mai contează altceva pe pământ? Şi cât de mult poate dura în cel mai bun caz? Având în vedere că sunteţi amândoi bărbaţi şi că trebuie să ajungeţi fiecare undeva. Doar cinci minute, te asigur, doar cinci minute, helas! în întuneric. Şi dacă te gândeşti la ele ca fiind murdare, atunci vor fi murdare, vor fi murdare pentru că nu vei da nimic, îţi vei dispreţui carnea şi o vei dispreţui şi pe-a lui. Dar poţi face timpul petrecut împreună oricum numai murdar nu, vă puteţi dărui ceva ce vă va face pe amândoi mai buni, pentru totdeauna, dacă nu îţi va fi ruşine, dacă nu o să fii precaut.

A făcut o pauză privindu-mă şi apoi s-a uitat în paharul cu cognac.

— Ai fost precaut prea multă vreme şi vei sfârşi captiv în propriul trup murdar pentru totdeauna, pentru totdeauna, la fel ca mine, a spus pe un alt ton.

Şi-a terminat cognacul şi a ridicat uşor paharul de pe bar ca să-i atragă atenţia lui Madame Clothilde.

A venit numaidecât, radioasă şi, în acel moment, Guillaume a îndrăznit să îi zâmbească roşcatului. Madame Clothilde i-a turnat lui Jacques încă un pahar de cognac şi s-a uitat întrebătoare la mine, cu sticla aplecată deasupra paharului meu pe jumătate plin. Am ezitat.

— Et pourquoi pas? a întrebat zâmbind.

Aşa că mi-am terminat paharul şi ea l-a umplut. Apoi, pentru o fracţiune de secundă, s-a uitat la Guillaume, care a strigat:

— Et le rouquin la! Ce bea roşcatul?

Madame Clothilde s-a întors cu aerul unei actriţe gata să rostească ultimele replici drastic reţinute ale unui rol epuizant şi grandios.

— On *t'offre*, Pierre. Ce vrei să bei? a spus maiestuos ridicând o sticlă cu cel mai scump cognac pe care îl avea.

— Je prendrai un petit coqnac, a îngăimat Pierre după un timp şi, în mod bizar, a roşit, ceea ce în lumina palidă a soarelui care abia răsărea l-a făcut să arate ca un înger abia căzut.

Madame Clothilde i-a umplut paharul lui Pierre şi, în mijlocul unei frumoase tensiuni rezolvate, ca atunci când lumina scade în intensitate, a pus sticla pe raft şi s-a întors la casa de marcat, în spatele scenei, după tragerea cortinei, unde a început să se refacă terminând sticla de champaqne. A oftat, a sorbit din pahar şi s-a uitat mulţumită afară la dimineaţa care se înălţa uşor. Guillaume murmurase un, Je m'excuse un instant, Madame" şi a trecut prin spatele nostru spre băiatul roşcat.

Am zâmbit.

— Lucruri pe care tata nu mi le-a spus niciodată.

— Cineva, tatăl tău sau al meu, ar fi trebuit să ne spună că n-au murit prea mulţi oameni din iubire. Dar o mulţime s-au distrus şi se distrug în fiecare clipă – în cele mai bizare locuri – din lipsă de iubire. Iată, îţi vine iubitul. Sois să-e. Sois chic, a spus Jacques.

S-a mutat puţin mai încolo şi a început să vorbească cu băiatul de lângă el.

Şi iubitul meu sosea, într-adevăr, în toată acea lumină, faţa îi era îmbujorată şi părul îi flutura, ochii îi păreau, în mod incredibil, ca nişte stele ale dimineţii.

— N-a fost prea frumos din partea mea să dispar atât de mult timp. Sper că nu te-ai plictisit prea tare, a spus.

— Tu cu siguranţă nu te-ai plictisit. Arăţi ca un copil de cinci ani care se trezeşte în dimineaţa de Crăciun.

Asta l-a încântat, l-a flatat chiar, o puteam vedea în felul în care şi-a rotunjit buzele amuzat.

— Sunt sigur că nu arăt aşa. Mereu am fost dezamăgit în dimineaţa de Crăciun.

— Foarte devreme în dimineaţa de Crăciun, voiam să spun, înainte să vezi ce găseşti sub brad.

Însă privirea lui transformase ultima mea afirmaţie într-un double entendre şi râdeam amândoi.

— Ţi-e foame? m-a întrebat.

— Poate că mi-ar fi dacă aş fi încă viu şi treaz. Nu ştiu. Ţie ţi-e foame?

— Cred că ar trebui să mâncăm, a zis fără vreo urmă de convingere şi am început din nou să râdem.

— Ce să mâncăm?

— Abia îndrăznesc să sugerez vin alb şi stridii, dar chiar este cea mai bună chestie după o astfel de noapte, a spus Giovanni.

— Atunci, haide, cât încă ne mai putem ţine pe picioare până în sala de mese.

M-am uitat peste umărul lui la Guillaume şi la băiatul roşcat. Se părea că găsiseră ceva despre care să vorbească, îmi era greu să-mi închipui despre ce. Iar Jacques era în mijlocul conversaţiei cu băiatul înalt, foarte tânăr, cu urme de vărsat de vânt al cărui pulover negru pe gât îl făcea să pară şi mai slab decât era. Se juca la jocurile mecanice când am intrat, se pare că-l chema Yves.

— Crezi că ei vor să mănânce acum? l-am întrebat pe Giovanni.

— Poate nu chiar acum, dar cu siguranţă vor mânca. Tuturor le e foarte foame.

Mi s-a părut că se referea mai degrabă la băieţi decât la prietenii noştri şi ne-am îndreptat către sala de mese care era goală acum, iar chelnerul nu era de găsit.

— Madame Clothilde! On man-e ici, non? a strigat Giovanni.

Acest strigăt a atras un răspuns strigat de Madame Clothilde şi l-a atras şi pe chelner, al cărui sacou, de aproape, părea mai puţin imaculat decât ni se păruse de la distanţă. De asemenea, ne anunţase oficial prezenţa în sala de mese pentru Jacques şi Guillaume şi trebuie să fi amplificat în ochii băieţilor cu care stăteau de vorbă o anumită intensitate felină de afecţiune.

— Mâncăm repede şi mergem, trebuie să lucrez diseară, a spus Giovanni.

— Aici l-ai cunoscut pe Guillaume? am întrebat.

A zâmbit şi s-a uitat în pământ.

— Nu, e o poveste lungă. Nu l-am cunoscut aici. L-am cunoscut la cinematograf.

A râs. Amândoi am râs.

— C'était un jilm du Far West, avec Gary Cooper.

Şi asta părea teribil de amuzant; am râs până când chelnerul ne-a adus sticla cu vin alb.

— După ce se trăsese ultimul foc de armă şi a început muzica ce sărbătorea triumful binelui, mergeam pe culoar şi m-am ciocnit de un bărbat – Guillaume – şi m-am scuzat şi am ieşit în holul cinematografului. Şi m-a urmat spunându-mi o poveste lungă despre cum şi-a lăsat eşarfa pe scaunul meu pentru că, se pare, stătuse chiar în spatele meu, înţelegi, îşi lăsase sacoul şi eşarfa pe spătarul scaunului din faţa şi, când m-am aşezat, i-am tras eşarfa sub mine. I-am spus că nu lucrez la cinematograf şi ce putea face în legătură cu eşarfa lui, dar nu pot spune că m-am înfuriat pentru că mă făcuse să râd. Mi-a zis că toţi cei care lucrează la cinematograf sunt nişte hoţi şi că e sigur că dacă ar găsi eşarfa ar păstra-o şi că era foarte scumpă şi i-o făcuse cadou mama lui. Te asigur că nici măcar Garbo n-a jucat vreodată un asemenea rol. Aşa că m-am întors în sală unde, evident, nu era nicio eşarfa şi când i-am spus părea că o să leşine în hol. Acum, îţi dai seama, toată lumea deja credea că suntem împreună şi nu ştiam dacă să îl pocnesc pe el sau pe cei care se uitau la noi; însă, fireşte, el era foarte bine îmbrăcat şi eu nu, aşa că m-am gândit că ar fi bine să ieşim din hol. Astfel ne-am dus la cafenea şi am stat pe terasă, iar după ce a trecut peste incidentul cu eşarfa şi ceea ce ar fi spus mama lui şi aşa mai departe, m-a invitat la masă. Bineînţeles că l-am refuzat. Deja mă săturasem de el, dar singura modalitate prin care puteam evita o scenă, chiar acolo pe terasă, a fost să îi promit că ne vedem la cină peste câteva zile. Nu-mi propusesem să mă duc. Dar în ziua aia, nu mai mâncasem de multă vreme şi îmi era foarte foame, a spus cu un zâmbet timid.

S-a uitat la mine şi i-am văzut pe chip ceva ce observasem în treacăt pe parcursul acelor ore: sub frumuseţea şi bravada lui, am văzut teroarea şi o dorinţă incredibilă de a se face plăcut. M-a emoţionat îngrozitor de tare şi m-a făcut să îmi doresc, chinuit, să îl ating şi să îl consolez.

Ne-au venit stridiile şi am început să mâncăm. Giovanni stătea în lumină, cu părul negru filtrând licărirea gălbuie a vinului şi toate culorile pale ale stridiei în strălucirea soarelui.

— Desigur, cina a fost îngrozitoare, pentru că poate face scene şi la el în apartament. Dar atunci deja ştiam că are un bar şi cetăţenie franceză. Eu nu, şi nu aveam nici slujbă şi nici carte *de travail*. *Aşa că* m-am gândit că mi-ar putea fi de folos dacă aș reuși să-l fac să nu pună mâna pe mine. Trebuie să recunosc: nu am reuşit să rămân complet neatins, are mai multe mâini ca o caracatiţă şi niciun strop de demnitate, dar acum am carte de travail şi o slujbă foarte bine plătită. Se pare că îi ajut afacerea. Şi de aceea, de cele mai multe ori mă lasă în pace.

M-a privit înghiţind încă o stridie şi a umplut paharele cu vin. S-a uitat prin bar şi a spus cu o amărăciune şi o consternare copilăreşti şi antice deopotrivă:

— Nu e o fiinţă umană, nu ştiu ce e, e îngrozitor. Dar o să-mi păstrez la carte de travail. Cu slujba, e o altă discuţie, dar n-am mai avut nicio problemă cu el de trei săptămâni.

A bătut în lemn.

— Dar crezi că urmează să aveţi probleme, am spus.

Giovanni m-a privit uimit de parcă s-ar fi întrebat dacă înţeleg vreun cuvânt din ceea ce-mi spunea.

— O, da, cu siguranţă vom avea nişte probleme cât de curând. Nu imediat, desigur, nu e stilul lui. Dar va născoci ceva ca să poată fi furios pe mine.

Apoi am rămas tăcuţi o vreme, fumând, înconjuraţi de cochilii de stridie, terminând vinul. M-am simţit dintr-

odată foarte obosit. M-am uitat afară, la strada îngustă, la acel colţ de stradă deformat, acum obscen de luminos şi plin de oameni, oameni pe care nu aveam să-i înţeleg niciodată. Mă durea dorinţa brutală, insuportabilă de a mă întoarce acasă. Nu la acel hotel, pe una dintre aleile Parisului unde portarul îmi închidea drumul cu factura neplătită, ci acasă, acasă peste ocean, la lucruri şi oameni pe care îi cunoşteam şi pe care îi înţelegeam; la acele lucruri, acele locuri, acei oameni pe care, oricât de mizerabil m-aş fi simţit, aveam să îi iubesc mereu mai presus de orice. Nu mai recunoscusem acest sentiment în mine până atunci, şi m-a speriat. Brusc, m-am văzut ca pe un hoinar, un aventurier rătăcind prin lume neancorat. M-am uitat la chipul lui Giovanni şi asta nu m-a ajutat. Aparţinea acestui oraş straniu care nu-mi aparţinea. Am început să-mi dau seama că ceea ce mi se întâmpla nu era atât de straniu pe cât m-ar fi consolat să cred, şi totuşi, era straniu dincolo de orice credinţă. Nu era atât de straniu, atât de lipsit de precedent, deşi adânc înăuntrul meu o voce urla: Ruşine! Ruşine! să te încurci atât de neaşteptat, atât de înfiorător cu un băiat; ceea ce era straniu era că acesta era doar un aspect mărunt al îngrozitoarei încurcături umane care avea loc peste tot, fără sfârşit, pentru totdeauna.

— Viens, a spus Giovanni.

Ne-am ridicat şi ne-am întors în bar şi Giovanni a plătit nota. O altă sticlă de champagne fusese deschisă, iar Jacques şi Guillaume începeau să se îmbete serios. Avea să devină ceva dezgustător şi mă întrebam dacă bieţii băieţi răbdători aveau să mai primească ceva de mâncare. Giovanni a vorbit puţin cu Guillaume stabilind să deschidă el barul. Jacques era prea ocupat cu băiatul înalt şi palid ca să mai aibă timp şi pentru mine. Ne-am luat la revedere şi i-am lăsat acolo.

— Trebuie să mă duc acasă, trebuie să-mi plătesc datoria la hotel, i-am spus lui Giovanni când am ieşit în stradă.

— Mais tu *estou*. Nu are niciun rost să te duci acasă acum, să dai de un portar urât şi apoi să te culci singur în camera aia şi să te trezeşti mai târziu cu o durere de stomac şi cu un gust acru în gură, dorindu-ţi să te sinucizi. Vino cu mine. O să ne trezim la o oră decentă şi-apoi vom servi un *apetitif* pe undeva şi-apoi o mică cină. O să fie mai vesel aşa, ai să vezi, mi-a spus zâmbind.

— Dar trebuie să-mi iau hainele, am zis.

M-a luat de braţ.

— Bien sur. Dar nu trebuie să le iei acum.

Am dat înapoi. S-a oprit.

— Haide. Sunt sigur că sunt mai frumos decât tapetul tău sau decât portarul. O să-ţi zâmbesc când te trezeşti, ei nu.

— A, tu *es* vache, a fost tot ce am putut spune.

— Tu eşti vache pentru că vrei să mă laşi singur în locul ăsta singuratic când ştii că sunt prea beat ca să pot ajunge acasă fără ajutor.

Am râs amândoi, amândoi prinşi într-un joc înţepător al tachinării. Am ajuns la Boulevard de Sébastopol.

— Nu vom mai aborda subiectul dureros că ai vrut să îl abandonezi pe Giovanni în mijlocul unui oraş ostil, la o asemenea oră periculoasă.

Am început să-mi dau seama că şi el era agitat. Mai sus pe bulevard, un taxi s-a apropiat de noi şi el a ridicat mâna.

— O să-ţi arăt camera mea. E clar că trebuia oricum s-o vezi într-una din zilele astea, a spus. Taxiul a oprit lângă noi, iar Giovanni, temându-se parcă dintr-odată că aveam să fug, m-a împins în maşină. S-a urcat lângă mine şi i-a spus şoferului:

— Nation.

Strada pe care locuia era lată, mai curând respectabilă decât elegantă, cu blocuri masive construite oarecum recent; la capătul străzii era un mic parc. Camera lui era în spate, la parterul ultimei clădiri de pe stradă. Am trecut prin vestibul şi pe lângă lift şi am intrat pe un

coridor scurt şi întunecat care ducea la camera lui. Camera era mică, am desluşit doar contururile aglomeraţiei şi ale dezordinii şi se simţea mirosul gazului ars în sobă. A încuiat uşa şi, pentru o clipă, în întuneric, doar ne-am privit – cu disperare, cu uşurare, respirând greu. Tremuram. Dacă nu deschid uşa acum şi nu plec de-aici sunt pierdut, m-am gândit. Dar ştiam că nu pot deschide uşa, ştiam că e prea târziu; în curând avea să fie prea târziu pentru orice în afară de gemete. M-a tras spre el, s-a aşezat la pieptul meu ca şi cum mi s-ar fi oferit ca să îl duc în braţe şi, încet, m-a tras în jos cu el pe pat. Totul în mine ţipa Nu! întregul meu suspina Da!

Aici, în sudul Franţei, nu ninge prea des, dar în ultima jumătate de oră, fulgii au început să cadă mai întâi blând, apoi mai cu putere. Cad de parcă s-ar putea hotărî în tăcere să se transforme în viscol. A fost frig iarna asta aici, deşi cei din zonă par să considere un semn de proastă creştere ca un străin să aducă vorba despre asta. Ei, chiar şi când feţele le sunt pârjolite de vântul care bate din toate direcţiile, de vântul care penetrează totul, sunt la fel de radioşi ca nişte copii pe malul mării.

— Il fait beau bien? întreabă cu feţele îndreptate spre cerul coborât pe care renumitul soare al sudului nu a mai apărut de zile întregi.

Plec de lângă fereastra încăperii mari şi mă plimb prin casă. Cât stau în bucătărie, cu privirea aţintită în oglindă – m-am hotărât să mă bărbieresc înainte ca apa să se răcească de tot –, aud o bătaie în uşă. O speranţă vagă, sălbatică tresare în mine preţ de o secundă şi-apoi îmi dau seama că este doar îngrijitoarea de peste drum care-a venit să se asigure că nu am furat argintăria, că n-am spart vesela sau că n-am distrus mobila ca s-o pun pe foc. Şi într-adevăr, bubuie în uşă şi îi aud vocea spartă:

— M’sieu! M’sieu, M’sieu’ Américain!

Mă întreb enervat de ce naiba pare atât de îngrijorată.

Dar când deschid uşa zâmbeşte imediat, un zâmbet

care cunună cochetăria cu maternitatea. Este destul de în vârstă şi nu tocmai franţuzoaică; a venit aici acum foarte mulţi ani: „când eram foarte tânără, domnule, de peste graniţă, din Italia”. La fel ca majoritatea femeilor de aici, pare să fi intrat în doliu odată ce ultimul ei fiu a părăsit copilăria. Hella credea că sunt văduve toate, dar se pare că majoritatea aveau soţi încă în viaţă. Aceşti soţi ar fi putut să le fie copii. Uneori, jucau pelote la soare pe un teren plat de lângă casă şi, când o priveau pe Hella, aveau în ochi vigilenţa mândră de tată şi aluzia vigilentă de bărbat. Câteodată jucam biliard cu ei şi beam vin roşu în tabac. Dar mă făceau să mă simt încordat, cu obscenităţile lor, cu altruismul lor, cu camaraderia lor, cu viaţa lor care li se putea citi pe mâini şi pe chipuri şi în ochi. Se purtau cu mine aşa cum te porţi cu un fiu care tocmai a fost iniţiat în bărbăţie, dar totodată cu mare răceală, pentru că nu-i aparţineam niciunuia dintre ei; şi simţeau ceva la mine (sau eu simţeam la ei), ceva ce nu merita strădania de a fi descoperit. Asta vedeam în privirile lor când mergeam cu Hella şi treceau pe lângă noi spunând respectuos:

— Salut, Monsieur, Madame.

Poate că erau fiii acelor femei în negru, întorşi acasă după o viaţă dezlănţuită de cucerire a lumii, acasă pentru a se odihni şi a fi ocărâţi şi a-şi aştepta moartea, acasă la acei sâni, acum uscaţi, care i-au hrănit la începuturi.

Fulgii s-au prins de şalul care-i învăluie capul, s-au agăţat de gene şi de şuviţele de păr negru şi alb care nu sunt acoperite. E încă foarte puternică, deşi uşor adusă de spate, uşor fără suflu acum.

— Bonsoir, monsieur! Vous n’êtes pas malade?

— Nu, nu sunt bolnav. Intraţi.

Intră închizând uşa, lăsându-şi şalul să-i cadă de pe cap. Încă am băutura în mână şi ea observă asta în tăcere.

— Eh bien. Tant mieux. Dar nu te-am mai văzut de câteva zile. Ai stat în casă?

Ochii ei îmi analizează chipul. Sunt ruşinat şi plin de resentimente şi totuşi mi-e imposibil să ripostez la ceva

deopotrivă aspru şi blând din privirea şi din vocea ei.

— Da, a fost vremea urâtă, i-am spus.

— E adevărat că nu suntem la mijloc de august, dar nu ai aerul unui invalid. Nu e bine să stai singur în casă.

— Plec de dimineaţă. Voiaţi să faceţi inventarul? spun cu disperare.

— Da, răspunde.

Scoate dintr-un buzunar lista de obiecte pentru care am semnat la sosire.

— Nu durează mult. O să încep din spate.

Ne îndreptăm spre bucătărie. Pe drum îmi las paharul pe noptiera din dormitor.

— N-am nicio problemă dacă bei, îmi spune fără să se întoarcă.

Dar îmi las paharul în urmă oricum.

Intrăm în bucătărie. Bucătăria este suspect de curată şi de ordonată.

— Unde ai mâncat? Mi s-a spus că nu ai mai fost văzut de zile întregi pe la tabac. Te-ai dus în oraş?

— Da, uneori, spun stângace.

— Pe jos? Şoferul de autobuz spune că nici el nu te-a mai văzut.

În tot acest timp, nu se uită la mine, ci prin bucătărie, tăind de pe listă cu un creion scurt şi galben.

Nu am ce să-i răspund la ultimul apropo ironic, uitasem că, într-un oraş mic, aproape fiecare mişcare se face sub ochii şi urechile colective ale satului.

Aruncă un ochi prin baie.

— O să fac curat diseară, îi spun.

— Aşa şi sper. Totul era curat când te-ai mutat, răspunde.

Ne întoarcem prin bucătărie. Nu observă că lipsesc două pahare pe care le-am spart şi nu am energia să îi spun. O să-i las nişte bani pe bufet. Aprinde lumina în camera de oaspeţi. Hainele mele murdare sunt înşirate peste tot.

— Pe astea le iau cu mine, spun încercând să

zâmbesc.

— Ai fi putut doar să treci strada. M-aş fi bucurat să-ţi dau ceva de mâncare. Puţină supă, ceva hrănitor. Gătesc în fiecare zi pentru soţul meu, ce mai conta unul în plus?

Asta mă emoţionează, dar nu ştiu cum să o arăt şi, fireşte, nici nu pot spune că mesele cu ea şi cu soţul ei mi-ar fi întins nervii la maximum.

Studiază o pernă decorativă.

— Te duci la logodnica ta? întreabă.

Ştiu că ar trebui să mint, dar cumva nu reuşesc. Mă tem de privirea ei. Acum îmi doresc să fi avut băutura cu mine.

— Nu, a plecat în America, îi răspund.

— Tiens! Şi tu rămâi în Franţa?

Mă priveşte drept în ochi.

— Pentru o vreme, spun.

Încep să transpir. Mă gândesc că această femeie, o ţărancă din Italia, trebuie să semene în atâtea feluri cu mama lui Giovanni. Tot încerc să nu îi aud strigătele sfâşietoare, tot încerc să nu văd în ochii ei ceea ce cu siguranţă ar fi acolo dacă ar şti că fiul ei va fi mort până dimineaţă, dacă ar şti ce i-am făcut fiului ei.

Dar, desigur, ea nu e mama lui Giovanni.

— Nu e bine. Nu e bine ca un tânăr ca tine să stea singur într-o casă mare fără o femeie, îmi spune.

Pentru o clipă, pare foarte tristă, începe să spună ceva mai mult, dar se răzgândeşte. Ştiu că vrea să spună ceva despre Hella, pe care nici ea şi nicio altă femeie de aici nu au plăcut-o. Dar stinge lumina în camera de oaspeţi şi intrăm în dormitor, dormitorul matrimonial, cel în care am stat cu Hella, nu cel în care mi-am lăsat băutura. Şi aici e ordine şi curăţenie. Se uită prin cameră, se uită la mine şi zâmbeşte.

— N-ai prea folosit camera asta în ultima vreme, îmi spune.

Simt că roşesc dureros. Râde.

— O să fii iar fericit. Trebuie să-ţi găseşti o altă

femeie, o femeie buna, şi să te însori şi să faci copii. Da, asta ar trebui să faci, îmi spune de parcă aş fi contrazis-o.

Şi înainte să apuc să spun ceva, adaugă:

— Unde este la maman?

— A murit.

— Asta e trist. Şi tatăl tău, a murit şi el?

— Nu, e în America.

— Pauure bambino!

Mă priveşte în ochi. Sunt complet deznădăjduit în faţa ei şi dacă nu pleacă mai repede o să mă facă să plâng sau să înjur.

— Doar n-ai de gând să hoinăreşti prin lume ca un marinar, nu? Sunt sigură că asta ar întrista-o cumplit pe mama ta. O să te-aşezi la casa ta cândva, nu?

— Da, cu siguranţă. Cândva.

Îşi pune mâna puternică pe braţul meu.

— Chiar dacă mama ta a murit, şi asta e foarte trist, tatăl tău va fi foarte fericit să-ţi vadă bambinos ai tăi.

Face o pauză, ochii ei negri se înmoaie, se uită la mine, dar se uită şi dincolo de mine.

— Noi am avut trei băieţi. Doi au murit în război. Tot în război ne-am pierdut toţi banii. E trist să fi muncit din greu toată viaţa ca să ai puţină linişte la bătrâneţe şi apoi să ţi se ia totul, nu? Asta aproape că l-a omorât pe soţul meu; de-atunci, n-a mai fost niciodată la fel.

Acum văd că ochii ei nu sunt doar vicleni, ci şi amari şi incredibil de trişti. Ridică din umeri.

— Ce putem face? Mai bine nu ne gândim la asta. Dar ultimul nostru fiu trăieşte în Nord, a venit să ne vadă acum doi ani şi l-a adus şi pe băieţelul lui. Micuţul avea doar patru ani pe-atunci. Era aşa frumos! îl cheamă Mario. Ca pe soţul meu.

Zâmbeşte. Rămâne tăcută pentru o clipă cu acel zâmbet pe faţă. Apoi, dintr-odată, mă întreabă:

— Tu te rogi?

Mă întreb dacă mai pot suporta discuţia asta.

— Nu, nu foarte des.

— Dar eşti credincios?

Zâmbesc. Nici măcar nu este un zâmbet arogant, deşi poate mi-aş dori să fie.

— Da.

Dar mă întreb cum arată zâmbetul meu. Nu o convinge.

— Trebuie să te rogi, pe cuvânt. Fie şi numai o mică rugăciune, din când în când. Aprinde o lumânărică. Dacă nu ar fi rugăciunile sfinţilor binecuvântaţi, nu am putea trăi pe lumea asta. Îţi vorbesc ca şi cum aş fi maman a ta. Nu te supăra.

— Nu mă supăr. Sunteţi foarte drăguţă. Sunteţi foarte drăguţă să îmi vorbiţi aşa.

Zâmbeşte mulţumită.

— Bărbaţii, nu doar puştii ca tine, ci şi bărbaţii în toată firea au întotdeauna nevoie de o femeie care să le spună adevărul. *Les* hommes, ils sont impossibles.

Zâmbeşte şi mă sileşte şi pe mine să zâmbesc în faţa înţelepciunii acestei glume universale, şi stinge lumina în dormitor. Ne întoarcem, Doamne ajută, la băutura mea. Acest dormitor, fireşte, este destul de dezordonat, lumina e aprinsă, halatul meu de baie, cărţile, şosetele murdare, câteva pahare murdare şi o ceaşcă pe jumătate plină cu cafea trezită sunt împrăştiate prin toată camera, iar aşternuturile sunt cocoloşite în mijlocul patului.

— O să strâng de dimineaţă.

— Bien sur. Trebuie să-mi urmezi sfatul, monsieur, şi să te însori.

Râdem amândoi. Apoi îmi termin băutura din pahar.

Inventarul e aproape gata. Intrăm în ultima încăpere, cea mare, în care am lăsat sticla, lângă fereastră. Se uită la sticlă, apoi la mine.

— O să te îmbeţi până dimineaţă.

— A, nu! Iau sticla cu mine.

E limpede că ştie că nu e adevărat. Dar ridică iarăşi din umeri. Apoi, când îşi înveleşte capul cu şalul, devine foarte formală, chiar uşor timidă. Acum, când văd că se

pregăteşte să plece, aş vrea să-i spun ceva ca s-o fac să rămână. Când se va întoarce peste drum, noaptea va deveni mai neagră şi mai lungă ca niciodată. Am ceva să-i spun – să-i spun ei –, dar bineînţeles că va rămâne nespus. Simt că vreau să fiu iertat, vreau ca ea să mă ierte. Dar nu ştiu cum să-mi rostesc crima. Crima mea, într-un fel straniu, este aceea de a fi bărbat, iar ea deja ştie totul despre asta. E îngrozitor cât de gol mă face să mă simt, ca un băieţandru gol în faţa mamei sale.

Îmi întinde mâna. I-o strâng stângace.

— Bon *voyage*, *monsieur*! Sper că ai fost fericit cât ai trăit aici şi poate că într-o zi o să mai treci pe la noi.

Zâmbeşte şi ochii ei sunt blânzi, însă acum zâmbetul ei este pur social, e încheierea elegantă a unei tranzacţii.

— Mulţumesc, poate o să mă-ntorc la anul.

Îmi dă drumul la mână şi ne îndreptăm către uşă.

— A, te rog să nu mă trezeşti dimineaţă. Lasă cheile în cutia poştală. La vârsta mea, nu mai am niciun motiv să mă trezesc aşa devreme.

— Sigur că da. Noapte bună, Madame.

Am zâmbit şi am deschis uşa.

— Bonsoir, monsieur! Adieu!

Iese în întuneric. Dar vine lumină din casa mea şi din casa ei de peste drum. Luminile oraşului strălucesc sub noi şi, pentru o clipă, aud din nou marea.

Face câţiva paşi şi apoi se întoarce.

— Souuenez-vous, trebuie să te rogi din când în când.

Închid uşa.

M-a făcut să îmi dau seama că mai am multe de făcut până dimineaţă. Mă hotărăsc să fac curat în baie înainte să mai beau ceva. Şi încep: mai întâi frec cada, apoi pun apă într-o găleată ca să şterg pe jos. Baia e mică şi pătrată, cu un geam mat. Îmi aduce aminte de camera aia claustrofobică din Paris. Giovanni avea planuri măreţe să redecoreze camera şi a fost o perioadă în care chiar începuse să lucreze la asta şi trăiam cu ipsos peste tot şi cu grămezi de cărămizi pe podea. Scotea cărămizile din

casă noaptea şi le lăsa pe stradă.

Bănuiesc că vor veni să-l ia devreme, poate chiar înainte de răsărit, iar ultimul lucru pe care-l va vedea Giovanni va fi cerul acela cenuşiu, obscur de deasupra Parisului, sub care ne-am împleticit în drum spre casă în atâtea dimineţi nesăbuite şi bete.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL 4

Îmi amintesc că viaţa în acea cameră părea să fie subacvatică. Timpul trecea indiferent pe deasupra noastră, orele şi «ilele nu mai aveau nicio însemnătate. La început, viaţa noastră împreună păstra o bucurie şi o uimire ce renăşteau în fiecare zi. În spatele bucuriei se ascundea, desigur, neliniştea, iar în spatele uimirii, frica; dar nu le-am simţit de la început, ci abia când începuturile noastre glorioase s-au transformat într-un balsam al rostirii. Apoi neliniştea şi frica au devenit suprafaţa pe care alunecam, pe care patinam, pierzându-ne echilibrul, demnitatea şi mândria. Chipul lui Giovanni, pe care l-am memorat în atâtea dimineţi, în atâtea după-amiezi, în atâtea nopţi, s-a înăsprit sub ochii mei, a început să trădeze locuri ascunse, a început să se crape. Lumina din ochii lui a devenit o licărire, fruntea Iată şi frumoasă a început să contureze craniul de dedesubt. Buzele senzuale s-au strâns încărcate de tristeţea copleşitoare din sufletul lui. A devenit chipul unui străin sau poate că m-a făcut să mă simt atât de vinovat că-l privesc, încât mi-aş fi dorit să fie chipul unui străin. Toată memorarea mea nu mă pregătise pentru metamorfoza pe care memorarea mea m-a ajutat să o provoc.

Ziua noastră începea înainte de răsărit, când ajungeam în barul lui Guillaume să bem ceva înainte de închidere. Câteodată, când Guillaume închidea barul pentru public, câţiva prieteni, Giovanni şi cu mine mai rămâneam să luăm micul dejun şi să ascultăm muzică. Uneori, Jacques era acolo, de când îl întâlniserăm pe Giovanni părea să vină din ce în ce mai des. Dacă ne luam

micul dejun cu Guillaume, de obicei plecam pe la şapte dimineaţa. Uneori, când Jacques era acolo, se oferea să ne ducă acasă cu maşina pe care şi-o cumpărase brusc şi inexplicabil, însă aproape mereu parcurgeam drumul lung până acasă pe jos, pe malul fluviului.

Venea primăvara în Paris. Astă-seară, plimbându-mă prin casa asta, pot vedea din nou fluviul, quai-ul pietruit, podurile. Bărci joase treceau pe sub poduri şi pe acele bărci puteai vedea câteodată femei care întindeau rufele la uscat. Uneori vedeam câte un tânăr într-o canoe, vâslind energic, părând destul de neajutorat şi ridicol. Din când în când, iahturi şi case plutitoare şi barje erau legate de maluri; în drum spre casă, treceam atât de des pe lângă detaşamentul de pompieri încât pompierii ajunseseră să ne cunoască. Când a venit iarna din nou, Giovanni se ascundea într-una dintre acele barje, un pompier l-a văzut târându-se în ascunzătoare cu o bucată de pâine şi a sunat la poliţie.

Copacii înverzeau în dimineţile acelea, apele fluviului scădeau, ceaţa cafenie a iernii coborâse şi apăreau pescarii. Giovanni avea dreptate în legătură cu pescarii, nu păreau să prindă niciodată nimic, dar păreau să aibă ceva de făcut. Dughenele buchiniştilor de pe chei deveniseră aproape festive, aşteptând vremea care le-ar fi permis trecătorilor să răsfoiască relaxaţi cărţile uzate şi să le dea turiştilor din sua sau din Danemarca o dorinţă arzătoare de a lua cu ei mai multe gravuri colorate decât îşi puteau permite sau decât le-ar fi folosit, odată ajunşi acasă. Apăreau şi fetele pe biciclete însoţite de băieţi echipaţi asemănător; şi îi vedeam uneori pe malul fluviului, pe înserat, lăsându-şi bicicletele rezemate de ziduri până a doua zi. Asta se întâmpla după ce Giovanni îşi pierduse slujba şi ne plimbam seara. Acele seri erau amare. Giovanni ştia că aveam să-l părăsesc, dar nu îndrăznea să mă acuze temându-se de o confirmare. Nu am îndrăznit să-i spun. Hella se întorcea din Spania şi tata acceptase să-mi trimită bani, pe care nu aveam să-i folosesc pentru a-l

ajuta pe Giovanni, care făcuse atâtea să mă ajute pe mine. Aveam să-i folosesc ca să evadez din camera aceea.

În fiecare dimineaţă cerul şi soarele păreau să fie puţin mai sus, iar fluviul se întindea în faţa noastră într-un abur mai dens de promisiuni. În fiecare zi vânzătorii de la chioşcurile de ziare păreau să se îmbrace altfel, iar forma trupurilor lor părea într-o continuă şi uimitoare metamorfoză. Începeai să te întrebi care avea să fie forma finală. Puteam vedea prin ferestrele deschise că managerii de hotel de pe chei şi de pe alei chemaseră zugravii să zugrăvească încăperile, femeile din băcănii renunţaseră la puloverele albastre şi îşi suflecaseră mânecile rochiilor, astfel că le puteai vedea braţele puternice, pâinea din brutării părea mai caldă şi mai proaspătă. Şcolarii renunţaseră la pelerine şi genunchii nu le mai erau vineţi de frig. Totul părea mai vibrant – în limbajul suspect de moderat şi de vehement, care îmi amintea uneori de spumă de albuşuri şi alteori de instrumente cu coarde şi întotdeauna de consecinţele nedorite ale pasiunii.

Nu ne luam prea des micul dejun în barul lui Guillaume pentru că Guillaume nu mă plăcea. De obicei aşteptam pe cât de retraşi puteam până ce Giovanni termina curăţenia în bar şi se schimba. Apoi ne luam la revedere şi plecam. Les habitues dezvoltaseră o atitudine bizară faţă de noi, constând într-o maternalitate neplăcută, invidie şi o antipatie camuflată. Cumva, nu ne puteau vorbi aşa cum îşi vorbeau unii altora şi detestau ritmul pe care îl impuneam vorbind în orice alt fel. Îi înfuria că nucleul mort al vieţii lor nu era, în cazul acesta, treaba lor. Îi făcea să-şi resimtă sărăcia, prin dependenţa de bârfe şi visurile de cuceritori şi dispreţul reciproc.

Oriunde am fi luat micul dejun şi pe oriunde ne-am fi plimbat, când ajungeam acasă eram mereu prea obosiţi ca să ne culcăm imediat. Făceam cafea şi uneori o beam cu cognac, stăteam pe pat şi vorbeam şi fumam. Păream să avem o mulţime de lucruri să ne spunem – sau Giovanni avea. Chiar şi în momentele în care eram cel mai sincer,

chiar şi atunci când încercam cel mai mult să mă ofer lui Giovanni aşa cum mi se oferise el, încă ţineam lucruri doar pentru mine. Nu i-am spus despre Hella decât după ce deja trăiam în cameră lui de o lună. Şi atunci i-am spus pentru că scrisorile ei începeau să sune de parcă avea să se întoarcă în Paris foarte curând.

— De ce hoinăreşte singură prin Spania? m-a întrebat Giovanni.

— Îi place să călătorească, am spus.

— Nimănui nu-i place să călătorească, femeilor cu atât mai puţin. Trebuie să existe un alt motiv. Poate că are un iubit spaniol şi îi e teamă să-ţi spună. Poate că e cu un toreador.

Poate că e, m-am gândit.

— Nu s-ar teme să-mi spună.

Giovanni a râs.

— Nu-i înţeleg pe americani deloc, a zis.

— Nu sunt prea multe de înţeles. Nu suntem căsătoriţi, ştii?

— Dar e iubita ta, nu? a întrebat Giovanni.

— Da

— E în continuare iubita ta?

— Da, sigur că e, l-am privit lung.

— Atunci nu înţeleg ce caută în Spania când tu eşti la Paris. Câţi ani are?

Îi mai trecuse ceva prin cap.

— E cu doi ani mai mică decât mine. Ce legătură are vârsta?

— E căsătorită? Căsătorită cu altcineva, vreau să spun.

Am râs. A râs şi el.

— Bineînţeles că nu.

— M-am gândit că poate e o femeie mai în vârstă care are un soţ pe undeva şi, din când în când, trebuie să mai călătorească împreună ca să-şi poată continua aventura cu tine. Ăsta ar fi un aranjament simpatic. Femeile astea sunt foarte interesante şi de obicei au şi

ceva bani. Dacă acea femeie ar fi în Spania, ţi-ar aduce un cadou frumos. Dar o tânără care bântuie printr-o ţară străină de una singură, asta nu-mi place. Ar trebui să-ţi găseşti altă iubită.

— Tu ai vreo iubită? l-am întrebat.

— Acum nu, dar poate că o să am din nou într-o zi.

Pe jumătate s-a încruntat, pe jumătate a zâmbit.

— Nu pare să fiu foarte interesat de femei în perioada asta. Nu ştiu de ce. Am fost. Poate că o să mai fiu. Poate pentru că femeile aduc puţin mai multe probleme decât pot duce acum. Et puis…

S-a oprit. Voiam să îi spun că alesese un mod bizar de a scăpa de probleme, dar, după o clipă, i-am spus precaut:

— Mi se pare că n-ai o părere prea bună despre femei.

— A, femeile. Doamne ajută, nu e nevoie să ai o părere despre femei. Femeile sunt ca apa. Pot fi atât de tentante şi atât de alunecoase, pot părea atât de profunde şi pot fi atât de lipsite de adâncime. Şi atât de murdare.

S-a oprit.

— Poate că, într-adevăr, femeile nu-mi plac prea mult. Dar asta nu m-a oprit să fac dragoste cu multe şi să iubesc una sau două. Dar de cele mai multe ori, am făcut dragoste doar cu trupul.

— Asta te poate face să te simţi foarte singur, am spus.

Nu mă aşteptasem să spun asta. Nu se aşteptase să audă asta. M-a privit, a întins mâna şi mi-a atins obrazul.

— Da. Nu vreau să fiu méchant când vorbesc despre femei. Respect femeile, foarte mult, pentru viaţa lor interioară care nu este ca a bărbaţilor.

— Femeilor nu pare să le placă această idee.

— Mă rog, femeile astea absurde din zilele noastre cu capul plin de idei şi de prostii, femeile care se cred egale cu bărbaţii – quelle riqolade! – ar trebui să fie jucate-n picioare ca să înţeleagă cine conduce lumea.

Am râs.

— Femeilor pe care le-ai cunoscut tu le plăcea să fie bătute?

A rânjit.

— Nu ştiu dacă le plăcea. Dar o bătaie nu le-a făcut niciodată să plece. Oricum nu erau ca fetişcana asta a ta, să colinde toată Spania şi să trimită vederi la Paris. Ce are impresia că face? Te vrea sau nu te vrea?

— S-a dus în Spania să se lămurească.

Giovanni a făcut ochii mari. Era indignat.

— În Spania? De ce nu în China? Ce face, încearcă toţi spaniolii şi îi compară cu tine?

Eram puţin enervat.

— Nu înţelegi. E foarte inteligentă, e o fată foarte complexă, a vrut să plece ca să se gândească.

— Să se gândească la ce? Pare destul de prostuţă, dă-mi voie să-ţi spun. Nu se poate hotărî în ce pat să doarmă. Vrea să aibă tot.

— Dacă ea ar fi în Paris acum, nu aş fi în camera asta cu tine, am zis cu asprime.

— Probabil că n-ai locui aici, dar cu siguranţă ne-am vedea. De ce nu?

— De ce nu? Dacă ar afla?

— Să afle? Ce să afle?

— Termină. Ştii ce e de aflat.

M-a privit foarte serios.

— Pare din ce în ce mai imposibilă fetişcana asta a ta. Ce face, te urmăreşte peste tot? Sau o să angajeze detectivi să doarmă la tine sub pat? Şi de ce-ar fi treaba ei oricum?

— Doar nu vorbeşti serios.

— Ba da, vorbesc foarte serios. Tu eşti cel de neînţeles.

A oftat, şi-a turnat cafea şi a ridicat sticla de cognac de pe podea.

— Chez toi totul pare extrem de febril şi complicat, ca thrillerele acelea englezeşti. Tot spui: să afle, să afle de parcă am fi complici într-o infracţiune.

Şi-a turnat cognac.

— O să sufere foarte tare dacă află, atâta tot. Oamenii folosesc cuvinte foarte murdare pentru, pentru această situaţie.

M-am oprit. Chipul lui sugera că raţionamentul meu era nefondat. Am adăugat defensiv:

— Şi pe deasupra, da, este o infracţiune la mine-n ţară. Şi până la urmă nu am crescut aici, am crescut acolo.

— Dacă te sperie cuvintele murdare, chiar nu-mi dau seama cum ai reuşit să trăieşti atât de mult. Oamenii sunt plini de cuvinte murdare. Singurul moment în care nu le folosesc, majoritatea oamenilor vreau să spun, este acela în care descriu ceva murdar.

A făcut o pauză şi ne-am uitat unul la altul. În ciuda a ceea ce spunea, părea la rândul lui destul de speriat.

— Dacă cei de la tine din ţară cred că intimitatea este o infracţiune, cu atât mai rău pentru ţară. Cât despre fata asta a ta, eşti mereu lângă ea când e aici? Adică douăzeci şi patru din douăzeci şi patru? Mai şi ieşi să bei ceva singur, nu? Uneori poate că te mai plimbi fără ea, să te gândeşti, aşa cum spui tu. Americanii par să gândească foarte mult. Şi poate că atunci când bei ceva şi te gândeşti te uiţi la o altă fată care trece pe-acolo, nu? Poate că te uiţi în sus, la cer, şi-ţi simţi sângele prin vene. Sau totul se termină când vine Hella? Nu mai bei singur, nu te mai uiţi la alte fete, nu te mai uiţi la cer? Mm? Ia spune-mi.

— Ţi-am spus deja că nu suntem căsătoriţi. Dar mi se pare că nu reuşesc să te fac să înţelegi nimic în dimineaţa asta.

— Dar când Hella nu e aici te vezi au alţi oameni fără ea, nu?

— Normal.

— Şi te obligă să-i spui tot ce-ai făcut cât n-ai fost cu ea?

Am oftat. De la un punct încolo, nu mai eram stăpân pe conversaţie şi nu voiam decât să se termine. Mi-am băut cognacul prea repede şi m-a ars pe gât.

— Bineînţeles că nu.

— Eşti un băiat foarte şarmant şi atrăgător şi bine crescut, iar dacă nu eşti impotent, nu înţeleg ce motiv ar avea să se plângă sau ce motiv ai avea să te îngrijorezi. Mon cher, să-ţi aranjezi la vie pratique e foarte simplu, trebuie doar să o faci – a reflectat. E adevărat că uneori lucrurile ies prost, şi-atunci trebuie să le aranjezi altfel. Dar nu e în niciun caz melodrama englezească pe care o creezi tu. Dacă ar fi aşa, viaţa ar fi pur şi simplu de nesuportat.

Şi-a mai turnat cognac şi mi-a zâmbit de parcă îmi rezolvase toate problemele. Şi era ceva atât de natural în zâmbetul lui încât a trebuit să îi zâmbesc la rândul meu. Lui Giovanni îi plăcea să creadă că este realist şi că eu nu sunt şi că mă învaţă aspectele dure ale vieţii. Era foarte important pentru el să se simtă aşa, pentru că fără să vrea, în adâncul fiinţei lui, ştia că eu, în adâncul fiinţei mele, îi opuneam rezistenţă cu toată forţa.

Pe urmă am rămas nemişcaţi, am rămas tăcuţi, am adormit. Ne-am trezit pe la trei sau patru după-amiaza când soarele monoton scormonea prin colţurile camerei aglomerate. Ne-am ridicat din pat şi ne-am spălat şi ne-am bărbierit, lovindu-ne unul de altul, glumind, furioşi pe dorinţa nerostită de a evada din camera aia. Apoi am valsat pe străzile Parisului şi am mâncat ceva pe fugă undeva şi l-am lăsat pe Giovanni la intrarea în barul lui Guillaume.

Apoi eu, singur, şi uşurat să fiu singur, poate că m-am dus la film sau m-am plimbat, sau m-am întors acasă şi am citit, sau am stat într-un parc şi-am citit, sau m-am aşezat la terasa vreunei cafenele, sau am vorbit cu oamenii, sau am scris scrisori. I-am scris Hellei nespunându-i nimic sau i-am scris tatii cerându-i bani. Şi indiferent ce făceam, un alt eu trăia în mine terorizat de viaţa mea.

Giovanni trezise o nelinişte, dezlănţuise o frământare. Mi-am dat seama de asta într-o după-amiază când îl conduceam până la muncă pe Bouleuard

Montparnasse. Cumpăraserăm un kil de cireşe şi le mâneam în timp ce mergeam. Amândoi eram insuportabil de copilăroşi şi de bine dispuşi în după-masa aceea şi spectacolul pe care-l ofeream, doi bărbaţi în toată firea, împingându-ne pe trotuarul lat, scuipându-şi amuzaţi sâmburi de cireşe în faţă, trebuie să fi fost revoltător. Şi mi-am dat seama că acel comportament pueril era fantastic la vârsta mea şi fericirea din care izvorâse cu atât mai mult, pentru că în acel moment îl iubeam pe Giovanni cu adevărat; niciodată nu mi s-a părut mai frumos ca în acea după-amiază. Şi, privindu-i chipul, mi-am dat seama cât de mult însemna pentru mine să-l pot vedea atât de luminos. Mi-am dat seama că aş fi renunţat la multe ca să nu pierd acea putere. Şi m-am simţit năvălind către el ca un râu care ţâşnește de sub gheaţă. Dar chiar în acel moment, a trecut printre noi un băiat, un străin, şi l-am investit instantaneu cu frumuseţea lui Giovanni şi ceea ce simţeam pentru Giovanni, simţeam şi pentru el. Giovanni a observat şi a observat expresia pe care o aveam pe faţă şi asta l-a făcut să râdă şi mai tare. Am roşit şi el a continuat să râdă şi apoi bulevardul, lumina, râsul lui s-au transformat în decorul unui coşmar. Mă tot uitam la copaci şi la cum cade lumina printre frunze. Simţeam tristeţe şi ruşine şi panică şi o amărăciune îngrozitoare. În acelaşi timp – exista în neliniştea mea şi totodată în afara ei –, îmi simţeam muşchii gâtului încordându-se de efortul de a nu mă întoarce să-l privesc pe acel băiat cum se îndepărtează pe bulevardul luminos. Bestia pe care Giovanni o trezise în mine nu avea să mai adoarmă niciodată; dar într-o zi nu aveam să mai fiu cu Giovanni. Oare aveam să mă trezesc, la fel ca toţi ceilalţi, urmărind tot felul de băieţi pe

Dumnezeu ştie ce bulevarde întunecate, prin tot felul de locuri obscure? Această teamă cumplită a născut în mine o ură pentru Giovanni la fel de puternică precum iubirea pe care o simţeam pentru el care era hrănită de aceeaşi rădăcină.

CAPITOLUL 5

Nici nu ştiu cum să descriu acea cameră. A devenit, cumva, orice încăpere în care am intrat vreodată şi fiecare încăpere în care voi intra de acum înainte îmi va aminti de camera lui Giovanni. Nu am trăit acolo chiar atât de mult timp – ne-am cunoscut la începutul primăverii şi am plecat de acolo în vară –, dar mi se pare că am trăit o viaţă acolo. Viaţa în acea cameră părea să fie subacvatică, aşa cum am mai spus, şi cu siguranţă apele mele s-au tulburat pentru totdeauna.

Înainte de orice, camera nu era suficient de mare pentru două persoane. Dădea spre o curte mică. Dădea spre înseamnă că încăperea avea două ferestre în care grădina împingea răuvoitoare, acaparând tot mai mult în fiecare zi, ca o junglă. Ţineam sau, mai bine spus, Giovanni ţinea ferestrele închise mai tot timpul. Nu cumpărase niciodată draperii şi n-am cumpărat nici cât am trăit eu acolo. Pentru a ne asigura intimitatea, Giovanni opacizase geamurile cu un lac alb, dens, pentru lemn. Uneori, auzeam copii jucându-se lângă fereastra noastră, alteori prin geam se iveau umbre stranii. În astfel de momente, Giovanni, care se ocupa de reamenajare sau stătea întins în pat, încremenea ca un câine de vânătoare într-o linişte perfectă până când orice părea să ne ameninţe siguranţa dispărea.

Mereu am avut planuri mari să reamenajăm camera la care Giovanni începuse să lucreze dinainte să ajung eu. Unul dintre pereţi era murdar, jupuise tapetul şi rămăsese un alb pestriţ. Peretele din faţă era destinat să nu fie niciodată descoperit, o femeie într-o rochie cu crinolină şi un bărbat în pantaloni bufanţi se plimbă, înconjuraţi de trandafiri. Tapetul zăcea în fâşii şi suluri mari pe podea, în praf. Tot pe podea zăceau şi hainele noastre murdare, uneltele lui Giovanni şi pensulele şi sticlele cu uleiuri şi răşini. Valizele noastre stăteau într-un echilibru fragil pe ceva, aşa că evitam să le deschidem şi, câteodată, rămâneam zile în şir fără câte un obiect minor precum o pereche de şosete curate.

Nimeni nu venea pe la noi în afară de Jacques şi nici el nu venea prea des. Eram departe de centrul Parisului şi nu aveam telefon.

Îmi amintesc prima după-amiază în care m-am trezit acolo cu Giovanni dormind lângă mine ca o stâncă prăbuşită. Soarele pătrundea atât de imperceptibil în cameră încât mă întrebam cât e ceasul. Mi-am aprins o ţigară pe furiş, nu voiam să îl trezesc pe Giovanni. Nu ştiam încă cum aveam să îi înfrunt privirea. Mă căutam. Giovanni spusese ceva în taxi despre faptul că în camera lui era foarte murdar.

— Sunt convins, îi spusesem încet şi mă întorsesem să mă uit pe geam.

Apoi tăcuserăm amândoi. Când m-am trezit în camera lui, îmi amintesc că era ceva încordat şi dureros în acea tăcere care s-a rupt atunci când Giovanni, cu un zâmbet timid şi amar, a spus:

— Trebuie să găsesc o imagine poetică.

Şi şi-a întins degetele puternice prin aer de parcă metafora ar fi ceva tangibil. L-am privit.

— Uită-te la tot gunoiul din oraşul ăsta. Oare unde îl duc? Nu ştiu unde îl duc, dar e posibil să îl ducă la mine în cameră, a spus el în cele din urmă arătând spre stradă.

— E mai probabil să-l arunce în Sena, am spus.

Dar când m-am trezit şi m-am uitat prin cameră, am simţit bravada şi laşitatea acelei figuri de stil. Acela nu era gunoiul Parisului, care ar fi fost anonim, era viaţa regurgitată a lui Giovanni. În cameră, peste tot în jur, erau cutii din carton şi piele vrăfuite ca într-un zid, unele legate cu sfoară, unele încuiate, unele pline până la refuz, iar din cutia cea mai de sus se revărsau partituri pentru vioară. Era o vioară în cameră, zăcea pe masă în cutia ei scorojită, crăpată – era cu neputinţă să spui dacă fusese aşezată acolo cu o zi înainte sau cu o sută de ani în urmă. Masa era plină de ziare îngălbenite şi sticle goale şi un sigur cartof, maroniu şi zbârcit, încolţit şi putrezit. Pe podea se vărsase nişte vin roşu; se uscase şi acum făcea aerul din cameră

dulceag şi greoi. Dar nu dezordinea din cameră era înspăimântătoare, ci faptul că atunci când începeai să cauţi cheia acestei dezordini, îţi dădeai seama că nu era în niciunul dintre locurile obişnuite. Pentru că nu ţinea de circumstanţe sau de temperament, ci de pedeapsă şi durere. Nu ştiu exact cum de am ştiut asta, dar am ştiut de la început. Poate că am ştiut pentru că voiam să trăiesc. Şi am studiat camera cu aceeaşi extensie analitică a inteligenţei şi a tuturor forţelor care survin atunci când evaluezi un pericol mortal şi inevitabil: pereţii tăcuţi ai încăperii cu cei doi îndrăgostiţi prizonieri într-o interminabilă grădină de trandafiri, cele două ferestre strălucind ca doi ochi mari de gheaţă şi foc, şi tavanul care cobora ca acei nori din care, cândva, au glăsuit demoni ce şi-au ascuns, dar nu şi-au putut îmblânzi răutatea din spatele luminii galbene care atârna chiar în mijlocul lor ca un sex bolnav şi nedefinit. Sub această săgeată boantă, această floare de lumină zdrobită, zac fricile care circumscriu sufletul lui Giovanni. Am înţeles de ce m-a vrut Giovanni şi de ce m-a adus în ultimul său refugiu. Eu aveam să fiu cel care distrugea această cameră şi avea să îi dea lui Giovanni o viaţă nouă, mai bună. Această viaţă putea fi doar viaţa mea, care pentru a o schimba pe a lui, trebuia să devină parte din camera lui Giovanni.

La început, pentru că motivele care m-au adus în camera lui Giovanni erau atât de amestecate, aveau puţin de-a face cu speranţele şi dorinţele lui şi erau o parte atât de consistentă a disperării mele, am creat în mine un fel de plăcere de a juca rolul casnicei după ce Giovanni pleca la muncă. Am aruncat ziarele, sticlele, cantitatea fantastică de gunoi; am examinat conţinutul nenumăratelor cutii şi valize şi le-am sortat. Dar nu sunt casnică, bărbaţii cu greu pot fi. Şi această plăcere nu a fost niciodată cu adevărat profundă, deşi Giovanni zâmbea umil şi recunoscător şi îmi spunea în toate felurile posibile cât de minunat era să mă aibă cu el, cum prin dragostea şi inteligenţa mea îl protejam de întuneric. În fiecare zi mă invita să fiu martor

la cât de mult se schimbase, la cât de mult îl schimbase iubirea, la cât de mult lucra şi cânta şi mă aprecia. Eram incredibil de confuz. Câteodată, mă gândeam: asta e viaţa ta. Nu i te mai opune. Nu te mai opune. Sau mă gândeam: dar sunt fericit. Şi el mă iubeşte. Sunt în siguranţă. Uneori, când nu era lângă mine, mă gândeam: n-o să-l mai las să mă atingă niciodată. Apoi, după ce mă atingea, mă gândeam: nu contează, e doar trupul, se va termina în curând. Când se termina, stăteam întins în întuneric şi îi ascultam respiraţia şi visam la atingerea mâinilor, mâinilor lui Giovanni, a mâinilor oricui, mâini care ar fi avut puterea să mă sfărâme şi apoi să mă facă din nou întreg.

Câteodată, îl lăsam pe Giovanni la micul nostru dejun de după-amiază, cu fumul albastru de ţigară învăluindu-i capul şi mă duceam la sediul American Express de la Opéra, unde-mi primeam corespondenţa, dacă era ceva de primit. Uneori, rar însă, Giovanni mă însoţea; spunea că nu poate suporta să fie înconjurat de atâţia americani. Spunea că toţi arată la fel şi sunt sigur că, în ochii lui, aşa era. Dar pentru mine nu arătau la fel. Eram conştient că aveau în comun ceva care-i făcea americani, dar nu mă puteam lămuri ce anume. Ştiam că oricare ar fi fost această însuşire, o împărtăşeam. Şi ştiam că Giovanni fusese atras de mine, în parte, din cauza asta. Atunci când Giovanni voia să ştiu că e nemulţumit de mine, îmi spunea că sunt un urai américain, iar atunci când era încântat, îmi spunea că nu sunt deloc american; şi în ambele situaţii atingea un nerv, adânc în mine, care în el nu pulsa. Şi detestam asta: detestam să fiu numit american (şi detestam că detestam asta) pentru că părea să mă reducă doar la atât, orice ar fi fost asta şi uram să nu fiu numit american pentru că părea să mă reducă la nimic.

Cu toate astea, când am intrat în sediul American Express într-o dimineaţă de vară necruţător de luminoasă, a trebuit să recunosc că acea hoardă activă, neliniştitor de veselă, atrăgea brusc atenţia ca ansamblu. Acasă, aş fi putut deosebi şabloane, obiceiuri, accente, fără niciun fel

de efort, acum, dacă nu ascultam foarte atent, cu toţii vorbeau ca şi cum abia sosiseră din Nebraska. Acasă, aş fi observat hainele pe care le purtau, dar aici vedeam doar genţi, aparate foto, curele şi pălării, toate cumpărate în mod evident de la magazinul universal. Acasă aş fi simţit individualitatea feminităţii femeii din faţa mea, aici chiar şi cea mai aparte părea să fie doar o butaforie rece ca gheaţa sau arsă de soare a sexului, şi chiar şi bunicile păreau să nu fi trăit nimic cu trupul. Şi ceea ce-i deosebea pe bărbaţi era faptul că păreau incapabili să aibă vârstă; miroseau a săpun, ceea că părea să-i protejeze de pericolele şi exigenţele oricărui fel de miros mai intim; băiatul care fusese odată strălucea cumva neîntinat, neatins, neschimbat prin ochii bărbatului de şaizeci de ani care-şi planifica vacanţa la Roma împreună cu soţia lui zâmbitoare. Soţia lui i-ar fi putut fi mama care-i mai bagă pe gât o porţie de cereale şi Roma e posibil să fi fost filmul la care îi promitea că are voie să se uite şi totuşi bănuiam că ceea ce vedeam era doar o parte din adevăr şi nici măcar cea mai importantă; dedesubtul acelor chipuri, acelor haine, acelor accente, acelei insolenţe erau putere şi tristeţe, ambele neasumate, neconştientizate, puterea inventatorului şi tristeţea celui deconectat.

M-am aşezat la coadă în spatele a doua fete care se hotărâseră să mai rămână în Europa şi sperau să îşi găsească de lucru prin intermediul oficialităţilor americane din Germania. Una dintre ele se îndrăgostise de un băiat elveţian, asta am dedus din conversaţia şoptită, intensă şi tulburată pe care o avea cu prietena ei. Prietena o îndemna să „pună piciorul în prag”, nu am aflat de ce, iar fata îndrăgostită dădea continuu din cap, mai curând perplexă decât aprobatoare. Avea aerul încordat şi ezitant al cuiva care mai are ceva de spus, dar nu ştie cum s-o spună.

— Nu trebuie să fii fraieră, a spus prietena.

— Ştiu, ştiu, i-a răspuns fata.

Avea impresia că, deşi cu siguranţă nu-şi dorea să fie

fraieră, pierduse o definiţie a cuvântului şi poate că nu mai avea să găsească o alta niciodată.

Primisem două scrisori: una de la tata, şi una de la Hella. Hella îmi trimitea doar cărţi poştale de ceva vreme. Mă temeam că scrisoarea ei ar fi putut fi importantă şi nu voiam să o citesc. Mai întâi am deschis scrisoarea de la tata. Am citit-o în picioare, la un pas de lumina soarelui, lângă uşile etern batante.

Dragă Butch, scria tata, te *vei mai întoarce acasă vreodată*? *Să* nu crezi *că e doar egoism*, *deşi este adevărat că mi-ar plăcea să te văd*. *Cred că ai fost plecat suficient de* multă vreme, Dumnezeu ştie *ce faci pe-acolo şi* nu-mi scrii suficient de des cât să încerc mdcar să ghicesc. Dar bănuiala mea este *că*, *la* un moment dat, vei *regreta că ai* rămas *acolo*, cu nasul în buric, şi c-ai lăsat lumea să *treacă pe lângă tine*. *Nu e nimic pentru tine acolo*. *Eşti la fel de american ca friptura pe porc* şi fasolea, deşi nu-ţi mai place să crezi asta. Şi sper *că* nu te superi cd-ţi zic, dar cred *că eşti* puţin cam bdtrdn pentru studii, dacă *asta faci*. *Te apropii de treizeci de ani*. *Şi eu îmbătrânesc şi* tu eşti tot ce mi-a rămas. Mi-ar *plăcea să te văd*.

Md tot rogi să-ţi trimit bani şi probabil ai impresia cd *am fost un* nemernic cdind vine vorba de asta. Nu încerc să te înfometez, şi ştii cd dacă ai cu *adevărat nevoie de ceva*, sunt primul care te va ajuta, dar chiar nu cred cd ţi-aş/ace niciofavoare dacă te-aş lasa să cheltuieşti pe-acolo puţinii bani care ţi-au mai rămas şi să te întorci acasă la nimic. Ce naiba *faci*? *Spune-i şi lui* taicd-tu, nu vrei? Poate cd ţi-e greu să crezi, dar am fost şi eu tdndr odată.

Şi-apoi a continuat despre mama mea vitregă şi cât de mult voia să mă vadă şi despre ce mai făceau nişte prieteni. Era evident că absenţa mea începea să-l sperie. Nu ştia ce înseamnă. Dar trăia într-un abis al bănuielilor ce deveneau mai vagi şi mai întunecate cu fiecare zi – nu ar fi ştiut să le pună în cuvinte nici dacă ar fi îndrăznit. Întrebarea pe care tânjea să o pună nu apărea în scrisoare şi nici oferta: E uorba *de-o femeie*, David? Adu-o acasă.

Nu-mi pasa cine e. Adu-o acasă şi ud ajut să ud puneţi pe picioare. Nu a putut risca să pună această întrebare pentru că nu ar fi îndurat un răspuns negativ. Un răspuns negativ ar fi dezvăluit cât de străini deveniserăm. Am împăturit scrisoarea şi am pus-o în buzunarul interior şi, pentru o clipă, m-am uitat afară la bulevardul străin, lat şi luminos.

Pe bulevard venea un marinar, îmbrăcat în alb din cap până-n picioare, cu mersul acela legănat, amuzant de marinar şi aura optimistă şi solidă a celor care trebuie să rezolve multe lucruri în grabă. îl fixasem cu privirea, deşi nu-mi dădeam seama şi îmi doream să fiu în locul lui. Părea, cumva, mai tânăr decât fusesem eu vreodată şi mai blond şi mai frumos şi îşi purta masculinitatea ca pe a doua piele. Mi-a amintit de acasă – poate că acasă nu este un loc, ci doar o stare irevocabilă. Ştiam cum bea şi cum se poartă cu prietenii şi cum îl derutează durerea şi femeile. M-am întrebat dacă tata a fost vreodată aşa, dacă eu am fost vreodată aşa, deşi îmi era greu să-mi închipui orice antecedente, orice conexiuni cu băiatul acela care defila pe bulevard ca lumina însăşi. A ajuns în dreptul meu şi mi-a aruncat o privire atât de obscenă şi atotştiutoare de parcă mi-ar fi văzut panica grăitoare din ochi; genul de privire pe care, cu doar câteva ore înainte, i-ar fi putut-o arunca nimfomanului insistent şi bine îmbrăcat ce încerca să îl convingă că e femeie. Şi dacă ne-am mai fi privit preţ de încă o secundă, sunt sigur că, din toată acea frumuseţe şi lumină, ar fi erupt o variantă brutală a lui: Droguţă, te ştiu. Am simţit că-mi ia obrazul foc, am simţit că inima mi se întăreşte şi se zdruncină şi am trecut grăbit pe lângă el, încercând să-mi ţin privirea neclintită peste umărul lui. M-a luat cumva prin surprindere, pentru că, într-un fel, nu mă gândeam la el, ci la scrisoare pe care-o aveam în buzunar, la Hella şi la Giovanni. Am traversat pe partea cealaltă a bulevardului, fără să îndrăznesc să mă uit înapoi, şi m-am întrebat ce anume din mine i-a provocat un asemenea dispreţ instantaneu. Eram prea bătrân să mai presupun că avea de-a face cu mersul meu sau cu felul în

care îmi mişcăm braţele, sau cu vocea mea, pe care nici măcar nu o auzise. Era altceva şi eu n-aveam să văd niciodată ce. Ar fi ca şi cum te-ai uita direct în soare. Grăbit, neîndrăznind să mă mai uit la niciunul dintre cei care treceau pe lângă mine pe trotuarele late, femei sau bărbaţi, am ştiut că ceea ce văzuse marinarul în ochii mei nestăpâniţi era invidie şi dorinţă; le văzusem adesea în ochii lui Jacques şi avusesem aceeaşi reacţie ca marinarul. Dar dacă aş mai fi fost în stare să simt iubire şi dacă ar fi văzut asta în ochii mei, nu ar fi ajutat, pentru că iubirea pentru băieţii la care eram blestemat să mă uit era infinit mai înspăimântătoare decât dorinţa.

Am mers mai mult decât avusesem de gând pentru că nu am îndrăznit să mă opresc câtă vreme marinarul ar fi putut încă să mă privească. Aproape de fluviu, pe Rue des Pyramides, m-am oprit la o cafenea şi am deschis scrisoarea Hellei.

Mon cher, începea, Spania e ţara *mea preferată* mais ça n’empêche que Paris est toujours mă ville préférée. Mi-e dor *sàfiu printre toţi oamenii aceia ridicoli, să alerg după metrou, să sar* din autobuz, să md feresc de motociclete şi să admir toate statuile alea demente din toate parcurile alea absurde. Mi-e dor de femeile acelea suspecte din Place de la Concorde. Spania nu e deloc aşa. Oricum ar fi, nu *este frivolă*. *Cred că aş rămâne în* Spania definitiv dacă nu *aşf fost niciodată* în Paris. Spania e foarte frumoasă, pietroasa şi însorita şi minunata. Dar pe mdsurd ce trece timpul începi să te saturi de ulei de măsline, de peşte, de castaniete şi de tamburine sau poate *că eu md* satur. Vreau să mă întorc acasă, acasă în Paris. E bizar, nu m-am mai simţit niciodată acasă nicăieri.

Nu s-a întâmplat nimic aici, presupun cd asta te bucura, mărturisesc cd md bucura *şi* pe mine. Spaniolii sunt drăguţi, dar, bineînţeles, majoritatea sunt îngrozitor de sdraci, şi cei care nu sunt sdraci sunt imposibili, nu-mi plac turiştii, mai ales dipsomaniacii englezi şi americani, pe care, dragul meu, familiile îi plătesc să stea departe.

(Mi-aş dori să am şi eu o familie.) Acum sunt în Mallorca ce *ar fi* un loc minunat dacă toate văduvele pensionate s-ar arunca în mare şi băutul de martini sec ar deveni ilegal. N-am mai văzut aşa ceva! Cât beau cotoroanţele astea şi cum fac ochi dulci oricui poarta pantaloni, mai ales oricui peste optsprezece ani – ei bine, Hella, mi-am zis, casca bine ochii. E posibil ca asta *să fie* viitorul tdu. Problema este cd md iubesc prea mult. Şi m-am hotărât să las doi să încerce, să mă iubească adică, şi să vedem ce iese. (Acum, cd am luat aceasta *decizie*, *mă simt* bine, sper cd şi tu te vei simţi bine, dragul meu cavaler în armura lui Gimbel.)

O să fiu blocată într-o expediţie plictisitoare prin Sevilla cu ofamilie de *englezi pe care am cunoscut-o* în Barcelona. Adora Spania şi vor să mă ia să văd o luptă de tauri – eu n-am mers niciodată la aşa ceva, ştii, în tot timpul ăsta cât am stat aici. Sunt chiar simpatici, el e un fel de poet care lucrează la B.B.C., iar ea este *eficienta şi* adoratoarea lui soţie. Chiar simpatici. Au un bdiat complet sărit de *pe fix care-şi* închipuie cd e mort după mine, dar e mult prea englez şi mult prea tânăr. Plec mâine şi stau zece zile. Apoi, ei în Anglia, şi eu, la tine!

Am împăturit scrisoarea pe care mi-am dat seama că o aşteptam de multe zile şi multe nopţi şi chelnerul a venit să mă întrebe ce vreau de băut. Îmi propusesem să comand un *apetitif*, însă acum, într-un grotesc spirit al sărbătorii, am comandat whisky şi apă minerală. Sorbind din băutura care nu mi s-a părut niciodată mai americană ca-n acel moment, m-au uitat la Parisul absurd, care acum, sub soarele fierbinte, era la fel de aglomerat ca relieful sufletului meu. Mă întrebam ce aveam să fac.

Nu pot spune că eram speriat. Sau, mai bine zis, nu simţeam frica – aşa cum am auzit că nici cei care sunt împuşcaţi nu simt durerea un timp. Simţeam un fel de uşurare. Părea că nevoia de a lua o decizie mi se luase de pe umeri. Mi-am spus că ştiam amândoi, Giovanni şi cu mine, că idila noastră nu va putea dura o veşnicie. Nu era ca şi cum nu fusesem sincer cu el, ştia despre Hella. Ştia

că avea să se întoarcă la Paris într-o zi. Acum avea să se întoarcă şi viaţa mea alături de Giovanni avea să se încheie. Avea să fie ceva ce mi s-a întâmplat cândva, avea să fie ceva ce li s-a întâmplat multora cândva. Mi-am plătit băutura, m-am ridicat şi-am mers pe lângă fluviu până în Montparnasse.

Eram fericit, dar, când mergeam pe Raspail spre cafenelele din Montparnasse, n-am putut să nu-mi amintesc că mă plimbasem pe-acolo cu Hella, că mă plimbasem pe acolo cu Giovanni. Şi cu fiecare pas, chipul care strălucea insistent în faţa ochilor mei nu era al ei, ci al lui. Începeam să mă întreb cum va primi vestea. Nu credeam că mi se va opune, dar mă temeam de ceea ce aveam să-i văd pe chip. Mă temeam de durerea pe care aveam să o văd. Însă nu asta era adevărata mea teamă. Adevărata mea teamă era îngropată şi mă mâna spre Montparnasse. Voiam să găsesc o fată, orice fată.

Dar toate terasele păreau bizar de pustii. Am mers încet, pe ambele părţi ale străzii, uitându-mă pe la mese. Nu am văzut pe nimeni cunoscut. Am mers până la Closerie des Lilas şi am băut singur. Am recitit scrisorile. M-am gândit să-l caut pe Giovanni şi să-i spun că aveam să-l părăsesc, dar ştiam că nu deschisese încă barul şi la ora aia putea să fie oriunde prin Paris. M-am plimbat lent înapoi pe bulevard. Apoi am văzut două fete, târfe franţuzoaice, dar nu erau foarte atrăgătoare. Mi-am spus că pot mai bine. Am ajuns la Sélect şi m-am aşezat. M-am uitat la trecători şi am băut. Mult timp, niciun cunoscut nu şi-a făcut apariţia pe bulevard.

Persoana care şi-a făcut apariţia şi pe care nu o cunoşteam foarte bine a fost o fată pe nume Sue, blondă şi destul de plinuţă, care deşi nu era frumoasă avea acea calitate pe care o au fetele selectate anual pentru Miss Rheingold. Avea părul blond şi buclat foarte scurt, avea sânii mici şi fundul mare şi, pentru a arăta lumii cât de puţin îi păsa de aspect sau de senzualitate, purta mereu blugi strâmţi. Cred că era din Philadelphia şi că familia ei

era foarte înstărită. Uneori, când era beată, îşi ponegrea familia, şi alteori, când era beată în alte feluri, le lăuda prosperitatea şi fidelitatea. Am fost deopotrivă speriat şi uşurat să o văd. Din clipa în care a apărut am început să o dezbrac mental.

— Ia loc. ia-ţi ceva de băut, i-am spus.

— Mă bucur să te ucid, a răspuns aşezându-se şi căutând chelnerul cu privirea. Ai cam dispărut de pe radar. Ce faci?

A renunţat să se mai uite după chelner şi s-a aplecat spre mine zâmbind.

— Sunt bine, tu?

— Eu, eu nu fac niciodată nimic interesant.

Şi-a lăsat în jos colţurile gurii prădătoare, dar şi vulnerabile ca să arate că glumea şi că nu glumea.

— Sunt ca un zid de piatră.

Am râs amândoi. M-a privit.

— Am auzit că stai pe undeva la ieşirea din oraş, aproape de zoo.

— Am găsit o cameră pe-acolo. E foarte ieftină.

— Stai singur?

Nu ştiam dacă ştie sau nu de Giovanni. Am simţit un strop de sudoare pe frunte.

— Într-un fel, i-am răspuns.

— Într-un fel? Ce naiba înseamnă asta? Stai cu o maimuţă sau ceva de genul ăsta?

Am zâmbit.

— Nu. Dar băiatul ăsta francez locuieşte cu iubita lui şi se ceartă mult, iar când îl dă afară stă la mine câteva zile.

— Ah! Chdfirin d’amour! a oftat.

— Se distrează. Îi place. Ţie nu-ţi place?

Am privit-o.

— Zidurile de piatră sunt impenetrabile.

A venit chelnerul.

— Nu depinde de unealtă? am îndrăznit să întreb.

— Ce-mi iei de băut?

— Ce-ai vrea?

Zâmbeam amândoi. Chelnerul stătea lângă noi afişând o *joie de vivre* posomorâtă.

— Eu o să beau un ricard cu foarte multă gheaţă.

A clipit din ochii ei albaştri înguşti.

— Deux ricards *avec beaucoup de laglace*, i-am spus chelnerului.

— Oui, monsieur.

Eram sigur că ne dispreţuieşte pe amândoi. M-am gândit la Giovanni, de atâtea ori într-o seară i se rostogolesc de pe buze cuvintele: Oui, monsieur. Cu acest gând răzleţ, a venit un altul, la fel de răzleţ: o nouă înţelegere a lui Giovanni, a vieţii lui intime şi a suferinţei şi a tot ceea ce curge prin el ca un torent atunci când stăm împreună în pat noaptea.

— Ca să continui, am spus

— Ca să continuăm… Despre ce vorbeam?

A făcut ochii mari şi goi. Încerca să fie cochetă şi încerca să fie realistă. Simţeam că fac ceva foarte crud. Dar nu mă puteam opri.

— Vorbeam despre zidurile de piatră şi despre cum pot fi străpunse.

— N-am ştiut niciodată că eşti interesat de zidurile de piatră, a zâmbit forţat.

— Sunt multe lucruri pe care nu le ştii despre mine. Îţi place să descoperi lucruri?

Chelnerul s-a întors cu băuturile. S-a uitat nemulţumită în pahar.

— Sincer, nu.

— Eşti prea tânără pentru asta. Totul ar trebui să fie o descoperire.

A rămas tăcută pentru o clipă. A sorbit din băutură.

— Am făcut toate descoperirile pe care le pot duce, a spus în sfârşit.

Dar i-am privit mişcarea şoldurilor prin blugi.

— Nu poţi să fii un zid de piatră pentru totdeauna.

— Nu văd de ce n-aş putea. Şi nici nu văd cum să nu

fiu.

— Draga mea, am o propunere.

Şi-a dus paharul la gură şi a sorbit, privind bulevardul.

— Şi care-ar fi aia?

— Invită-mă *chez* toi la un pahar.

— Nu cred că am nimic de băut acasă, a spus întorcându-se spre mine.

— Putem să luăm ceva de pe drum, am zis.

M-a privit o vreme îndelungată. M-am străduit să nu-mi las privirea în pământ.

— Sunt sigură că n-ar trebui, a spus în cele din urmă.

— De ce?

S-a foit uşor, neajutorată, în scaun.

— Nu ştiu, nu ştiu ce vrei.

Am râs.

— Dacă mă inviţi la tine să bem ceva îţi arăt.

— Eşti imposibil, a zis şi pentru prima dată avea ceva autentic în ochi şi în voce.

— Eu cred că tu eşti imposibilă.

M-am uitat la ea cu un zâmbet care speram să fie copilăresc şi insistent, deopotrivă.

— Nu ştiu ce-am spus atât de imposibil. Am pus toate cărţile pe masă. Tu nu ţi le-ai etalat încă. Nu ştiu de ce ai crede că sunt imposibil când am spus că sunt atras de tine.

— Să fim serioşi, sunt sigură că e de la soare, a spus şi şi-a terminat băutura.

— Soarele n-are nicio legătură cu asta.

Şi pentru că tot nu a răspuns am zis:

— Tot ce trebuie să faci este să te hotărăşti dacă vrei să mai bei ceva aici sau la tine, am spus exasperat.

A pocnit din degete fără să reuşească să mimeze eleganţa.

— Hai să mergem. Sunt sigură că o să regret. Dar chiar va trebui să cumperi ceva de băut.

Nu am nimic acasă. Şi-n felul ăsta mă asigur că-mi iese şi mie ceva.

Atunci eu am fost cel care a simţit o reţinere îngrozitoare. Ca să n-o privesc, am făcut un mare show când l-am chemat pe chelner. Şi a venit, la fel de repede ca şi până atunci, şi l-am plătit şi ne-am ridicat şi am început să mergem spre Rue de Sèvres, unde Sue avea un mic apartament.

Apartamentul ei era întunecat şi plin de mobilă.

— Nimic de-aici nu-mi aparţine, toate lucrurile sunt ale doamnei franţuzoaice în vârstă de la care l-am închiriat, care e acum în Monte Carlo să-şi liniştească minţile.

Acum ea era cea neliniştită şi am văzut că acea neliniște mi-ar fi putut fi de ajutor pentru o vreme. Cumpărasem o sticlă mică de cognac pe care am pus-o pe masa ei de marmură şi am luat-o în braţe. Dintr-un motiv sau altul, eram teribil de conştient că e trecut de şapte seara, că în curând soarele avea să coboare în fluviu, că toată noaptea pariziană avea să înceapă şi că Giovanni era la muncă.

Era solidă şi alarmant de fluidă, fluidă însă fără să poată curge. Am simţit o duritate, o contracţie în ea şi, deja sedimentată de prea mulţi bărbaţi ca mine, o profundă neîncredere, acum de neînvins. Ceea ce urma să facem nu avea să fie frumos.

Şi, de parcă ar fi simţit asta, s-a îndepărtat de mine.

— Haide să bem un cognac înainte. Asta dacă nu te grăbeşti. N-aş vrea să te ţin mai mult decât e nevoie.

A zâmbit şi am zâmbit şi eu. În acel moment, eram mai apropiaţi decât aveam să fim vreodată, ca doi tâlhari.

— Haide să bem mai multe, am spus.

— Dar nu prea multe, a răspuns.

A zâmbit din nou cu subînţeles, ca o divă de cinema distrusă, din nou în faţa camerelor de filmat crude, după o îndelungată eclipsă.

A luat cognacul şi a dispărut într-un colţ al bucătăriei.

— Fă-te comod. Dă-ţi jos pantofii. Dă-ţi jos şosetele.

Uită-te la cărţile mele, mă întreb adeseori ce aş face dacă nu ar exista cărţi pe lume, mi-a strigat.

Mi-am dat jos pantofii şi m-am întins pe canapea. Am încercat să nu gândesc. Dar mă gândeam că ceea ce făcusem cu Giovanni nu ar fi putut fi mai imoral decât ceea ce urma să fac cu Sue. S-a întors cu două pahare de cognac. S-a aşezat pe canapea aproape de mine şi am ciocnit. Am băut puţin în timp ce ea mă privea, şi-apoi i-am atins sânii. Cu buzele întredeschise, şi-a pus stângace paharul jos şi s-a întins lângă mine. Era un gest dezolant de deznădăjduit şi am ştiut că se oferea, nu mie, ci iubitului ce nu avea să vină niciodată.

Şi eu m-am gândit la multe lucruri întins lângă Sue în întuneric. Mă întrebam dacă făcuse ceva să nu rămână însărcinată, iar ideea unui copil al lui Sue şi al meu, ideea de a rămâne captiv – chiar în mijlocul încercării de a evada – aproape că mi-a provocat o criză de râs. Mă întrebam dacă îşi aruncase blugii peste ţigara aprinsă. Mă întrebam dacă mai avea cineva cheia de la ea, dacă am fi putut fi auziţi prin pereţii subţiri, cât de mult aveam să ne urâm peste câteva clipe. Am abordat-o pe Sue ca şi cum ar fi fost o sarcină de lucru, o sarcină ce trebuia îndeplinită într-un mod memorabil. Undeva, adânc în mine, mi-am dat seama că îi fac ceva îngrozitor şi a devenit o chestiune de onoare să nu las acest lucru să devină prea evident. Am încercat să îi transmit prin acest act sinistru al iubirii că nu pe ea, nu carnea *ei o* dispreţuiam, că nu avea să fie ea cea pe care nu o puteam privi în ochi atunci când aveam să devenim din nou verticali. Şi tot adânc în mine, mi-am dat că frica mea fusese excesivă şi nefondată, şi de fapt o minciună: devenea tot mai clar cu fiecare moment că lucrul de care mă temeam nu avea nimic de-a face cu trupul meu. Sue nu era Hella şi nu diminua frica de ceea ce avea să se întâmple atunci când Hella avea să se întoarcă, o amplifica, o făcea mai reală decât fusese vreodată. În acelaşi timp, mi-am dat seama că poate prestaţia mea cu Sue ieşise prea bine şi-am încercat să n-o

dispreţuiesc pentru că simţeam atât de puţin din ceea ce simţea ea. Am urmat traiectoria ţipetelor înlănţuite ale lui Sue, a încheieturilor ei încleştate pe spatele meu şi i-am evaluat şoldurile şi picioarele şi am calculat cât de curând aveam să mă pot elibera. Apoi m-am gândit: sfârşitul *se apropie*, gemetele ei au devenit mai intense şi mai aspre, eram extrem de conştient de mirosul şi de transpiraţia rece de pe spatele meu, m-am gândit: termina odată, pentru numele lui Dumnezeu; apoi totul se sfârşea şi am urât-o şi m-am urât, apoi se sfârşise şi camera mică şi întunecată mi-a invadat din nou privirea. Voiam doar să ies de-acolo. A rămas nemişcată multă vreme. Simţeam noaptea de afară, mă chema. M-am ridicat şi am găsit o ţigară.

— Poate că ar trebui să ne terminăm băuturile, a spus.

S-a ridicat în capul oaselor şi a aprins lampa de lângă patul ei. Îmi era teamă de acest moment. Dar nu a văzut nimic în ochii mei – m-a privit lung, ca după o lungă călătorie pe armăsarul meu alb până la camera în care era captivă. A ridicat paharul

— À la vâtre, am spus.

— À la vôtre? a chicotit À la tienne, chéri!

S-a aplecat şi m-a sărutat pe gură. Apoi, pentru o clipă, a simţit ceva; s-a dat înapoi şi m-a fixat cu privirea, cu ochii nu încă îngustaţi, şi a spus uşor:

— Crezi că o să mai facem asta vreodată?

— Nu văd de ce nu, suntem majori şi vaccinaţi, i-am spus încercând să râd.

A tăcut. Apoi a spus:

— Mâncăm împreună diseară?

— Îmi pare rău, îmi pare foarte rău, Sue, dar am deja o întâlnire.

— Poate mâine, atunci?

— Uite, Sue. Nu-mi place să stabilesc întâlniri. O să te surprind.

Şi-a terminat băutura.

— Mă-ndoiesc, a spus.

S-a ridicat şi a plecat de lângă mine.

— Mă îmbrac şi cobor şi eu.

A dispărut şi am auzit apa curgând. Am rămas acolo, gol, dar cu şosetele în picioare şi mi-am mai turnat un pahar de cognac. Mă temeam să ies în noaptea care părea să mă fi chemat cu câteva clipe în urmă.

Când s-a întors, purta o rochie şi nişte pantofi cu toc, şi îşi tapase cumva părul. Trebuie să recunosc că arăta mai bine aşa, mai feminină, ca o fată, ca o şcolăriţă. M-am ridicat şi am început să mă îmbrac.

— Arăţi bine, i-am spus.

Erau o mulţime de lucruri pe care voia să le spună, dar s-a forţat să nu spună nimic. Abia puteam suporta să privesc lupta de pe faţa ei, mă făcea să-mi fie atât de ruşine.

— Poate că o să te mai simţi singur vreodată. Nu m-ar deranja să mă cauţi.

Avea pe chip cel mai straniu zâmbet pe care l-am văzut vreodată. Era forţat şi răzbunător, umilit, dar acoperea cu stângăcie grimasa aceea cu o veselie luminoasă, copilăroasă – la fel de rigidă ca scheletul de sub trupul ei moale. Dacă soarta ar lăsa-o pe Sue să ajungă la mine, m-ar ucide doar cu acel zâmbet.

— Să ţii o lumânare aprinsă la geam, am spus.

A deschis uşa şi am ieşit pe străzile Parisului.

CAPITOLUL 6

M-am despărţit de ea la cel mai apropiat colţ de stradă, bâiguind o scuză puerilă, şi i-am privit silueta nepăsătoare traversând bulevardul spre cafenele. Nu ştiam ce să fac sau unde să mă duc. Apoi m-am trezit pe malul fluviului, îndreptându-mă uşor spre casă.

Probabil că a fost prima dată în viaţa mea când m-am gândit la moarte ca la ceva real. M-am gândit la toţi cei dinaintea mea care au privit apa şi au ales să se odihnească în străfundurile ei. M-am gândit la ei. M-am întrebat cum o făcuseră – actul fizic al morţii. Mă mai

gândisem la sinucidere când eram mai mic, aşa cum probabil că ne-am gândit cu toţii, dar atunci aş fi făcut-o din răzbunare, ar fi fost felul meu de a-i spune lumii cât de mult mă rănise. Dar liniştea serii în care mergeam spre casă nu avea nimic de-a face cu acea furtună, cu acel băiat îndepărtat. Mă gândeam la cei morţi pentru că zilele lor se sfârşiseră, iar eu nu ştiam cum aveam să le trăiesc pe ale mele.

Parisul, oraşul pe care îl iubeam atât de mult, era complet tăcut. Părea să nu fie aproape nimeni pe străzi, deşi era încă seara devreme. Şi totuşi, sub mine – pe chei, sub poduri, în umbra zidurilor, aproape că puteam auzi suspinul colectiv, tremuraterau iubiţi şi ruine dormind, îmbrăţişându-se, bând, privind noaptea ce cobora. În spatele zidurilor caselor pe lângă care treceam, naţiunea franceză spăla vase, îi duceau la culcare pe micuţii Jean-Pierre şi Marie, stând de vorbă despre eternele probleme ale economiei, ale bisericii, ale statului instabil. Acele ziduri, acele geamuri închise îi ţineau înăuntru şi-i protejau de întunericul şi de suspinul prelung ale acelei nopţi interminabile. Poate că, peste zece ani, micuţii Jean-Pierre şi Marie aveau să se trezească pe chei şi să se întrebe, la fel ca şi mine, cum de şi-au pierdut plasa de siguranţă. M-am gândit: cât de departe am ajuns pentru a fi distrus.

Deşi, când m-am îndepărtat de apă pe strada ce mă ducea acasă, mi-am amintit: era adevărat, voiam copii. Voiam să fiu din nou la adăpost, sub lumina siguranţei, cu bărbăţia necontestată, privindu-mi soţia ce duce copiii la culcare. Voiam să dorm în acelaşi pat, între aceleaşi braţe şi voiam să mă trezesc dimineaţa şi să ştiu unde sunt. Voiam ca o femeie să fie terenul meu sigur, ca pământul însuşi, pe care să pot mereu renaşte. Aşa fusese odată; odată fusese aproape aşa. Puteam să fac din nou să fie aşa, puteam să fac să fie real. Aveam nevoie doar de o forţă abruptă, fermă, ca să redevin eu însumi.

Din capătul coridorului am văzut o lumină în spatele uşii noastre. Înainte să bag cheia în broască, uşa s-a

deschis. Giovanni era acolo, cu părul în ochi, râzând. Avea un pahar de cognac în mână. La început m-a uimit bucuria de pe chipul lui. Apoi mi-am dat seama că nu era bucurie, ci isterie şi disperare. L-am întrebat ce căuta acasă, dar m-a prins strâns cu o mână pe după gât şi m-a tras în cameră. Tremura.

— Unde ai fost? Te-am căutat peste tot.

L-am privit în ochi trăgându-mă uşor în spate.

— N-ai fost la muncă? am întrebat.

— Nu. Hai să bem. Am cumpărat o sticlă de cognac să îmi sărbătoresc libertatea.

Mi-a turnat cognac în pahar. Păream incapabil să mă mişc. S-a apropiat din nou de mine şi mi-a împins paharul în mână.

— Giovanni, ce s-a întâmplat?

Nu mi-a răspuns. S-a aşezat brusc pe marginea patului cu faţa în palme. Atunci mi-am dat seama că e furios.

— Ils sont sales, Ies gens, tu sais?

M-a privit. Avea ochii plini de lacrimi.

— Sunt mizerabili, toţi, josnici şi meschini şi mizerabili.

A întins mâna şi m-a tras lângă el, pe podea.

— Toţi în afară de tine. Tous, sauf toi.

Mi-a cuprins faţa cu mâinile şi bănuiesc că o asemenea tandreţe arareori a produs o asemenea teroare ca aceea pe care o simţeam în acel moment.

— Ne me laisse *pas* tomber, je t'en prie.

M-a sărutat cu o blândeţe stranie, insistentă. Atingerea lui mă făcea mereu să simt dorinţă; şi totuşi, respiraţia lui dulce şi fierbinte îmi provoca greaţă. M-am tras înapoi cu toată delicateţea de care eram capabil şi mi-am băut cognacul.

— Giovanni, te rog, spune-mi ce s-a întâmplat. Ce e în neregulă.

— Guillaume m-a dat afară. *Îl m s-a* mis à la porte.

A râs şi s-a ridicat şi-a început să se plimbe de colo-

colo prin camera mică.

— Mi-a spus să nu mai calc în barul lui. Mi-a spus că sunt un gangster şi un hoţ şi un mizerabil de pe stradă şi că singurul motiv pentru care am alergat după el – am alergat – a fost că plănuiam să-l jefuiesc într-o noapte. Après l'amour. Merde!

A râs din nou. Nu am putut spune nimic. Simţeam că pică tavanul pe mine.

Giovanni stătea în dreptul ferestrei cu spatele la mine.

— A spus toate lucrurile astea jos, în bar, de faţă cu foarte mulţi oameni. A aşteptat să vină oamenii. Îmi venea să-l omor, îmi venea să-i omor pe toţi.

S-a întors în mijlocul camerei şi şi-a mai turnat un pahar cu cognac. L-a băut dintr-o suflare, apoi şi-a luat dintr-odată paharul şi l-a trântit de perete cu toată forţa. O bubuitură scurtă şi-apoi s-a făcut ţăndări, pe pat, pe podea. Nu m-am putut mişca imediat; apoi, simţindu-mi picioarele îngreunate de apă, dar în acelaşi timp simţind că mă mişc foarte rapid, l-am apucat de umeri. A început să plângă. L-am ţinut în braţe. Şi în timp ce simţeam cum neliniştea lui pătrunde în mine, de parcă ar fi avut acid în sudoare, şi simţeam că inima îmi plesneşte pentru el, mă întrebam cu un dispreţ involuntar, păgân de ce am crezut vreodată c-ar fi puternic.

S-a tras de lângă mine şi s-a aşezat pe podea sprijinindu-se de peretele jupuit. Eu stăteam în picioare în faţa lui.

— Am ajuns la aceeaşi oră ca de obicei. Mă simţeam foarte bine azi. Nu era acolo când am ajuns şi-am făcut curat în bar, ca de obicei, şi am băut şi am mâncat ceva. Apoi el a ajuns şi mi-am dat seama imediat că era într-o dispoziţie periculoasă, poate că tocmai fusese umilit de vreun băiat. E amuzant, îţi poţi da seama când Guillaume e într-o dispoziţie ciudată pentru că atunci devine foarte respectabil. Când i se întâmplă ceva umilitor care îl face să-şi dea seama chiar şi pentru o secundă cât de

dezgustător e, şi cât de singur, atunci îşi aminteşte că este membrul uneia dintre cele mai vechi familii din Franţa. Şi poate că atunci îşi aminteşte şi că numele său va muri odată cu el. Atunci trebuie să facă ceva, repede, pentru ca sentimentul ăla să dispară. Trebuie să facă mult zgomot sau să-şi găsească un băiat foarte frumos, sau să se îmbete, sau să se certe, sau să se uite la fotografiile lui murdare.

A făcut o pauză, s-a ridicat şi a început din nou să se plimbe de colo-colo.

— Nu ştiu ce i s-a întâmplat azi, dar când a ajuns, mai întâi a încercat să fie foarte profesionist, a încercat să-mi caute nod în papură. Dar nu era nimic de găsit şi a urcat. Apoi, la scurt timp, m-a chemat. Urăsc să urc în acel mic pied-d-terre de deasupra barului, mereu face o scenă. Dar a trebuit să urc şi l-am găsit în halat, proaspăt parfumat. Nu ştiu de ce, dar din primul moment când l-am văzut aşa, am început să mă înfurii. S-a uitat la mine de parcă era vreun coquette fantastic şi e urât, urât, are corpul ca laptele brânzit. Şi-apoi m-a întrebat ce mai faci. Am fost puţin mirat, pentru că nu întreabă de tine niciodată. I-am spus că eşti bine. M-a întrebat dacă încă mai locuim împreună. Poate că ar fi trebuit să-l mint, dar mi s-a părut că nu am niciun motiv să mint o astfel de prinţesă bătrână, aşa că i-am spus: Bien sur. Încercam să fiu calm. Dar apoi a început să-mi pună tot felul de întrebări oribile şi m-am săturat să-l privesc şi să-l ascult. M-am gândit c-ar fi mai bine să i-o retez şi i-am spus că nici măcar preotul sau doctorul nu pune astfel de întrebări şi că ar trebui să-i fie ruşine. Poate că aştepta să-i spun ceva de genul ăsta, pentru că s-a enervat imediat şi mi-a reamintit că m-a luat de pe stradă şi il a fait ceci et il *a fait* cela, totul pentru mine pentru că mă consideră adorabil, parce qu'il m'adorait şi aşa mai departe şi că n-am niciun pic de recunoştinţă şi de decenţă. Poate că n-am reacţionat cum trebuia, ştiu ce aş fi făcut acum câteva luni, l-aş fi făcut să strige, l-aş fi făcut să-mi pupe picioarele, je te jure, dar nu

voiam să fac asta, nu voiam să fac ceva murdar cu el. Am încercat să fiu serios. I-am spus că nu l-am minţit niciodată şi că i-am spus mereu că nu vreau să fim împreună şi că m-a angajat oricum. I-am spus că muncesc din greu şi că am fost sincer cu el şi că nu e vina mea că nu am putut simţi pentru el ce simte el pentru mine. Apoi mi-a amintit de acea dată, de singura dată, şi nici atunci nu voiam să accept, dar eram slăbit de foame şi abia am reuşit să nu vomit. Încă încercam să fiu curat şi să rezolv situaţia cum trebuie. Aşa că i-am spus: Mais *à ce* moment-là *je n'avais pas* un copain. Nu mai sunt singur, je suis *avec* un qars maintenant. M-am gândit că o să înţeleagă asta, iubeşte romantismul şi visul fidelităţii. Dar nu şi de data asta. A râs şi a mai spus câteva lucruri îngrozitoare despre tine, că eşti doar un american care, până la urmă, în Franţa face lucruri pe care nu ar îndrăzni să le facă acasă şi că mă vei părăsi foarte curând. Abia atunci m-am înfuriat şi i-am spus că nu mă plăteşte să ascult calomnii şi apoi am auzit că cineva a intrat în bar, aşa că m-am întors şi am ieşit fără să spun nimic.

S-a oprit în faţa mea.

— Îmi mai pui nişte cognac, te rog? Nu mai sparg paharul de data asta, a spus zâmbind.

I-am dat paharul meu. L-a golit şi mi l-a dat înapoi. M-a privit în ochi.

— Nu-ţi fie frică. O să fim bine. Mie nu mi-e frică.

Apoi ochii i s-au întunecat, a privit din nou spre fereastră.

— Am sperat că se terminase. Am început să muncesc în bar şi am încercat să nu mă gândesc la Guillaume sau la ce-i trecea prin cap şi la ce făcea sus. Era ora pentru *apetitif*, ştii? Şi eram foarte ocupat. Apoi, dintr-odată, am auzit uşa trântindu-se sus şi în acel moment am ştiut că se întâmplase, se întâmplase acel lucru oribil. A intrat în bar, complet îmbrăcat de data asta, ca un afacerist francez, şi a venit direct la mine. Nu a vorbit cu nimeni când a intrat şi părea livid şi furios, şi evident că

asta a atras atenţia. Toată lumea aştepta să vadă că face. Şi îţi spun sincer că am crezut că mă va lovi sau poate că o luase razna şi că avea un pistol în buzunar. Aşa că sunt sigur că păream speriat şi asta n-a ajutat deloc. A venit în spatele barului şi a început să spună că sunt un *tapette* şi un hoţ şi mi-a spus să plec imediat sau cheamă poliţia şi mă bagă la răcoare. Eram atât de uluit încât nu am putut spune nimic, ridica tonul continuu şi oamenii începeau să asculte şi, dintr-odată, mon cher, am simţit că mă prăbuşesc de la mare înălţime. Multă vreme nu am putut să mă înfurii şi îmi simţeam lacrimile izbucnind ca un foc. Nu puteam să respir, nu-mi venea să cred că-mi făcea asta. îl tot întrebam: Ce-am făcut? Ce-amfdcut? Şi nu-mi răspundea şi apoi ţipa tare, ca un pistol declanşat: „Mais tu le sais, salope! Ştii foarte bine!”. Şi nimeni nu ştia la ce se referă, dar era ca şi cum eram din nou în holul cinematografului în care ne-am cunoscut, îţi aminteşti? Toată lumea ştia că Guillaume avea dreptate, nu eu, că făcusem ceva îngrozitor. Şi s-a dus la casa de marcat şi a scos nişte bani – dar ştiam că ştia că nu sunt cine ştie ce bani în casă la ora aia mi i-a băgat sub nas şi a spus: „l-ai! l-ai! mai bine ţi-i dau eu decât să-i furi şi la noapte! Plecă acum!”. Doamne, trebuia să le vezi feţele celor din bar. Erau atât de înţelepte şi de tragice, ştiau că acum ştiau totul, că o ştiuseră mereu şi erau atât de bucuroşi că nu avuseseră de-a face cu mine. Les encules! Nenorociţii dracului! Les onzesses!

A început din nou să plângă, de data asta de furie.

— Apoi, în cele din urmă, l-am pocnit şi multe mâini m-au prins şi nu mai ştiu exact ce s-a întâmplat, dar la scurt timp eram în stradă, cu toate bancnotele alea rupte în mână şi toţi se holbau la mine. Nu ştiam ce să fac, nu voiam să plec aşa, dar ştiam că, dacă s-ar mai fi întâmplat ceva, ar fi venit poliţia şi Guillaume m-ar fi băgat la închisoare. Dar o să ne mai întâlnim noi, jur, şi atunci…

S-a oprit şi s-a aşezat, cu privirea aţintită la perete. Apoi s-a întors către mine. M-a privit îndelung în tăcere.

— Dacă n-ai fi tu aici, ăsta ar fi sfârşitul lui Giovanni, a spus foarte lent.

M-am ridicat în picioare.

— Termină cu prostiile. Nu e chiar atât de tragic. Guillaume e dezgustător. Toţi sunt. Dar nu e cel mai rău lucru care ţi s-a întâmplat, nu?

— Poate că toate lucrurile rele care ţi se întâmplă te fac din ce în ce mai slab şi poţi suporta din ce în ce mai puţin, a spus Giovanni de parcă nu mă auzise.

Apoi m-a privit.

— Nu. Cel mai îngrozitor lucru care mi s-a întâmplat, s-a întâmplat acum multă vreme şi, din ziua aceea, viaţa mea a fost oribilă. N-o să mă părăseşti, nu?

Am râs.

— Sigur că nu.

Am început să scutur aşternuturile de cioburi.

— Nu ştiu ce-aş face dacă m-ai părăsi.

Pentru prima dată am simţit o urmă de ameninţare în vocea lui, sau mi s-a părut că o simt.

— Am fost singur atâta vreme, nu cred c-aş mai putea trăi dacă ar trebui să fiu din nou singur.

— Acum nu eşti singur. Facem o plimbare? Haide să ieşim din camera asta puţin, am adăugat imediat, pentru că în acel moment nu i-aş fi putut suporta atingerea.

Am zâmbit şi l-am prins cu putere pe după gât, ca la fotbal. Ne-am ţinut aşa pentru o clipă. Apoi l-am împins uşor.

— Haide să-ţi iau ceva de băut, am spus

— Şi apoi o să mă aduci iarăşi acasă? a întrebat.

— Da, o să te aduc iarăşi acasă.

— Je *t'aime*, *tu sais*?

— *Je* le sais, mon uieux.

S-a dus să se spele pe faţă. S-a pieptănat. L-am privit. Îmi zâmbea în oglindă şi părea dintr-odată frumos şi fericit. Şi tânăr – nu m-am simţit niciodată atât de lipsit de speranţă şi atât de bătrân.

— O să fim bine, n'est-ce pas?

— Sigur că da, am spus.

S-a întors spre mine. Era din nou serios.

— Dar nu ştiu cât o să-mi ia să-mi găsesc de lucru. Şi n-avem aproape niciun ban. Tu ai ceva bani? Ai primit ceva de la New York azi?

— N-am primit nimic de la New York azi, dar mai am ceva bani, am spus calm.

Mi-am scos toţi banii din buzunar şi i-am pus pe masă.

— Cam 4.000 de franci.

— Iar eu…

S-a căutat prin buzunare după bancnote şi mărunţiş şi le-a împrăştiat pe jos. A ridicat din umeri şi mi-a zâmbit, un surâs incredibil de dulce şi înduioşător.

— *Je m'excuse*. Am luat-o puţin razna.

S-a aşezat în genunchi, a strâns toţi banii şi i-a pus pe masă lângă ai mei. Aproape 3.000 de franci trebuiau lipiţi şi am pus bancnotele deoparte pentru mai târziu. Restul banilor de pe masă însumau aproximativ 9.000 de franci.

— Nu suntem bogaţi, dar avem ce mânca mâine, a spus Giovanni sumbru.

Cumva, voiam să nu se îngrijoreze. Nu puteam îndura să-i văd acea expresie pe chip.

— Mâine am să-i scriu din nou tatii. O să-i spun o minciună, o minciună pe care s-o creadă şi o să-l fac să-mi trimită bani.

Şi m-am apropiat de el hotărât, mi-am pus mâinile pe umerii lui şi m-am forţat să îl privesc în ochi. Am zâmbit şi, în acel moment, am simţit că Iuda şi Mântuitorul s-au întâlnit înăuntrul meu.

— Nu-ţi fie frică. Nu-ţi face griji.

Şi, fiind atât de aproape de el, am simţit o determinare atât de mare să-l ţin departe de frică, încât, pentru a doua oară, am simţit că nevoia de a lua o decizie mi s-a luat de pe umeri. Pentru că, în acea clipă, nici tata, nici Hella nu erau reali. Şi totuşi, nici măcar acel moment

nu era la fel de real ca sentimentul disperat că nimic nu este real pentru mine, că nimic n-avea să fie vreodată real pentru mine – decât dacă acea senzaţie de cădere era realitatea.

Orele din noapte încep să se epuizeze şi acum, cu fiecare secundă care trece pe ceas, îmi pot simţi sângele fierbând în adâncul inimii şi ştiu că, orice aş face, neliniştea mă va copleşi, la fel de crudă şi de argintie precum marele cuţit cu care Giovanni se va confrunta în curând. Călăii mei sunt aici, cu mine, plimbându-se de colo-colo împreună cu mine, spălând şi împachetând lucruri şi bând din sticla mea. Sunt pretutindeni. În pereţi, în ferestre, în oglinzi, în apă, în noaptea de afară – sunt pretutindeni. Aş putea urla – la fel cum, în acest moment, ar putea urla şi Giovanni din celula sa. Dar nimeni nu va auzi. Aş putea încerca să explic. Giovanni a încercat să explice. Mi-aş putea cere iertare – dacă mi-aş putea numi şi înfrunta crima, dacă ar exista oricine sau orice, oriunde cu puterea de a mă ierta.

Nu. M-ar ajuta să mă pot simţi vinovat. Însă sfârşitul inocenţei este şi sfârşitul vinovăţiei.

Oricum ar părea acum, trebuie să mărturisesc: l-am iubit. Nu cred că voi mai iubi niciodată pe nimeni aşa. Şi asta ar putea fi o mare uşurare dacă nu aş ști că, atunci când va cădea lama de cuţit, dacă Giovanni va simţi ceva, va simţi uşurare.

Mă învârt de colo-colo prin casa asta – de colo-colo prin casa asta. Mă gândesc la închisoare. Acum multă vreme, înainte să-l întâlnesc pe Giovanni, am cunoscut un bărbat la una dintre petrecerile lui Jacques care era sărbătorit pentru că îşi petrecuse jumătate din viaţă în închisoare. Scrisese o carte care nemulţumise autorităţile şi câştigase un premiu literar. Dar viaţa acelui om se sfârşise. Îi plăcea să spună că pedeapsa cu moartea era singura sentinţă umană pe care orice jurat ar fi putut-o da, de vreme ce a fi în închisoare însemna că nu trăieşti. Îmi aduc aminte că m-am gândit că, de fapt, el nu părăsise

niciodată închisoarea. Închisoarea era singura lui realitate, nu putea vorbi despre nimic altceva. Toate mişcările sale, chiar şi atunci când îşi aprindea o ţigară, erau ascunse, oriunde îşi îndrepta privirea, vedeai cum se ridică un zid. Chipul său, culoarea chipului său, te ducea cu gândul la întuneric şi umezeală, mi se părea că dacă l-ai fi tăiat, carnea lui avea să fie ca pulpa unei ciuperci. Şi ne descria cu detalii avide, nostalgice ferestrele cu gratii, uşile cu gratii, gardienii de la capetele coridoarelor care stăteau în lumină ca nişte Iuda. E la etajul al treilea din închisoare şi totul era gri încătuşat. Totul e întunecat şi rece, cu excepţia câtorva petice de lumină, postamente ale autorităţii. În aer este perpetua amintire a metalului pe încheietură, o posibilitate greoaie, sacadată, ca posibilitatea nebuniei. Gardienii se mişcă şi murmură şi mărşăluiesc pe coridoare şi urcă şi coboară ritmic scările. Poartă negru, poartă arme, sunt mereu temători, nu îndrăznesc să fie îngăduitori. Trei niveluri mai jos, în nucleul închisorii, în inima mare şi rece, există mereu activitate: deţinuţi de încredere împing cărucioare cu lucruri dintr-o parte într-alta, intră şi ies din birouri, interacţionează afabili cu gardienii pentru favoruri cu ţigări, alcool şi sex. Noaptea se adânceşte în închisoare, e un murmur omniprezent şi toţi ştiu – cumva – că moartea va pătrunde în curtea închisorii de dimineaţă. Foarte devreme dimineaţa, înainte ca deţinuţii de încredere să înceapă să împingă pe coridoare uriaşe containere cu mâncare, trei bărbaţi în negru vor veni pe nesimţite şi vor întoarce cheia în uşă. Vor pune mâna pe cineva şi se vor grăbi pe coridor, mai întâi către preot şi apoi către o uşă ce se va deschide doar pentru el, care poate că-i va permite să vadă dimineaţa înainte să fie aruncat pe burtă pe o placă de lemn, înainte ca lama cuţitului să-i cadă pe gât.

Mă întreb cât este de mare celula lui Giovanni. Mă întreb dacă este mai mare decât camera lui. Ştiu că e mai rece. Mă întreb dacă e singur sau cu alţi doi sau trei, dacă joacă cărţi sau dacă fumează, sau vorbeşte, sau scrie o

scrisoare – cui i-ar scrie o scrisoare? –, sau dacă se plimbă de colo-colo. Mă întreb dacă ştie că dimineaţa ce se apropie e ultima dimineaţă din viaţa lui. (Deţinutul nu ştie de obicei, avocatul ştie şi anunţă familia sau prietenii, dar nu şi pe deţinut.) Mă întreb dacă-i pasă. Fie că ştie sau nu, fie că-i pasă sau nu, cu siguranţă se teme. Fie că e cu alţii sau nu, cu siguranţă e singur. Încerc să-l văd, cu spatele la mine, la fereastra celulei sale. Poate ca, de unde e, se vede doar latura opusă a închisorii, poate cu puţin efort, chiar peste zidul înalt, vede un petic din stradă. Nu ştiu dacă are părul tuns sau lung – mă gândesc că ar trebui să fie tuns. Mă întreb dacă e bărbierit. Şi acum, un milion de amănunte, dovezi şi roade ale intimităţii, îmi inundă mintea. Mă întreb, de exemplu, dacă are nevoie la baie, dacă a reuşit să mănânce azi, dacă e asudat sau uscat. Mă întreb dacă a făcut dragoste cu cineva în închisoare. Şi apoi ceva mă cutremură, mă simt, cutremurat, neclintit şi pustiu, ca ceva mort în deşert, şi sper că astă seară Giovanni e protejat în braţele cuiva. Aş vrea ca acel cineva să fie aici cu mine. Aş face dragoste toată noaptea cu oricine ar fi aici, aş face dragoste cu Giovanni toată noaptea.

În acele zile, după ce Giovanni şi-a pierdut slujba, am rămas cumva suspendaţi, ca alpiniştii blestemaţi să rămână suspendaţi deasupra unei prăpăstii, atârnând doar de o cordelină. Nu i-am scris tatălui meu – amânam să-i scriu în fiecare zi. Ar fi fost un act prea definitiv. Ştiam ce minciună aveam să-i spun şi ştiam că avea să mă creadă – doar că nu eram sigur că era o minciună. În fiecare zi lâncezeam în cameră şi Giovanni a început să lucreze din nou la reamenajare. Avea ideea bizară să facă o bibliotecă în perete. A dat totul jos până la cărămidă şi apoi a început să cioplească. Era o muncă grea, era o muncă dementă, dar nu aveam nici energia şi nici nu m-a lăsat inima să-l opresc. Într-un fel, o făcea pentru mine, să-mi arate că mă iubeşte. Voia să rămân cu el în cameră. Poate că încerca, prin propria forţă, să împingă zidurile sufocante, fără să le

dărâme.

Acum, acum văd ceva foarte frumos în acele zile, care pe-atunci erau o tortură. Atunci simţeam că Giovanni mă trage după el la fundul mării. Nu-şi găsea de lucru. Ştiam că, de fapt, nici nu căuta, nu putea. Fusese atât de rănit, încât privirile străinilor îl măcinau ca sarea. Nu putea suporta să stea departe de mine prea multă vreme. Eram singurul om pe care-l cunoştea, pe tot acest pământ rece şi verde, care ţinea la el, care îi cunoştea rostirea şi tăcerea şi îmbrăţişarea şi care n-avea la el un cuţit. Eu eram cel care trebuia să ducă povara salvării lui şi nu puteam.

Şi banii s-au scurs – nu s-au scurs, s-au dus foarte repede. Giovanni încerca să îşi alunge panica din voce când mă întreba în fiecare dimineaţă:

— Te duci azi la American Express?

— Sigur, îi răspundeam.

— Crezi că au ajuns banii?

— Nu ştiu.

— Ce totfac acolo în New York cu banii tăi?

Încă nu puteam să acţionez. M-am dus la Jacques şi am împrumutat din nou 10.000 de franci de la el. I-am spus că eu şi Giovanni treceam printr-o perioadă dificilă, dar că avea să se termine curând.

— A fost foarte drăguţ, a spus Giovanni.

— Uneori poate fi un om bun.

Eram la o terasă pe lângă Odeon. M-am uitat la Giovanni şi, pentru o clipă, m-am gândit ce bine ar fi fost ca Jacques să mi-l ia de pe cap.

— La ce te gândeşti? a întrebat Giovanni.

Pentru o clipă, mi-a fost frică şi ruşine.

— Mă gândeam că mi-ar plăcea să plec din Paris.

— Unde ţi-ar plăcea să mergi? a întrebat.

— Nu ştiu, oriunde. M-am săturat de oraşul ăsta, am spus dintr-odată cu o vehemenţă care ne-a surprins pe amândoi. M-am săturat de grămada asta de pietre antice şi de toţi înfumuraţi! ăştia. Orice atingi aici ţi se destramă în

mâini.

— Asta e adevărat, a spus Giovanni grav.

Mă privea cu o intensitate fantastică. M-am străduit să mă uit la el şi să zâmbesc.

— Nu ţi-ar plăcea să plecăm o vreme? am întrebat.

— Mi-ar plăcea să merg oriunde mergi tu. Nu am o problemă atât de mare cu Parisul cum, brusc, pari să ai tu. Dar Parisul nu mi-a plăcut niciodată atât de tare.

Şi-a ridicat mâinile scurt, cu palmele în afară ca într-o capitulare ironică.

— Poate am putea merge undeva la ţară, sau în Spania, habar n-aveam ce spuneam.

— Aa, ţi-e dor de iubita ta.

Eram vinovat şi iritat şi plin de iubire şi durere. Voiam să-l lovesc şi voiam să-l iau în braţe.

— Nu am niciun motiv ascuns pentru a merge în Spania. Pur şi simplu mi-ar plăcea s-o văd. Oraşul ăsta e scump.

— Atunci haide să mergem în Spania. Poate că o să-mi amintească de Italia, a spus el vesel.

— Ai prefera să mergem în Italia? Ai prefera să mergi acasă?

A zâmbit.

— Nu cred că acolo mai e acasă. Nu. Nu mi-ar plăcea să merg în Italia, poate că din acelaşi motiv pentru care tu nu vrei să te întorci în Statele Unite.

— Dar eu o să mă întorc în State, am spus imediat.

M-a privit.

— Adică, sigur o să mă întorc într-o zi.

— Într-o zi. Într-o zi o să se întâmple ce-i mai rău.

— Cum adică?

A zâmbit.

— Vei merge acasă, unde îţi vei da seama că acasă nu mai e acasă. Şi-atunci chiar o să ai o problemă. Atâta vreme cât eşti aici, te poţi gândi mereu: într-o zi, o să mă-ntorc acasă. N’est-ce pas?

S-a jucat cu degetul meu mare şi a zâmbit.

— Frumoasă logică. Vrei să spui că mă pot întoarce acasă atâta vreme cât nu mă întorc?

A râs.

— Nu e adevărat? Nu eşti acasă până când nu pleci şi apoi, după ce ai plecat, nu te mai poţi întoarce.

— Cred că am mai auzit cântecul ăsta.

— Aa, da, şi sigur o să-l mai auzi. E unul dintre cântecele alea pe care mereu le cântă cineva, pe undeva, a spus Giovanni.

Ne-am ridicat şi am început să mergem.

— Şi ce s-ar întâmpla dacă mi-aş bloca auzul? am întrebat aiurea.

A rămas tăcut o vreme îndelungată. Apoi a spus:

— Uneori îmi pari genul de om care preferă să intre la închisoare ca să nu-l lovească o maşină.

— Asta pare să fie mai degrabă valabil pentru tine decât pentru mine, am zis tăios.

— Despre ce vorbeşti? a întrebat.

— Vorbesc despre camera aia, camera aia oribilă. De ce te-ai îngropat în ea atâta vreme?

— M-am îngropat? îmi cer scuze, mon cher américain, dar Parisul nu e New York, nu e plin de locuri pentru băieţi ca mine. Crezi c-ar fi mai bine să stau la Versailles?

— Trebuie, trebuie să mai fie şi alte camere.

— Ça ne mangue pas, les chambres. Lumea e plină de camere: camere mari, camere mici, camere rotunde, camere pătrate, camere înalte, camere joase, tot felul de camere. În ce fel de cameră crezi c-ar trebui să trăiască Giovanni? Cât timp crezi că mi-a luat să găsesc camera pe care o am?

S-a oprit şi m-a bătut cu degetul pe piept.

— Şi de când, de când urăşti camera? De când? De ieri, dintotdeauna? Dis-moi!

Avându-l în faţă, am ezitat.

— N-o urăsc. N-am vrut să te rănesc.

Braţele i-au căzut pe lângă trup. A făcut ochii mari. A

râs.

— Să mă răneşti! mai nou sunt un străin căruia îi vorbeşti aşa, cu acea politeţe americană?

— Tot ce vreau să spun, iubitule, este că mi-aş dori să ne putem muta.

— Putem. Mâine. Haide să mergem la un hotel. Asta vrei? Le Grillon peut-être?

Am oftat, rămas fără cuvinte, şi am început din nou să mergem. După o clipă, a izbucnit:

— Ştiu, ştiu! Vrei să pleci din Paris, vrei să pleci din cameră. Aaa, ce nemernic eşti. Comme tu es méchant!

— M-ai înţeles greşit. M-ai înţeles greşit.

A zâmbit sumbru pentru el însuşi.

— J'espère bien.

Mai târziu, în cameră, când strângeam într-un sac toate cărămizile pe care Giovanni le scosese din perete, m-a întrebat:

— Fata aia a ta ţi-a mai dat vreun semn?

— În ultima vreme, nu.

Nu mi-am ridicat privirea din pământ.

— Dar mă aştept să apară în Paris în orice moment.

S-a ridicat în mijlocul încăperii, chiar sub lumină, şi m-a privit. M-am ridicat şi eu, pe jumătate zâmbind, dar, într-un fel straniu, vag, şi uşor speriat.

— Vino şi ia-mă în braţe, a spus.

Eram incredibil de conştient de faptul că ţinea o cărămidă în mână, că şi eu ţineam o cărămidă în mână. Pentru o clipă, mi s-a părut că, dacă nu mă duceam la el, aveam să folosim acele cărămizi ca să ne omorâm. Dar nu m-am putut mişca imediat. Ne-am uitat unul la altul prin spaţiul îngust, greu de pericol, care aproape că gemea, ca o vâlvătaie.

— Haide, a spus.

Am aruncat cărămida pe podea şi m-am dus la el. Într-o secundă am auzit căderea. Şi în astfel de momente mi se părea că pur şi simplu îndurăm şi comitem crima cea mai lungă şi cea mai uşoară şi cea mai perpetuă.

CAPITOLUL 7

În sfârşit a venit scrisoarea de la Hella pe care o aşteptam de atâta vreme, în care îmi spunea ziua şi ora la care urma să ajungă la Paris. Nu i-am spus lui Giovanni, iar în acea zi am ieşit singur şi m-am dus la gară să mă văd cu ea.

Speram ca atunci când aveam s-o văd să se întâmple ceva instantaneu, definitiv în mine, ceva care să-mi spună unde ar fi trebuit să fiu şi unde eram. Dar nu s-a întâmplat nimic. Am recunoscut-o imediat, înainte ca ea să mă vadă. Era îmbrăcată în verde, avea părul puţin mai scurt şi faţa bronzată şi acelaşi zâmbet strălucitor. O iubeam la fel de mult cum o iubisem mereu, dar nu ştiam cât de mult.

Când m-a văzut, a rămas nemişcată pe peron, cu braţele întinse, cu postura ei uşor băieţoasă, zâmbind. Pentru o clipă, doar ne-am uitat unul la altul.

— Eh bien, t'embrasses pas tafemme?

Am luat-o în braţe şi atunci, ceva s-a întâmplat. Eram teribil de bucuros să o văd. Părea că într-adevăr, cu Hella în braţele mele, braţele mele se simţeau acasă şi îi uram bun venit. Se potrivea în braţele mele, mereu se potrivise, şi şocul de a o îmbrăţişa m-a făcut să simt că braţele mele fuseseră goale de când plecase.

Am ţinut-o strâns, aproape de mine, în acea hală înaltă, întunecată, cu acel talmeş-balmeș de oameni plutind în jurul nostru, lângă trenul care răsufla greoi. Mirosea a vânt şi a mare şi a spaţiu şi am simţit în trupul ei încântător de viu posibilitatea unei capitulări legitime.

Apoi s-a desprins de mine. Avea ochii umezi.

— Lasă-mă să te privesc, a spus.

S-a dat un pas înapoi, studiindu-mi chipul.

— Arăţi minunat. Sunt atât de fericită să te revăd.

Am sărutat-o uşor pe nas şi am simţit că trecusem cu bine de prima inspecţie. I-am luat bagajele şi am pornit spre ieşire.

— A fost o călătorie frumoasă? Cum a fost la Sevilla? Şi cum a fost la luptele de tauri? Ai întâlnit vreun

toreador? Povesteşte-mi tot.

A râs.

— Să-ţi spun chiar totul ar fi complicat. A fost o călătorie oribilă. Urăsc trenurile, mi-ar fi plăcut să zbor, dar m-am urcat odată într-un avion în Spania şi mi-am jurat să nu mai repet experienţa. Hurducăia în aer ca un Ford T – la un moment dat, probabil că a fost un Ford T – şi stăteam acolo rugându-mă şi bând brandy. Eram sigură că n-o să mai ating niciodată pământul.

Am trecut de barieră şi am ieşit în stradă. Hella părea încântată de toate: de cafenele, de oamenii antisociali, de poliţistul cu caschetă albastră şi de bastonul său alb şi strălucitor.

— Întotdeauna e minunat să te întorci la Paris, oriunde ai fi fost plecat, a spus după o vreme.

Ne-am urcat într-un taxi şi şoferul a virat larg, exagerat, intrând în fluxul traficului.

— Chiar dacă te întorci înfiorător de îndurerat, cred că aici poţi începe să-ţi găseşti cumva alinarea.

— Să sperăm că nu va trebui niciodată să supunem Parisul acestui test.

Surâsul ei era luminos şi melancolic deopotrivă.

— Să sperăm.

Apoi mi-a luat faţa în mâini şi m-a sărutat. Avea o mare întrebare în ochi şi ştiam că arde de nerăbdare să-şi primească răspunsul pe loc. Dar nu puteam încă să i-l dau. Mi-am închis ochii, am strâns-o în braţe şi am sărutat-o. Totul era aşa cum fusese mereu între noi şi totul era diferit totodată.

Mi-am spus că încă nu aveam să mă gândesc la Giovanni, că încă nu aveam să-mi fac griji din cauza lui; în acea seară, eu şi Hella aveam să fim împreună fără să ne despartă nimic, însă ştiam foarte bine că acest lucru nu era cu adevărat posibil: Giovanni deja ne despărţise. Am încercat să nu mă gândesc la el, singur în camera aia, întrebându-se de ce nu mă întorc mai repede.

Apoi stăteam împreună în camera Hellei, pe Rue de

Tournon, gustând din sticla de Fundaţior[1].

— E prea dulce. Asta se bea în Spania? am spus.

— N-am văzut niciun spaniol să-l bea. Ei beau vin. Eu beam *gin-fizz*, cumva în Spania aveam impresia că e sănătos.

A râs. O tot sărutam şi o ţineam în braţe, încercând să-mi găsesc calea înăuntrul ei, de parcă ar fi fost o încăpere cunoscută şi întunecată în care bâjbâiam încercând să găsesc lumina. Sărutând-o, încercam să amân momentul în care aveam să-i aparţin sau momentul în care n-aveam să pot să-i aparţin. Dar cred că a simţit că ea ne făcuse cumva stingheri. Îşi amintea că îi scrisesem din ce în ce mai rar cât fusese plecată. Până aproape de plecarea din Spania, probabil că asta nu o îngrijorase; doar în momentul în care luase o decizie începuse să se teamă că poate şi eu luasem o decizie complet diferită de a ei. Poate că mă ţinuse în nesiguranţă prea multă vreme.

Era directă şi nerăbdătoare din fire, suferea când lucrurile nu erau clare, şi totuşi s-a forţat să aştepte un cuvânt, un semn de la mine, şi-a încorsetat strâns această dorinţă copleşitoare.

Voiam să o silesc să o elibereze. Într-un fel, aveam să fiu mut până când nu aveam să o am din nou. Am sperat ca, prin Hella, să ard imaginea lui Giovanni şi realitatea atingerii lui, am sperat să sting focul cu foc. Cu toate astea, percepţia mea despre ceea ce făceam mă descumpănea.

În cele din urmă m-a întrebat zâmbind:

— Am fost plecată prea mult timp?

— Nu ştiu. Ai fost plecată multă vreme, i-am răspuns.

— Am fost singură multă vreme, a spus în mod neaşteptat.

S-a îndepărtat uşor de mine, întinsă pe o parte, privind spre fereastră.

— M-am simţit complet fără direcţie, ca o minge de tenis, ricoşând continuu, am început să mă întreb unde voi

1 Sortiment spaniol de cognac, (n.t.)

ajunge. Am început să simt că, undeva, am pierdut trenul.

M-a privit.

— Ştii la ce tren mă refer. La mine-n ţară se fac filme despre el. E trenul pe care dacă-l pierzi e o mocăniţă, dar când trage la peron, e un tren de mare viteză.

M-am uitat la chipul ei. Era mai neclintit decât îl văzusem vreodată.

— Nu ţi-a plăcut deloc în Spania? am întrebat-o agitat.

Şi-a trecut mâna nerăbdătoare prin păr.

— Ba da, mi-a plăcut, de ce să nu-mi placă? E foarte frumoasă. Pur şi simplu nu ştiam ce caut acolo. Şi am început să mă satur să mă tot trezesc în diferite locuri fără niciun motiv.

Mi-am aprins o ţigară şi am zâmbit.

— Ai plecat în Spania ca să fugi de mine, nu mai ţii minte?

A zâmbit şi m-a mângâiat pe obraz.

— N-am fost prea drăguţă cu tine, nu-i aşa?

— Ai fost foarte sinceră.

M-am ridicat şi m-am îndepărtat puţin de ea.

— Te-ai gândit bine la toate, Hella?

— Ţi-am spus în scrisoare, nu-ţi aminteşti?

Pentru o clipă, totul a părut perfect nemişcat. Până şi zgomotele anemice ale străzii s-au stins. Eram cu spatele la ea, dar îi simţeam privirea. Simţeam că aşteaptă, totul părea să aştepte.

— Nu ştiu ce să cred despre scrisoarea aia.

Mă gândeam: Poate *că reuşesc să mă sustrag fără* să-i spun nimic.

— M-a luat puţin prin surprindere, nu mi-am dat seama dacă te-ai bucura sau dacă ţi-ar părea rău să fii cu mine.

— Dar noi aşa am fost mereu. E singurul fel în care puteam să o spun. Îmi era teamă să nu te simţi stânjenit, nu-ţi dai seama?

Ceea ce voiam să sugerez era că mă lua din

disperare, nu atât pentru că mă voia, ci pentru că eram acolo. Dar n-am putut s-o spun. Am simţit că, deşi putea fi adevărat, ea nu o mai ştia.

— Dar poate că acum nu te mai simţi aşa. Te rog spune-mi dacă-i aşa, a spus ea precaută.

A aşteptat o clipă să îi răspund. Apoi a zis:

— Ştii că de fapt nu sunt deloc pe atât de emancipată pe cât încerc să fiu. Cred că pur şi simplu vreau un bărbat care să vină acasă în fiecare seară. Vreau să pot să mă culc cu un bărbat fără să-mi fie teamă c-o să mă lase însărcinată. Vreau să rămân însărcinată, la dracu'. Vreau să fac copii. Într-un fel, doar pentru asta sunt bună.

S-a lăsat din nou tăcerea.

— Asta-ţi doreşti?

— Da, mereu mi-am dorit asta, i-am spus.

M-am întors cu faţa la ea, foarte rapid, ca şi cum aveam nişte mâini puternice pe umeri care m-au întors. În cameră se întuneca. Stătea întinsă pe pat şi mă privea, cu buzele uşor întredeschise, cu ochii strălucitori. Eram incredibil de conştient de trupul ei şi de trupul meu. M-am apropiat de ea şi i-am pus mâna pe sân. Voiam să stau acolo întins ascuns şi nemişcat, însă apoi, undeva adânc în mine, am simţit-o mişcându-se, grăbindu-se să deschidă porţile cetăţii fortificate pentru ca regele gloriei să poată intra.

Draga tata, am scris.

Nu o să md mai ascund de tine, am cunoscut o fată şi vreau să md însor cu ea şi nu e vorba de făptui ca md ascundeam de tine, dar nu ştiam dacă vrea să se mărite cu mine. Însă a acceptat în sfârşit acest risc, naiva, şi vrem să ne căsătorim cât suntem ined aici şi să ne întoarcem acasă la un moment dat. Nu este franţuzoaica, în caz câţi *făceai* griji (ştiu cd nu-ţi displacfrancezii, dar *că nu crezi că au valorile noastre – aş* putea spune cd nu le au.) în orice caz, Hella – o cheaind Hella Lincoln şi e din Minneapolis, tatăl şi mama ei ined trăiesc acolo, el e avocat comercial şi ea este o femeie cumsecade –, Hella şi-ar dori să *ne facem*

luna de miere aici şi evident cd şi eu îmi doresc ceea ce îşi doreşte ea. Deci. Crezi cd acum i-ai putea trimite fiului tdu iubitor o parte din banii lui binemeritaţi? Tout de suite. Aşa se zice în franceza pronto. Hella – fotograjia chiar nu o avantajează – a venit aici acum câţiva ani să studieze pictura. Apoi a descoperit cd nu era pictoriţa şi chiar când era gata să se arunce în Sena, ne-am cunoscut şi restul e istorie. Ştiu cd o s-o iubeşti, tata, şi ştiu cd şi ea o să te iubească pe tine. Pe mine deja m-a făcut un bdrbat *foarte* fericit.

Hella şi Giovanni s-au cunoscut din întâmplare la trei zile după ce Hella se întorsese la Paris. În acele trei zile nu îl văzusem şi nu îi rostisem numele.

Ne plimbaserăm prin oraş toată ziua şi toată ziua Hella abordase un subiect pe care nu o mai auzisem niciodată să-l dezbată aşa pe larg: femeile. Susţinea că e greu să fii femeie.

— Nu-mi dau seama ce e atât de greu. Nu şi dacă ai un bărbat.

— Exact asta e. Nu ţi-a trecut niciodată prin cap că asta e o necesitate umilitoare?

— Fii serioasă. Asta nu pare să fi umilit niciuna dintre femeile pe care le-am cunoscut.

— Sunt convinsă că nu te-ai gândit la niciuna dintre ele în felul acesta.

— Cu siguranţă. Şi sper că nici ele nu s-au gândit la asta. Şi de ce te gândeşti tu? Care e problema ta?

— N-am nicio problemă, a spus.

A fredonat, grav, o bucată zglobie de Mozart.

— N-am niciun fel de problemă, doar că mi se pare dificil să fii la mila unui străin greţos şi neras înainte să poţi fi tu însăţi.

— Nu ştiu dacă-mi place ce spui. De când sunt eu greţos? Sau un străin? E adevărat că poate ar trebui să mă bărbieresc, dar asta e din cauza ta, n-am putut să mă dezlipesc de tine, am zâmbit şi am sărutat-o.

— Poate că nu eşti un străin acum. Dar ai fost un

străin odată şi vei mai fi, de multe ori.

— Dacă se ajunge la asta, şi tu vei fi o străină pentru mine.

M-a privit cu un surâs scurt şi luminos.

— Crezi? Ceea ce vreau să spun despre a fi femeie este că ne-am putea căsători acum şi am putea rămâne căsătoriţi cincizeci de ani şi eu ţi-aş putea fi străină în fiecare secundă fără ca tu să ştii vreodată.

— Dar dacă eu ţi-aş fi străin, tu ai şti?

— Cred că, pentru o femeie, bărbatul e mereu un străin. Şi e ceva îngrozitor să fii la mila unui străin.

— Dar şi bărbaţii sunt la mila femeilor. Nu te-ai gândit niciodată la asta?

— Bărbaţii pot fi la mila unei femei, cred că bărbaţilor le place această idee, le mângâie misoginul din ei. Dar dacă un anumit bdrbat ajunge vreodată la mila unei anumite femei, încetează să mai fie bărbat. Şi atunci femeia este mai captivă ca niciodată.

— Vrei să spui că eu nu pot să fiu la mila ta, dar că tu poţi să fii la mila mea? Aş vrea să te văd la mila cuiva, Hella.

Am râs.

— N-ai decât să râzi, dar e adevărat ce spun. Am început să-mi dau seama în Spania că nu eram liberă, că nu pot fi liberă până când nu sunt ataşată, până când nu-i aparţin cuiva.

— Cuiva? Nu de *ceva*?

A rămas tăcută.

— Nu ştiu, dar încep să cred că femeile se ataşează implicit de ceva. Ar renunţa la asta oricând, dacă ar putea, pentru un bărbat. Evident că nu pot recunoaşte asta, iar majoritatea nu pot renunţa la ce au. Dar cred că asta le ucide. Poate că vreau să spun doar că pe mine m-ar fi ucis.

— Ce vrei, Hella? Ce ai acum şi face o astfel de diferenţă?

A râs.

— Nu e vorba de ceea ce am. Nu e vorba nici măcar

de ceea ce vreau. E vorba de faptul că acum md ai. Aşa că acum pot fi slujitoarea ta supusă şi iubitoare.

Am îngheţat. Am scuturat din cap mimând confuzia.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti.

— Vorbesc despre viaţa mea. Te am pe tine de îngrijit şi de hrănit şi de chinuit şi de păcălit şi de iubit, te am pe tine de suportat. De acum încolo, mă pot bucura de a mă plânge că sunt femeie. Dar nu mă voi mai teme că nu sunt femeie.

M-a privit în ochi şi a râs.

— O să fac alte lucruri. O să fiu în continuare inteligentă. O să citesc şi o să gândesc şi toate cele şi o să mă pricep să nu-ţi gândesc gândurile şi tu vei fi mulţumit pentru că sunt convinsă că toată această confuzie te va face să vezi că, până la urmă, nu am decât o minte mărginită de femeie. Şi dacă Dumnezeu ne-ajută, o să mă iubeşti din ce în ce mai mult şi o să fim destul de fericiţi.

A râs din nou.

— Nu-ţi bate capul, dragul meu. Lasă totul în seama mea.

Amuzamentul ei era contagios şi am scuturat din nou din cap râzând împreună cu ea.

— Eşti adorabilă. Nu te înţeleg deloc, am zis.

A râs din nou.

— Stai liniştit, învăţăm amândoi pe parcurs.

Am trecut pe lângă o librărie şi ea s-a oprit.

— Putem intra puţin? Caut o carte. O carte destul de trivială, a adăugat când am intrat în librărie.

Am privit-o uimit în timp ce vorbea cu proprietara. Mă învârteam aiurea pe lângă cel mai îndepărtat raft unde un bărbat răsfoia o revistă cu spatele la mine. Când am ajuns în dreptul lui, a închis revista, a pus-o pe raft şi s-a întors. Ne-am recunoscut imediat. Era Jacques.

— Tiens! Iată-l! Noi începuserăm să credem că te-ai întors în America.

— Eu? Nu, sunt încă în Paris, doar că am fost ocupat.

Am râs. Apoi, cu o bănuială înfiorătoare am întrebat:

— Cine e noi?

— Iubitul tău, desigur, a spus Jacques cu un zâmbet larg, insistent. Se pare că l-ai lăsat singur în camera aia fără mâncare, fără bani, chiar şi fără ţigări. Până la urmă l-a convins pe proprietar să-i dea voie să dea un telefon şi m-a sunat pe mine. Bietul de el părea că e pe cale să-şi bage capul în cuptor. Asta dacă ar *avea* cuptor.

A râs. Ne-am uitat unul la altul. A tăcut în mod deliberat. Nu am ştiut ce să spun.

— Am aruncat câteva provizii în maşină şi m-am dus la el. Avea de gând să sece fluviul în căutarea ta. Dar l-am asigurat că nu-i cunoaşte pe americani la fel de bine ca mine şi că nu te-ai aruncat în Sena. Că ai dispărut doar ca să te gândeşti. Şi văd că aveam dreptate. Te-ai gândit atât de mult încât acum trebuie să vezi la ce s-au gândit cei dinaintea ta. Ceva ce cu siguranţă nu mai e nevoie să citeşti este Marchizul de Sade, a spus.

— Unde e Giovanni acum? am întrebat.

— Mi-am adus aminte la ce hotel stătea Hella. Giovanni spunea că aşteptai să se întoarcă, aşa că i-am dat ideea minunată să te sune acolo. A ieşit puţin să facă chiar asta. O să apară imediat.

Hella s-a întors cu cartea ei.

— Voi v-aţi mai cunoscut, Hella, ţi-l aminteşti pe Jacques, nu? am spus încurcat.

Şi-l amintea şi-şi amintea şi că nu îl plăcea. A zâmbit politicos şi i-a întins mâna.

— Ce mai faci?

— Je suis raui, mademoiselle, a spus Jacques.

Ştia că Hella nu îl plăcea şi asta îl amuza. Şi pentru a-i întări antipatia şi pentru că în acel moment mă detesta, s-a aplecat teatral peste mâna ei întinsă devenind, pentru o clipă, revoltător şi jignitor de efeminat. L-am privit ca şi când aş fi privit de la depărtare o calamitate iminentă. S-a întors jucăuş către mine.

— David se ascunde de noi acum, că te-ai întors, a murmurat.

— Da? Foarte urât din partea lui. Nu i-aş fi dat voie, dacă aş fi ştiut că ne ascundem. Dar oricum mie nu-mi spune nimic, a spus.

Hella s-a apropiat de mine şi m-a luat de mână. A zâmbit.

— Cu siguranţă, găseşte subiecte de conversaţie mai interesante cu tine, altfel de ce s-ar ascunde de vechii lui prieteni? a spus Jacques privind-o.

Am simţit o nevoie copleşitoare de pleca de acolo înainte să se întoarcă Giovanni.

— Noi încă n-am apucat să mâncăm de prânz, poate ne vedem mai târziu, am spus încercând să zâmbesc.

Ştiam că zâmbetul meu îl implora să fie blând cu mine. Şi în acel moment, clopoţelul care anunţă fiecare intrare în librărie a sunat şi Jacques a zis:

— A, uite-l pe Giovanni.

Şi într-adevăr, l-am simţit în spatele meu, neclintit, cu privirea fixă şi am simţit în felul în care Hella mi-a strâns mâna, în întregul ei trup, o încordare turbată pe care degajarea nu i-a putut-o şterge complet de pe chip. Când a vorbit, vocea lui Giovanni era grea de furie şi de uşurare şi de lacrimi nevărsate.

— Unde-ai fost? Am crezut c-ai murit. Am crezut că te-a călcat vreo maşină sau că te-a aruncat cineva în Sena. Ce-ai făcut în tot timpul ăsta?

În mod straniu, am putut să zâmbesc. Şi am fost şocat de propriul meu calm.

— Giovanni, vreau să ţi-o prezint pe logodnica mea. Mademoiselle Hella. Monsieur Giovanni.

O văzuse înainte să izbucnească şi acum i-a întins mâna cu o politeţe neclintită, uluită şi a privit-o fix cu ochii lui negri de parcă nu ar mai fi văzut niciodată o femeie.

— Enchante, mademoiselle, a spus.

Avea vocea moartă şi rece. S-a uitat scurt la mine, apoi din nou la Hella. Pentru o clipă am rămas toţi patru nemişcaţi de parcă am fi pozat pentru un tablou.

— Serios, acum, că suntem toţi patru, ar trebui să

mergem la un pahar. Doar un pahar, i-a spus Hellei retezându-i încercarea de a refuza politicos.

A luat-o de braţ.

— Nu se întâmplă în fiecare zi să se întâlnească prietenii vechi.

Ne-a silit să ne mişcăm, el şi Hella în spate, Giovanni şi cu mine în faţă. Clopoţelul a sunat furibund când Giovanni a deschis uşa. Aerul serii ne-a explodat în faţă. Am început să mergem spre bulevard, îndepărtându-ne de fluviu.

— Când mă hotărăsc să plec dintr-un loc, îi spun portarului, să ştie măcar unde să-mi trimită corespondenţa, a spus Giovanni.

Am pufnit nemulţumit. Observasem că era bărbierit şi că purta o cămaşă albă curată şi cravată, o cravată care cu siguranţă era a lui Jacques.

— Nu înţeleg de ce te plângi. Văd c-ai ştiut la cine să te duci, am spus.

Dar m-a privit într-un fel care m-a drenat de furie şi mi-a venit să plâng.

— Nu eşti prea subtil. Tu n’es pas chic du tout.

Apoi n-a mai spus nimic şi am mers până la bulevard în tăcere. Puteam auzi vocea lui Jacques murmurând în spatele nostru. I-am aşteptat la colţul străzii să ne ajungă din urmă.

— Dragul meu, rămâi să bei ceva dacă vrei, eu nu pot, chiar nu pot, nu mă simt bine deloc, a spus Hella.

S-a întors către Giovanni.

— Îmi cer scuze, dar abia m-am întors din Spania şi nici n-am apucat să-mi trag sufletul de când am coborât din tren. Altă dată, pe cuvânt, dar astă-seară chiar trebuie să dorm puţin.

A zâmbit şi i-a întins mâna, dar el nu a părut să o vadă.

— O conduc pe Hella acasă şi mă întorc, dacă-mi spuneţi unde mergeţi.

Giovanni a râs aspru.

— O să fim în quartier. Ne găseşti uşor.

— Îmi pare rău că nu te simţi bine. Poate altă dată, i-a spus Jacques Hellei.

Şi s-a aplecat peste mâna încă întinsă a Hellei şi i-a sărutat-o pentru a doua oară.

— Trebuie să o aduci pe Hella la cină la mine într-o seară. Nu e nevoie să îţi ascunzi logodnica de noi.

— Absolut deloc. E fermecătoare. Şi o să încercăm să fim şi noi fermecători, a spus Giovanni zâmbindu-i Hellei.

— Ne vedem mai târziu.

— Dacă nu sunt acolo o să fiu acasă. Mai ţii minte unde stau? Pe lângă zoo, a spus Giovanni răzbunător şi aproape în lacrimi totodată.

— Îmi amintesc, am spus.

Am început să merg de parcă aş fi ieşit dintr-o cuşcă.

— Ne vedem mai târziu. tout d l'heure.

— Ia prochaine, a spus Giovanni.

În timp ce ne îndepărtam le simţeam privirile în ceafă. Hella a fost tăcută multă vreme, poate pentru că, la fel ca şi mine, se temea să spună orice. Apoi a zis:

— Nu pot să-l sufăr pe omul ăla. Îmi dă fiori. Nu ştiam că v-aţi văzut atât de des cât am fost plecată, a adăugat după câteva clipe.

— Nu ne-am văzut atât de des, am spus.

Ca să fac ceva cu mâinile şi să-mi acord un moment de intimitate, m-am oprit să-mi aprind o ţigară. I-am simţit privirea. Dar nu era bănuitoare, era doar tulburată.

— Şi cine e Giovanni? a întrebat când am pornit din nou.

A râs discret.

— Tocmai mi-am dat seama că nu te-am întrebat unde stai. Locuieşti cu el?

— Am împărţit o cameră la marginea Parisului, am spus.

— Atunci n-a fost foarte frumos din partea ta să dispari atâta timp fără să-i spui nimic, a zis.

— Doamne, suntem doar colegi de cameră. De unde

era să ştiu că o să sece fluviul să mă caute doar pentru că n-am ajuns acasă câteva nopţi?

— Mi-a spus Jacques că l-ai lăsat acolo fără bani, fără ţigări, fără nimic şi că nici măcar nu i-ai spus că eşti cu mine.

— Sunt o mulţime de lucruri pe care nu i le-am spus lui Giovanni. Dar n-a mai făcut nicio scenă până acum. Probabil că era beat. O să vorbesc cu el mai târziu.

— O să te întorci acolo mai târziu?

— Dacă nu mă întorc, o să mă duc până la cameră. Oricum îmi propusesem să merg până acolo. Trebuie să mă bărbieresc.

Am zâmbit. Hella a oftat.

— N-am vrut să-ţi fac prietenii să se supere pe tine. Ar trebui să te întorci şi să bei ceva cu ei, a spus.

— Poate mă duc, poate nu mă duc. Nu sunt însurat cu ei, ştii?

— Simplul fapt că o să fii însurat cu mine nu înseamnă că trebuie să nu te ţii de cuvânt în faţa prietenilor tăi. Nici măcar nu înseamnă că mie trebuie să-mi placă prietenii tăi.

— Hella, sunt perfect conştient de asta.

Am ieşit de pe bulevard şi ne-am îndreptat spre hotel.

— E un tip foarte intens, nu?

Mă uitam la colina întunecată a Senatului de la capătul străduţei noastre care urca uşor.

— Cine?

— Giovanni. E clar că ţine foarte mult la tine.

— E italian. Italienii sunt teatrali.

A râs.

— Probabil că ăsta este aparte şi pentru Italia. De cât timp locuieşti cu el?

— De câteva luni.

Mi-am aruncat ţigara.

— Am rămas fără bani cât ai fost plecată – încă aştept să-mi ajungă – şi m-am mutat cu el pentru că era mai ieftin. Pe vremea aia avea de lucru şi stătea cu iubita lui în

majoritatea timpului.

— A, are o iubită?

— Avea o iubită. Şi avea şi o slujbă. Le-a pierdut pe amândouă.

— Bietul băiat, nu e de mirare că pare aşa pierdut.

— O să fie bine, am spus scurt.

Eram în faţa uşii. A apăsat pe sonerie.

— E prieten bun cu Jacques? a întrebat.

— Poate nu destul de bun cât să-l satisfacă pe Jacques.

A râs.

— Mereu simt un fior rece când sunt în prezenţa unui bărbat care urăşte femeile aşa cum le urăşte Jacques, a spus.

— Atunci o să-l ţinem departe de tine. Nu vrem ca fata asta să fie străbătută de niciun fior rece.

Am sărutat-o pe vârful nasului. Chiar atunci s-a auzit un zgomot din inima hotelului şi uşa s-a deschis cu o vibraţie scurtă, violentă. Hella s-a uitat amuzată în întuneric.

— Mereu mă întreb dacă să îndrăznesc să intru. Vrei să mai bei ceva sus înainte să te întorci la prietenii tăi?

— Sigur, i-am spus.

Am intrat în hotel pe vârfuri, închizând uşor uşa în urma noastră. Degetele mele au găsit în sfârşit la minuterie, şi lumina slabă, gălbuie s-a revărsat asupra noastră. O voce complet ininteligibilă a strigat la noi şi Hella şi-a strigat numele, pe care a încercat să îl pronunţe cu accent franţuzesc. Când am început să urcăm scările, lumina s-a stins, iar eu şi Hella ne-am apucat să chicotim ca doi copii. Nu am reuşit să găsim un întrerupător la niciunul dintre etaje – nu ştiu de ce ni s-a părut atât de amuzant, dar ni s-a părut şi ne-am ţinut unul de altul chicotind până sus, la camera Hellei de la ultimul etaj.

— Povesteşte-mi despre Giovanni. Mă interesează, a spus mai târziu când stăteam în pat şi priveam noaptea întunecată tachinând draperiile albe, rigide.

— E uşor lipsit de tact să spui asta acum. Cum adică te interesează?

— Adică cine e, la ce se gândeşte. Cum a ajuns să aibă faţa aia.

— Ce e în neregulă cu faţa lui?

— Nimic. E chiar foarte frumos. Dar e ceva la faţa lui, ceva foarte de modă veche.

— Culcă-te. Vorbeşti aiurea.

— Cum l-ai cunoscut?

— Într-un bar, într-o seară de beţie, cu mulţi alţi oameni.

— Era şi Jacques acolo?

— Nu mai ţin minte. Da, cred că da. Cred că l-am cunoscut pe Giovanni în acelaşi timp.

— Ce te-a făcut să te muţi cu el?

— Ţi-am spus. Eram complet lefter şi el avea camera aceea.

— Nu poate fi singurul motiv.

— L-am plăcut.

— Şi acum nu-l mai placi?

— Ţin foarte mult la Giovanni. Nu l-ai văzut în cea mai bună formă astă-seară, dar e un om bun.

Am râs; acoperit de noapte, încurajat de trupul Hellei şi de al meu şi protejat de tonul vocii mele, m-am simţit extrem de uşurat să adaug:

— Într-un fel îl iubesc. Chiar îl iubesc.

— Pare să creadă că ai un mod ciudat de a o arăta.

— Aceşti oameni sunt diferiţi de noi. Sunt mult mai demonstrativi. Nu am ce face. Nu pot să fac lucrurile aşa.

— Da, am observat, a spus precaută.

— Ce-ai observat?

— Puştii de pe aici n-au nicio problemă să-şi manifeste afecţiunea. E destul de şocant în primă fază. Dar apoi începi să crezi că e cumva drăguţ.

— Chiar *e* cumva drăguţ.

— Oricum, cred că ar trebui să-l scoatem pe Giovanni la cină într-una din zilele astea. Până la urmă, te-a salvat

într-un fel.

— E o idee bună. Nu ştiu cu ce se ocupă zilele astea, dar îmi închipui că o să aibă o seară liberă.

— Petrece mult timp cu Jacques?

— Nu, nu cred. Cred că astă-seară s-au întâlnit întâmplător.

Am făcut o pauză.

— Încep să cred că puştii ca Giovanni sunt într-o postură dificilă. Acesta nu e tărâmul oportunităţilor, n-au nicio siguranţă. Giovanni e sărac, adică provine dintr-o familie săracă, nu ştie să facă prea multe. Şi pentru ceea ce ştie să facă, e o concurenţă atroce. Şi pe deasupra, sunt foarte prost plătiţi, nu suficient cât să se poată gândi să-şi clădească un viitor. De aceea sunt atâţia care umblă pe străzi şi ajung gigolo sau gangsteri, sau Dumnezeu ştie ce.

— Lumea Veche e rece.

— Nici Lumea Nouă nu e prea caldă. E rece, punct.

A râs.

— Dar nouă ne ţine dragostea de cald.

— Nu suntem primii care s-au gândit la asta când stăteau în pat.

Cu toate acestea, am rămas o vreme întinşi, tăcuţi, nemişcaţi, îmbrăţişaţi.

— Hella, am spus apoi.

— Da?

— Hella, când primesc banii, haide să plecăm din Paris.

— Să plecăm din Paris? Unde vrei să mergem?

— Nu-mi pasă, să plecăm pur şi simplu. M-am săturat de Paris. Aş vrea să-l las în urmă pentru o vreme. Haide să mergem în Sud. Poate o să fie soare.

— Vrei să ne căsătorim acolo?

— Hella, trebuie să mă crezi, nu pot face nimic, nu pot hotărî nimic. Nu pot să văd clar până nu plec din oraşul ăsta. Nu vreau să mă căsătoresc aici. Haide să plecăm.

— Nu ştiam că te simţi aşa, a spus.

— Am stat în camera lui Giovanni luni de zile şi nu mai suport. Trebuie să plec de aici. Te rog.

A râs agitat şi s-a îndepărtat puţin de mine.

— Nu înţeleg de ce dacă pleci din camera lui Giovanni înseamnă să pleci din Paris.

Am oftat.

— Te rog, Hella. N-am chef să dau explicaţii elaborate acum. Poate că dacă stau în Paris o să tot dau peste Giovanni şi…

M-am oprit.

— De ce te-ar deranja asta?

— Nu îl pot ajuta cu nimic şi nu suport să îl văd cum se uită la mine, de parcă… Sunt american, Hella, crede că sunt bogat.

Am făcut o pauză şi m-am ridicat, privind afară. S-a uitat la mine.

— Ţi-am spus, e un om bun, dar e foarte insistent şi are chestia asta, crede că sunt Dumnezeu. Şi camera aia e atât de mizerabilă şi de puturoasă. Şi în curând vine iarna şi dacă o să-i fie frig…

M-am întors spre ea şi am luat-o în braţe.

— Uite, hai să plecăm. Îţi explic totul mai târziu, mai târziu după ce vom fi plecat.

A urmat o tăcere lungă.

— Şi vrei să plecăm imediat? a întrebat.

— Da. Imediat ce ajung banii, haide să închiriem o casă.

— Eşti sigur că de fapt nu vrei să te întorci în State?

Am suspinat.

— Nu, nu încă. Nu asta vreau să spun.

M-a sărutat.

— Nu-mi pasă unde mergem atâta vreme cât suntem împreună.

Apoi m-a împins uşor.

— Aproape că s-a făcut dimineaţă. Haide să dormim puţin.

Am ajuns în camera lui Giovanni în seara următoare,

foarte târziu. Mă plimbasem cu Hella pe chei şi apoi băusem prea mult în prea multe bistrouri. Când am intrat în cameră, lumina m-a orbit şi Giovanni s-a ridicat din pat strigând terifiat:

— Qui est la? Qui est la?

M-am oprit în uşă, gesticulând puţin în lumină.

— Eu sunt, Giovanni. Taci din gură.

Giovanni m-a privit, s-a întors cu faţa la perete şi a început să plângă.

M-am gândit: Iisuse, şi am închis cu grijă uşa în urma mea. Mi-am scos ţigările din buzunar şi mi-am pus jacheta pe spătarul scaunului. Cu ţigările în mână m-am îndreptat spre pat şi m-am aplecat asupra lui Giovanni.

— Iubitule, nu mai plânge. Te rog, nu mai plânge.

Giovanni s-a întors şi m-a privit. Avea ochii roşii şi umezi şi un zâmbet straniu pe faţă, o combinaţie de cruzime, ruşine şi încântare. Şi-a întins braţele şi m-am aplecat spre el, dându-i la o parte părul de pe ochi.

— Miroşi a vin, a spus Giovanni.

— N-am băut vin. Asta te-a speriat? De-asta plângi?

— Nu.

— Ce s-a întâmplat?

— De ce m-ai părăsit?

Nu am ştiut ce să spun. Giovanni s-a întors din nou cu faţa la perete. Sperasem, îmi închipuisem că nu aveam să simt nimic, dar am simţit cum mi se strânge inima într-un colţ, de parcă cineva mi-ar fi atins-o cu degetul.

— Nu am reuşit niciodată să ajung la tine. Nu ai fost niciodată cu-adevărat aici. Nu cred că m-ai minţit vreodată, dar ştiu că nu mi-ai spus niciodată adevărul. De ce? Uneori, stăteai aici toată ziua şi citeai sau deschideai fereastra sau găteai ceva şi eu te priveam, şi n-ai spus niciodată nimic, şi mă priveai de parcă nu m-ai fi văzut. Toată ziua în timp ce lucram să fac încăperea asta pentru tine.

N-am spus nimic. M-am uitat peste creştetul lui Giovanni către ferestrele pătrate care ţineau afară lumina

imperceptibilă a lunii.

— Ce tot faci? De ce nu spui nimic? Eşti meschin, ştii? Şi uneori când îmi zâmbeai, te uram. Voiam să te lovesc. Voiam să te fac să sângerezi. Îmi zâmbeai aşa cum le zâmbeai tuturor, îmi spuneai ce le spuneai tuturor şi nu spui decât minciuni. Ce tot ai de-ascuns? Şi de ce crezi că n-am ştiut că, atunci când făceai dragoste cu mine, nu făceai dragoste cu nimeni? Cu nimeni! Sau cu toţi, dar cu siguranţă nu cu mine. Pentru tine sunt un nimic şi îmi provoci fiori, nu încântare.

M-am uitat după ţigări. Le aveam în mână. Mi-am aprins una. O să spun *ceva* într-o dipd, m-am gândit. O să spun *ceva şi apoi o să plec* din camera asta pentru totdeauna.

— Ştii că nu pot să fiu singur. Ţi-am spus. Ce se întâmplă? Chiar nu putem avea o viaţă împreună?

A început din nou să plângă. Am privit cum lacrimile fierbinţi i se rostogolesc din colţul ochiului pe perna murdară.

— Dacă nu mă poţi iubi o să mor. Înainte să vii, voiam să mor, ţi-am spus de multe ori. E crud că m-ai făcut să vreau să trăiesc doar ca să-mi faci moartea mai sângeroasă.

Voiam să-i spun atâtea lucruri. Dar când deschideam gura, nu scoteam niciun sunet. Şi totuşi nu ştiu ce am simţit pentru Giovanni. N-am simţit nimic pentru Giovanni. Am simţit teroare şi milă şi o dorinţă atroce.

Mi-a luat ţigara dintre buze şi a tras un fum, stând pe pat, cu părul acoperindu-i din nou ochii.

— N-am mai cunoscut pe nimeni ca tine. N-am fost niciodată aşa înainte să apari tu. Ascultă. În Italia aveam o femeie şi era foarte bună cu mine. Mă iubea, mă iubea şi avea grijă de mine şi era mereu acolo când mă întorceam de la muncă, de la vie, şi n-au fost niciodată probleme între noi, niciodată. Atunci eram tânăr şi nu ştiam lucrurile pe care le-am aflat mai târziu sau lucrurile oribile pe care mi le-ai arătat tu. Credeam că toate femeile sunt ca ea şi

credeam că toţi bărbaţii sunt ca mine, credeam că sunt ca toţi ceilalţi bărbaţi. Atunci nu eram nefericit şi nici singur pentru că ea era acolo şi nu voiam să mor. Voiam să rămân mereu în satul meu şi să muncesc via şi să beau vinul pe care-l făceam şi să fac dragoste cu femeia mea. Ţi-am povestit vreodată despre satul meu? E foarte vechi şi e în Sud, pe o colină. Noaptea, când mergeam pe lângă zid, lumea părea să se prăbuşească în faţa noastră, întreaga lume îndepărtată şi mizerabilă. Nu mi-am dorit niciodată să o văd. Odată, am făcut dragoste chiar lângă zid.

Da, voiam să rămân acolo pentru totdeauna şi să mănânc multe spaghetti şi să beau mult vin şi să fac mulţi copii şi să mă îngraş. Nu m-ai fi plăcut dacă aş fi rămas. Te văd, peste mulţi ani, venind în satul nostru cu jeepul tău american mare şi urât, pe care cu siguranţă o să ţi-l iei, privindu-mă, privindu-ne pe toţi, gustându-ne vinul, batjocorindu-ne cu zâmbetele acelea americane pe care le afişaţi peste tot, pe care le afişaţi tot timpul, pornind în trombă cu motorul turat şi cu scârţâit de roţi, spunându-le tuturor americanilor pe care-i întâlneşti că trebuie să ne viziteze satul pentru că e atât de pitoresc. Şi n-o să ştii nimic despre viaţa de acolo, fertilă şi efervescentă şi frumoasă şi înspăimântătoare, aşa cum nu ştii nimic nici despre viaţa mea de acum. Dar cred că acolo aş fi fost mai fericit şi nu mi-ar fi păsat de zâmbetele tale. Aş fi avut viaţa mea. Am stat aici, întins în pat, nopţi în şir, aşteptându-te să te întorci acasă şi m-am gândit cât de departe este satul meu şi cât de oribil este să fiu în oraşul ăsta rece, printre oamenii pe care-i urăsc, aici unde e mereu frig şi umed şi niciodată cald şi uscat, aşa cum e acolo, şi unde Giovanni nu are cu cine să vorbească, nu are cu cine să fie şi unde şi-a găsit un iubit care nu este nici femeie, nici bărbat, nimic din ceea ce pot înţelege sau atinge. Tu nu ştii cum este să stai treaz nopţile şi să aştepţi pe cineva să se întoarcă acasă, nu-i aşa? Sunt sigur că nu ştii. Nu ştii nimic. Nu ştii niciunul dintre lucrurile îngrozitoare, de-aia zâmbeşti şi dansezi şi crezi că şarada

pe care o joci cu fata aceea cu părul scurt şi faţa rotundă e iubire.

Şi-a aruncat ţigara pe podea unde-a zăcut arzând mocnit. A început din nou să plângă. M-am uitat la cameră gândindu-mă: n-o pot îndura.

— Am plecat din satul meu într-o zi sălbatică şi dulceagă. Nu o să uit niciodată acea zi. A fost ziua în care-am murit, mi-aş dori să fi fost ziua în care am murit. Îmi aduc aminte că soarele era fierbinte şi îmi pârlea ceafa când mergeam pe drumul spre ieşirea din sat, drumul urca şi mergeam aplecat. Îmi amintesc totul, praful maroniu de pe picioare, pietricelele ce se rostogoleau sub talpa mea şi toţi copacii scunzi de pe marginea drumului şi toate casele joase şi toate culorile de sub soare. Ţin minte că plângeam, dar nu cum plâng acum, mult mai rău, îngrozitor, de când sunt cu tine nici nu mai pot plânge cum plângeam atunci. Aceea a fost prima dată când mi-am dorit să mor. Abia îmi îngropasem copilul în cimitirul în care erau tatăl meu şi taţii tatălui meu şi îmi lăsasem femeia urlând în casa mamei mele. Da, am avut un copil, dar s-a născut mort. Era cenuşiu şi strâmb când l-am văzut şi nu scotea niciun sunet, şi l-am lovit peste fund şi l-am stropit cu apă sfinţită şi ne-am rugat, dar n-a scos niciodată niciun sunet, era mort. Era băieţel, ar fi devenit un bărbat minunat şi puternic, poate chiar genul de bărbat pe care tu şi Jacques şi Guillaume şi toată trupa distinsă de prinţese vă petreceţi tot timpul căutându-l şi visându-l, dar era mort, era copilul meu pe care noi îl făcuserăm, eu şi fata mea, şi era mort. Când am văzut că e mort, am luat crucifixul de pe perete şi am scuipat pe el şi l-am aruncat pe jos, iar mama şi fata mea au început să ţipe şi eu am ieşit din casă. L-am îngropat imediat, a doua zi, şi-atunci am plecat din satul meu şi am venit în oraşul ăsta în care cu siguranţă Dumnezeu m-a pedepsit pentru toate păcatele mele, pentru că am scuipat pe Fiul Lui Sfânt şi în care sigur o să mor. Nu cred că o să îmi mai văd satul vreodată.

M-am ridicat. Mi se învârtea capul. Aveam un gust

sărat în gură. Camera părea să se cutremure aşa cum se cutremurase prima dată când venisem aici, cu multe vieţi în urmă. L-am auzit pe Giovanni în spatele meu.

— Chéri. Mon très cher. Nu mă părăsi. Te rog, nu mă părăsi.

M-am întors şi l-am ţinut în braţe, cu privirea aţintită la peretele din spatele lui, la bărbatul şi la femeia care se plimbau printre trandafiri. Plângea în hohote, de parcă inima i se frângea. Dar simţeam că inima mea era cea frântă. Ceva se rupsese în mine ca să mă facă atât de rece şi atât de incredibil de nemişcat şi atât de îndepărtat. Şi totuşi trebuia să vorbesc:

— Giovanni, Giovanni, am spus.

A rămas nemişcat, asculta: pentru prima dată, am simţit fără să vreau perfidia celor disperaţi.

— Giovanni, ai ştiut mereu că voi pleca într-o zi. Ştiai că logodnica mea se întoarce la Paris.

— Nu mă părăseşti pentru ea. Mă părăseşti din alte motive. Minţi atât de mult încât ai ajuns să-ţi crezi minciunile. Dar eu simt. Nu mă părăseşti pentru *o femeie*. *Dacă* într-adevăr ai iubi-o pe fetişcana asta, n-ai fi atât de crud cu mine.

— Nu e o fetişcană. E o femeie, şi orice ai crede tu, chiar o iubesc.

— Tu nu iubeşti pe nimeni, a strigat Giovanni şi s-a ridicat. Nu ai iubit niciodată pe nimeni şi sunt sigur că nu o să iubeşti niciodată pe nimeni. Tu îţi iubeşti puritatea, îţi iubeşti oglinda, este ca o virgină, mergi cu mâinile în faţă de parcă ai avea o comoară între picioare: aur, argint, rubine, poate diamante. Nu o s-o dai niciodată nimănui, nu o să laşi niciodată pe nimeni s-o atingd, femeie sau bărbat. Vrei să fii curat. Crezi că vii aici mirosind a săpun şi crezi că o să pleci mirosind a săpun, nu vrei să puţi, nici măcar pentru cinci minute.

M-a apucat de guler, zdruncinându-mă şi mângâindu-mă totodată, fluid şi oţelit totodată, împroşcând salivă, cu ochii plini de lacrimi, dar cu oasele feţei la vedere şi cu

muşchii încordaţi pe braţe şi gât.

— Vrei să-l părăseşti pe Giovanni pentru că te face să puţi. Vrei să-l dispreţuieşti pe Giovanni pentru că nu se teme de duhoarea iubirii. Vrei să îl ucizi în numele moralităţii tale mincinoase. Dar tu, tu eşti imoral. Eşti de departe cel mai imoral om pe care l-am cunoscut vreodată. Uite, uite ce mi-ai făcut. Crezi că mi-ai fi putut face asta dacă nu te iubeam? Asta ar trebui să-i faci iubirii?

— Giovanni, încetează! Pentru numele lui Dumnezeu, încetează. Ce dracului vrei de la mine? Nu pot controla ce simt.

— Ştii ce simţi? Simţi? Ce simţi?

— Acum nu simt nimic, nimic. Vreau să scap din camera asta, vreau să scap tine, vreau să se termine scena asta oribilă.

— Vrei să scapi de mine.

A râs; m-a privit; privirea lui era atât de infinit de amară încât aproape că era binevoitoare.

— În sfârşit, începi să fii sincer. Şi ştii *de ce* vrei să scapi de mine?

Ceva s-a închis în mine.

— Nu pot să am o viaţă cu tine.

— Dar poţi să ai o viaţă cu Hella. Cu fata aia cu faţă rotundă care crede că bebeluşii ies din verze sau din frigidere, nu ştiu, nu sunt familiarizat cu mitologia ţării tale. Poţi să ai o viaţă cu ea.

— Da, pot să am o viaţă cu ea, am spus exasperat.

M-am ridicat. Tremuram.

— Ce fel de viaţă putem avea în camera asta? în cămăruţa asta mizerabilă? Ce fel de viaţă pot avea doi bărbaţi împreună, oricum? Toată iubirea asta despre care vorbeşti… Nu e doar dorinţa ta de a te putea simţi puternic. Vrei să fii marele muncitor şi să aduci bani acasă şi vrei să stau aici şi să spăl vasele şi să gătesc şi să curăţ latrina asta de cameră şi să te sărut când intri pe uşă şi să stau cu tine în pat noaptea şi să fiu fetişcana ta. Asta vrei. Asta vrei să spui, asta e tot ce vrei să spui când spui că mă

iubeşti. Spui că vreau să te ucid. Tu ce crezi că mi-ai făcut mie?

— Nu încerc să te fac fetişcana mea. Dacă voiam o fetişcană, aş fi fost cu o fetişcană.

— Şi de ce nu eşti? Nu cumva ţi-e frică? Mă iei *pe mine* pentru că nu ai curajul să umbli după o femeie, adică ceea ce vrei *de fapt*.

Era livid.

— Tu eşti cel care tot vorbeşte despre ceea *ce* vreau. Dar eu am vorbit doar despre cel pe care îl vreau.

— Dar sunt bărbat, bărbat! Ce crezi că se poate întâmpla între noi? am strigat.

— Ştii foarte bine ce se poate întâmpla între noi. Ăsta e motivul pentru care mă părăseşti.

S-a ridicat, s-a dus la fereastră şi a deschis-o. A lovit pervazul cu pumnul.

— Bon. Dacă te-aş putea face să rămâi, aş face-o. Dacă ar trebui să te bat, să te leg, să te înfometez… *Dacă* aş putea să te fac să rămâi, aş face-o.

S-a întors în cameră, vântul îi bătea prin păr. A dat din deget grotesc de jucăuş.

— Poate că, într-o zi, îţi vei dori să o fi făcut.

— E frig. Închide fereastra.

A zâmbit.

— Acum, că pleci, vrei să ţin ferestrele închise. Bien sur.

A închis fereastra şi ne-am uitat unul la altul în mijlocul încăperii.

— Nu o să ne mai certăm. Asta n-o să te facă să rămâi. În franceză avem ceea ce se numeşte une separation *de corps*, înţelegi, nu un divorţ, o separare. Ei bine, ne separăm. Dar ştiu că-mi aparţii. Cred, trebuie să cred că te vei întoarce.

— Giovanni, nu mă voi întoarce. Ştii că nu mă voi întoarce.

— Am zis că nu ne mai certăm. Americanii nu au niciun simţ al damnării, de niciun fel. Nu recunosc

damnarea când o văd.

A scos o sticlă de sub chiuvetă.

— Jacques a lăsat sticla asta de cognac aici. Haide să bem un pahar, de rămas bun, cum spuneţi voi uneori.

L-am privit. A turnat atent în două pahare. Am văzut că tremura de furie sau de durere, sau ambele. Mi-a dat un pahar.

— À la tienne, a spus.

— À la tienne.

Am băut. Nu m-am putut abţine să întreb:

— Giovanni, ce o să faci acum?

— A, am prieteni. O să mă gândesc la ce am de făcut. Astă-seară, de exemplu, o să iau cina cu Jacques. Fără îndoială că mâine seară o să iau cina tot cu Jacques. A ajuns să ţină mult la mine. Crede că eşti un monstru.

— Giovanni, ai grijă. Te rog ai grijă, am spus lipsit de speranţă.

Mi-a zâmbit ironic.

— Mulţumesc. Trebuia să-mi dai sfatul ăsta în seara în care ne-am cunoscut.

Atunci a fost ultima dată când chiar am vorbit unul cu celălalt. Am rămas cu el până dimineaţă şi-apoi mi-am pus lucrurile într-un geamantan şi le-am luat cu mine la Hella.

Nu o să uit niciodată ultima dată când m-a privit. Lumina dimineţii umplea camera amintindu-mi de atât de multe dimineţi şi de prima dată când am ajuns acolo. Giovanni stătea pe pat, complet gol, cu un pahar de cognac în mână. Trupul lui era cadaveric, chipul lui era umed şi cenuşiu. Eram la uşă cu geamantanul. Cu mâna pe clanţă, l-am privit. Atunci aş fi vrut să-l implor să mă ierte. Dar asta ar fi fost o mărturisire prea mare; în acel moment, orice slăbiciune m-ar fi încuiat pentru totdeauna în acea cameră cu el. Şi, într-un fel, asta era exact ceea ce îmi doream. Am simţit cum mă străbate un tremurat, ca începutul unui cutremur, şi pentru o clipă am simţit că mă înec în ochii lui. Trupul său, pe care ajunsesem să îl cunosc

atât de bine, strălucea în lumină şi încărca şi îngroşa aerul dintre noi. Apoi ceva mi s-a deschis în creier, o uşă secretă, mută s-a deschis şi m-a speriat: nu îmi dădusem seama până în acel moment că, fugind de trupul lui, am confirmat şi am perpetuat puterea trupului său asupra mea. Acum, trupul lui era ars în mintea şi în visele mele de parcă aş fi fost înfierat. Şi în tot acest timp nu şi-a luat ochii de la mine. Părea să îmi găsească chipul mai transparent ca o vitrină. Nu a zâmbit, nu era grav, nici răzbunător, nici trist: era neclintit. Aştepta, cred, să traversez spaţiul şi să îl iau din nou în braţe – aştepta la fel cum aşteptăm pe patul de moarte un miracol în care nu îndrăznim să nu credem, care nu se va petrece. Trebuia să ies de acolo pentru că faţa mea arăta prea multe, războiul din trupul meu mă trăgea în jos. Picioarele au refuzat să mă mai ducă la el. Vântul vieţii mele mă împingea departe.

— Au revoir, Giovanni.

— Au reuoir, mon cher.

M-am întors şi am descuiat uşa. Respiraţia lui greoaie părea să-mi răvăşească părul şi să îmi mângâie fruntea ca însuşi suflul nebuniei. Am mers pe coridorul scurt aşteptându-mă ca-n orice clipă să îi aud vocea în spatele meu, am trecut de vestibul, am trecut de cabina portarului adormit şi am ieşit pe străzile dimineţii. Şi cu fiecare pas făcut, devenea din ce în ce mai imposibil să mă întorc. Iar mintea îmi era goală – era ca şi cum mintea mi-ar fi devenită o uriaşă rană anesteziată. Doar m-am gândit: într-o zi, o să plâng pentru asta. Într-una din zilele astea, *o* să încep să plâng.

La colţul străzii, într-o fâşie palidă de soare, m-am uitat în portofel să-mi număr biletele de autobuz. În portofel am găsit 300 de franci de la Hella, mă carte d’identité, adresa din Statele Unite, şi hârtii, hârtiuţe, cărţi de vizită, fotografii. Pe fiecare bucată de hârtie am găsit adrese, numere de telefon, memo-uri de la diverse rendez-vous-uri avute – sau poate neavute – cu oameni pe care i-am cunoscut şi pe care mi-i aminteam sau poate că nu mi-i

aminteam, speranţe probabil neîmplinite: cu siguranţă neîmplinite fiindcă altfel nu aş fi stat la acel colţ de stradă.

Am găsit patru bilete de autobuz în portofel şi am mers până la arret. Era un poliţist acolo, cu gluga albastră atârnându-i pe spate, cu un baston alb, strălucitor. S-a uitat la mine, a zâmbit şi a strigat:

— Ţa va?

— Oui, merçi. Dumneavoastră?

— Toujours. E o zi frumoasă, nu-i aşa?

— Da. Vine toamna, dar vocea îmi tremura.

— C'est ta.

Şi s-a întors la contemplarea bulevardului. Mi-am netezit părul cu mâna simţindu-mă ridicol că mă simţeam tulburat. Am privit o femeie trecând dinspre piaţă cu sacoşa împletită plină, cu un litru de vin aşezat într-un echilibru precar deasupra. Nu era tânără, dar avea chipul senin şi curajos, avea trupul robust şi puternic şi mâinile robuste şi puternice. Poliţistul i-a strigat ceva, iar ea i-a răspuns tare – ceva tolerant şi binevoitor. Poliţistul a râs, dar a refuzat să mă mai privească. Am privit-o îndepărtându-se pe stradă – spre casă, m-am gândit, la soţul ei în uniforma de lucru albastră, murdară, şi la copiii ei. A trecut de colţul cu fâşia de lumină şi a traversat. A venit autobuzul şi poliţistul şi cu mine, singurii care aşteptam, ne-am urcat – stătuse în staţie departe de mine. Nici poliţistul nu era tânăr, dar avea ungusto pe care l-am admirat. M-am uitat pe geam, străzile se derulau. Cu secole în urmă, într-un alt oraş, într-un alt autobuz, stăteam la geam, privind afară, imaginându-mi pentru fiecare chip care, preţ de o secundă, îmi capta atenţia o viaţă, un destin în care aveam un rol. Căutam o şoaptă, o promisiune a posibilei mele salvări. Dar mi se părea că în acea dimineaţă sinele meu antic visa cel mai periculos vis.

Zilele ce au urmat au părut să zboare. Părea că se răceşte peste noapte. Miile de turişti au dispărut somaţi de rutină. Când mă plimbam prin parcuri, frunzele cădeau deasupra capului meu şi suspinau şi mi se sfărâmau sub

tălpi. Piatra oraşului, care fusese luminoasă şi schimbătoare, pălea încet, dar neezitant, redevenind cenuşie şi fadă. Era limpede că piatra e dură. În fiecare zi, alţi pescari dispăreau de pe fluviu, până când, într-o zi, cheiurile au rămas pustii. Trupurile tinerilor şi tinerelor au început să fie compromise de lenjeria groasă, de pulovere şi fulare, de căciuli şi pelerine. Bătrânii păreau mai bătrâni, bătrânele, mai lente. Culorile Senei s-au şters, a început ploaia şi fluviul a început să se umfle. Era limpede că soarele avea să renunţe la înfiorătoarea luptă de a ajunge în Paris câteva ore în fiecare zi.

— Dar o să fie cald în Sud, am spus.

Primisem banii. Eu şi Hella eram ocupaţi în fiecare zi să căutăm case în ze, în Cagnes-sur-Mer, în Vence, în Monte Carlo, în Antibes, în Grasse. Abia dacă mai mergeam prin quartier. Stăteam în camera ei, făceam dragoste mult, mergeam la film şi ieşeam la cine lungi, adesea melancolice, în restaurante stranii de pe malul drept al fluviului. E greu de spus de unde venea acea melancolie care, uneori, ne cuprindea ca umbra unei păsări prădătoare, uriaşe, la pândă. Nu cred că Hella era nefericită, nu mă mai agăţasem niciodată de ea ca în acea perioadă. Dar poate că simţea, din când în când, că îmbrăţişarea mea era prea insistentă pentru a fi de încredere, cu siguranţă prea insistentă pentru a dura.

Şi din când în când, prin quartier, dădeam peste Giovanni. Detestam să îl văd, nu doar pentru că era aproape mereu cu Jacques, ci pentru că, deşi era adesea mai bine îmbrăcat, arăta rău. Nu puteam îndura privirea abjectă şi viciată pe care începusem să o observ, nici felul în care chicotea la glumele lui Jacques, nici manierismele, manierismele de prinţesă pe care începuse să le afişeze câteodată. Nu voiam să ştiu care era statutul lui cu Jacques, dar a sosit ziua în care mi-a fost dezvăluit de ochii răuvoitori şi triumfători ai lui Jacques. Şi pe parcursul acelei scurte întâlniri, în mijlocul bulevardului, la amurg, cu oameni care treceau grăbiţi pe lângă noi, Giovanni a

fost uimitor de uşuratic şi de efeminat şi foarte beat – de parcă m-ar fi silit să gust din pocalul umilinţei lui. Şi l-am urât pentru asta.

Data următoare când l-am văzut, era dimineaţă. Îşi lua un ziar. M-a privit insolent în ochi şi a întors capul. L-am urmărit cu privirea îndepărtându-se pe bulevard. Când am ajuns acasă, i-am povestit Hellei încercând să râd.

Apoi am început să-l văd prin quartier fără Jacques, cu băieţii din cartier pe care mi-i descrisese odată ca fiind „lamentables”. Nu mai era bine îmbrăcat, părea unul dintre ei. Prietenul lui special din gaşcă părea să fie acelaşi băiat înalt, cu vărsat de vânt, pe nume Yves, pe care ţin minte că l-am văzut în treacăt jucându-se la jocurile mecanice şi apoi stând de vorbă cu Jacques în acea primă dimineaţă în Les Halles. Într-o noapte, când bântuiam singur şi beat prin quartier, am dat peste acel băiat şi i-am luat ceva de băut. Nu am adus vorba despre Giovanni, dar Yves mi-a spus din proprie iniţiativă că nu mai era cu Jacques. Părea să fie posibil să îşi reia vechea slujbă în barul lui Guillaume. Nu a trecut mai mult de-o săptămână de la acea seară şi Guillaume a fost găsit mort în camera de deasupra barului, strangulat cu cordonul de la halat.

CAPITOLUL 8

A fost un scandal uriaş. Dacă aţi fi fost în Paris la vremea aceea, cu siguranţă aţi fi auzit de asta şi aţi fi văzut în ziare poza lui Giovanni imediat după ce-a fost prins. S-au scris editoriale, s-au ţinut discursuri şi multe baruri ca acela al lui Guillaume au fost închise. (Dar nu au rămas închise pentru prea mult timp.) Poliţişti îmbrăcaţi în civil descindeau în quartier cerând actele la control şi barurile erau golite de tupettes. Giovanni nu era de găsit. Toate dovezile, şi mai ales dispariţia lui, indicau că el era ucigaşul. Înainte ca reverberaţiile unui astfel de scandal să înceteze, ele ameninţă mereu să zguduie însăşi temelia statului. Trebuie găsită o explicaţie, o soluţie şi o victimă în cel mai scurt timp posibil. Majoritatea celor arestaţi

pentru acest caz nu erau arestaţi ca suspecţi pentru crimă. Erau arestaţi ca fiind suspecţi de a avea ceea ce francezii numesc, cu o delicateţe pe care o consider ironică, Ies qouts particuliers. Aceste „gusturi”, care nu constituie o infracţiune în Franţa, sunt privite cu o extremă dezaprobare de o mare parte a populaţiei care, totodată, îi priveşte pe conducători şi pe „cei buni” cu o lipsă de afecţiune împietrită. Când a fost găsit trupul lui Guillaume, nu doar băieţii de pe stradă au fost înspăimântaţi; de fapt, ei erau mult mai puţin înspăimântaţi ca bărbaţii care băteau străzile să-i cumpere, ale căror cariere, poziţii, aspiraţii nu ar fi putut supravieţui niciodată unei asemenea notorietăţi. Taţi respectabili, fii de familii bune şi aventurieri avizi din Belleville, erau cu toţii îngrozitor de nerăbdători să se închidă cazul pentru ca lucrurile să se poată întoarce la normal şi pentru ca biciul teribil al moralităţii publice să nu le atingă spatele. Până când cazul nu avea să fie închis, nu aveau să ştie ce atitudine să ia, dacă să strige că sunt martiri sau dacă să rămână ceea ce, desigur, erau de fapt: nişte simpli cetăţeni, mâhniţi de acea revoltă şi nerăbdători să se facă dreptate şi să conserve sănătatea statului. Era, deci, o întâmplare fericită că Giovanni era străin.

Ca printr-un grandios pact tacit, presa devenea în fiecare zi tot mai dură la adresa lui Giovanni şi tot mai blândă la adresa lui Guillaume. A fost menţionat că odată cu Guillaume a pierit unul dintre cele mai vechi nume din Franţa. Suplimentele de weekend au publicat istoria familiei sale, iar mama lui, aristocrata în vârstă care nu a supravieţuit procesului pentru uciderea fiului ei, a depus mărturie despre calităţile extraordinare ale lui Guillaume manifestându-şi regretul în privinţa vastităţii la care ajunsese corupţia din Franţa pentru ca o astfel de crimă să poată rămâne nepedepsită atâta vreme. Populaţia era, firește, mai mult decât pregătită să fie în asentimentul ei. Probabil că nu este pe atât de incredibil pe cât mi s-a părut mie că numele lui Guillaume a fost asociat cu istoria

franceză, cu onoarea franceză, cu gloria franceză şi aproape că a devenit un simbol al masculinităţii franceze.

— Ascultă-mă, n-a fost decât o bătrână prinţesă dezgustătoare. Asta e tot ce a fost! i-am spus Hellei.

— Şi de unde vrei să ştie asta cei care citesc ziarele? Dacă asta este tot ce a fost, cu siguranţă nu s-a expus – trebuie să se fi mişcat într-un cerc foarte restrâns.

— Cineua trebuie să ştie. Unii dintre cei care scriu aiurelile astea ştiu.

— Nu prea cred că are rost să fie defăimaţi morţii, a spus încet.

— Nu are rost să se spună adevărul?

— Spun adevărul. A fost membrul unei familii foarte importante şi a fost ucis. Înţeleg ce spui tu. Există un alt adevăr pe care nu îl spun. Dar ziarele nu fac asta niciodată, nu de-asta există.

Am oftat.

— Bietul Giovanni.

— Crezi că a făcut-o?

— Nu ştiu. Cu siguranţă, aşa pare. A fost acolo în seara aia. Oamenii l-au văzut urcând în camera de sus înainte de închiderea barului şi nu-şi amintesc să-l fi văzut coborând.

— Lucra acolo în seara aia?

— Se pare că nu. Venise doar să bea. Se pare că el şi Guillaume se împrieteniseră din nou.

— Ţi-ai făcut nişte prieteni aparte cât am fost plecată.

— N-ar mai părea atât de aparte dacă unul dintre ei n-ar fi fost ucis. În orice caz, niciunul dintre ei nu mi-a fost prieten – în afară de Giovanni.

— Ai locuit cu el. Nu-ţi poţi da seama dacă ar putea ucide pe cineva?

— Cum? Locuim împreună. Eu aş putea ucide pe cineva?

— Tu? Bineînţeles că nu.

— De unde ştii? N-ai de unde să ştii. De unde ştii că

sunt aşa cum mă vezi tu?

S-a întins şi m-a sărutat.

— Pentru că te iubesc.

— Şi eu l-am iubit pe Giovanni.

— Nu aşa cum te iubesc eu pe tine, a spus Hella.

— Poate că deja am ucis pe cineva. De unde ştii?

— De ce eşti atât de supărat?

— Tu n-ai fi supărată dacă un prieten al tău ar fi acuzat de omor şi s-ar ascunde pe undeva? Cum adică de ce sunt supărat? Ce-ai vrea să fac, să cânt colinde?

— Nu mai ţipa. Pur şi simplu nu mi-am dat seama că Giovanni însemna atât de mult pentru tine.

— Era un om bun. Urăsc să văd că are probleme, am spus în cele din urmă.

A venit la mine şi şi-a pus mâna pe braţul meu.

— O să plecăm din oraşul ăsta în curând, David. Nu o să trebuiască să te mai gândeşti la asta. Oamenii au probleme, David. Dar nu te purta de parcă, într-un fel, ar fi vina ta. Nu e vina ta.

— Ştiu că nu e vina mea!

Dar vocea mea şi privirea Hellei m-au redus la tăcere, îngrozit, am simţit că îmi venea să plâng.

Giovanni n-a fost prins aproape o săptămână. De fiecare dată când priveam de la fereastra Hellei cum noaptea se scurge peste Paris, mă gândeam la Giovanni, pe undeva pe-afară, poate pe sub vreun pod, speriat şi înfrigurat, fără să ştie încotro s-o apuce. M-am întrebat dacă a găsit vreun prieten care să-l ascundă – era uimitor că era atât de greu de găsit într-un oraş atât de mic şi atât de plin de poliţie. Câteodată mă temeam că avea să vină să mă caute – să mă implore să îl ajut sau să mă ucidă. Apoi mă gândeam că ar fi considerat că e sub demnitatea lui să-mi ceară ajutorul; cu siguranţă, credea acum că nu merit să fiu omorât. Am căutat ajutor la Hella. Noapte de noapte, am încercat să-mi îngrop teroarea şi vina în ea. Nevoia de a face ceva mă cuprinsese ca o febră, şi nu puteam face decât dragoste.

A fost prins într-o dimineaţă, foarte devreme, într-o barjă de pe malul fluviului. Ziarele deja speculaseră că era în Argentina, aşa că a fost un şoc să aflu că nu ajunsese mai departe de Sena. Această lipsă de „energie” n-a făcut publicul să-l îndrăgească. Giovanni era un criminal dintre cei mai banali, un cârpaci; s-a insistat pe jaf, ca motiv al crimei, însă, deşi Giovanni îi luase lui Guillaume toţi banii din buzunare, nu se atinsese de casa de marcat şi nici nu bănuise că, pe cât se pare, Guillaume avea peste o sută de mii de franci într-un portofel, la fundul unui dulap. Când l-au prins, încă avea în buzunare banii pe care îi furase de la Guillaume, nu se simţise în stare să-i cheltuiască. Nu mai mâncase de două-trei zile şi era slăbit şi palid şi neatrăgător. Chipul lui era afişat la toate chioşcurile de ziare din Paris. Părea tânăr, tulburat, îngrozit, viciat, de parcă nu i-ar fi venit să creadă că el, Giovanni, ajunsese aici, ajunsese aici şi nu avea să meargă mai departe, scurtul lui drum avea să se sfârşească sub lama unui cuţit. Părea că deja dă înapoi, fiecare centimetru din carnea lui se revolta în faţa acelei imagini glaciale. Şi părea, aşa cum îmi păruse de atâtea ori, că îmi cere ajutorul. Ziarele au spus lumii neiertătoare că Giovanni regreta, că cerea îndurare, că-l invoca pe Dumnezeu, că plângea, că n-a vrut s-o facă. Şi ne-au spus şi nouă, delicios de amănunţit, cum o făcuse, dar nu şi de ce. Motivul era prea sumbru pentru ca ziarele să-l publice şi prea profund pentru ca Giovanni să-l spună.

Probabil că eram singurul om din Paris care ştia că nu voise să facă asta, care putea citi printre detaliile din ziare *de ce o* făcuse. Mi-am amintit din nou de seara în care l-am găsit acasă şi mi-a povestit cum îl concediase Guillaume. I-am auzit din nou vocea şi i-am văzut vehemenţa trupului şi lacrimile. Îi cunoşteam bravada, ştiam cum îi plăcea să se simtă débrouillard, la înălţimea oricărei provocări, şi l-am văzut intrând în barul lui Guillaume. Probabil că simţise că, odată ce îi cedase lui Jacques, îşi terminase ucenicia, terminase iubirea şi că

putea să facă tot ce voia cu Guillaume. Şi, într-adevăr, ar fi putut face absolut orice cu Guillaume, dar nu putea face nimic ca să nu mai fie Giovanni. Guillaume sigur ştia, Jacques i-ar fi spus imediat, că Giovanni nu mai era eu le jeune américain; poate că Guillaume chiar mersese, blindat cu anturajul său, la una sau două dintre petrecerile lui Jacques; şi cu siguranţă ştia, tot cercul lui ştia, că noua libertate a lui Giovanni, statutul lui lipsit de iubire, avea să se transforme în concesie, în revoltă – i se întâmplase fiecăruia dintre ei. Trebuie să fi fost o seară grozavă pentru bar atunci când Giovanni a intrat singur. Pot auzi conversaţia:

— Alors, tu *es revenu*? îi spune Guillaume cu o privire seducătoare, ironică, grăitoare.

Giovanni îşi dă seama că nu vrea să i se reamintească de ultima criză dezastruoasă, că vrea să fie prietenos. În acel moment îl lovesc vocea lui Guillaume, felul lui de-a fi, mirosul lui; chiar îl are pe Guillaume în faţă, nu e doar o evocare mentală; zâmbetul cu care îi răspunde lui Guillaume aproape că-l face să vomite. Dar, fireşte, Guillaume nu observă şi îi oferă lui Giovanni ceva de băut.

— M-am gândit că poate ai nevoie de un barman, îi spune Giovanni.

— Cauţi de lucru? Mă gândeam că americanul tău deja ţi-a cumpărat o rafinărie în Texas.

— Nu. Americanul meu s-a cărat.

Râd amândoi.

— Americanii mereu se cară. Nu sunt serioşi, spune Guillaume.

— C’est urai, zice Giovanni.

Îşi termină băutura fără să îl privească pe Guillaume, părând extrem de conştient de sine, poate aproape inconştient, fluierând. Guillaume nu-şi poate lua ochii de la el sau mâinile de pe el.

— Vino mai târziu, aproape de închidere, să vorbim despre slujba asta, spune în sfârşit.

Giovanni aprobă din cap şi pleacă. Mi-l pot imagina

apoi cu prietenii lui de pe stradă, bând cu ei, râzând, adunându-şi curajul în timp ce orele trec. Îşi doreşte ca cineva să-i spună să nu se întoarcă la Guillaume, să nu-l lase pe Guillaume să-l atingă. Dar prietenii lui îi spun cât de bogat e Guillaume, că e o regină bătrână şi ridicolă, cât poate stoarce de la Guillaume dacă e deştept.

Pe bulevard nu trece nimeni care să-i vorbească, să-l salveze. Simte că moare.

Vine ora la care trebuie să se întoarcă în barul lui Guillaume. Se duce singur. Rămâne afară o vreme. Vrea să se întoarcă, vrea să fugă. Dar nu are unde fugi. Se uită pe strada lungă, curbată şi întunecată de parcă ar căuta pe cineva. Dar nu e nimeni acolo.

Intră în bar. Guillaume îl vede imediat şi-i face un semn discret să urce în cameră. Urcă scările. îl lasă picioarele. Se trezeşte în încăperea lui Guillaume înconjurat de mătăsurile, de culorile, de parfumurile lui Guillaume, se uită fix la patul lui Guillaume.

Guillaume intră în cameră şi Giovanni încearcă să zâmbească. Beau ceva. Guillaume se precipită, e flacid şi umed şi, cu fiecare atingere, Giovanni se contractă mai adânc, mai furios. Guillaume se duce să se schimbe şi reapare într-un halat teatral. Vrea ca Giovanni să se dezbrace…

Poate că, în acest moment, Giovanni îşi dă seama că nu poate merge până la capăt, că voinţa n-o să-l ajute. Îşi aminteşte de slujbă. Încearcă să vorbească, să fie pragmatic, să fie rezonabil, dar bineînţeles că e prea târziu. Guillaume pare să-l înconjoare ca marea. Şi cred că Giovanni, torturat până la nebunie, simte că se scufundă, e depăşit, iar Guillaume face ce vrea. Cred că dacă nu s-ar fi întâmplat asta, Giovanni nu l-ar fi ucis.

Pentru că, odată ce şi-a luat plăcerea, cât Giovanni încă zace sufocându-se, Guillaume devine din nou un om de afaceri, se plimbă de colo-colo şi invocă tot felul de motive bune pentru care Giovanni nu ar trebui să lucreze acolo. În spatele oricăror motive inventate de Guillaume se

ascunde adevăratul motiv pe care amândoi, vag, fiecare în felul lui îl, văd: Giovanni, ca un star de cinema decăzut, şi-a pierdut puterea de negociere. Acum se ştie totul despre el, misterul i-a fost dezvăluit. Giovanni simte asta şi furia care se acumula în el de luni de zile începe acum să erupă alături de amintirea gurii şi a mâinilor lui Guillaume. Pentru o clipă, se uită fix la Guillaume şi apoi începe să urle. Şi Guillaume îi răspunde. Lui Giovanni începe să-i vâjâie capul la fiecare schimb de replici şi întunericul i se aşterne şi i se ridică de pe ochi. Guillaume e în al nouălea cer şi se împăunează prin încăpere – arareori a obţinut atât de mult pentru atât de puţin. Joacă scena până la capăt, jubilează când faţa lui Giovanni devine stacojie, când vocea îi devine greoaie, se uită cu o încântare pură la muşchii lui încordaţi de pe gât. Şi spune ceva, crede că balanţa s-a răsturnat, spune ceva, o frază, o jignire, o ironie care umple paharul; şi într-o fracţiune de secundă, în tăcerea uluită, vede în privirea lui Giovanni că a dezlănţuit ceva ce nu mai poate fi oprit.

Cu siguranţă, Giovanni nu a vrut s-o facă. Dar l-a înşfăcat, l-a lovit. Şi cu fiecare atingere, cu fiecare lovitură, greutatea insuportabilă din adâncul inimii sale începe să se ridice: acum e rândul lui Giovanni să jubileze. Camera a fost răvăşită, mătăsurile sfâşiate, mirosul de parfum e gros. Guillaume se luptă să iasă din cameră, dar Giovanni îl urmăreşte peste tot: acum Guillaume e cel înconjurat. Şi poate chiar în momentul în care Guillaume crede că se eliberează, poate chiar când ajunge la uşă, Giovanni se năpusteşte asupra lui, îl prinde de cordon şi i-l înfăşoară în jurul gâtului. Apoi doar ţine, hohotind, devenind tot mai uşor în timp ce Guillaume devine tot mai greu, strângând cordonul şi înjurând. Apoi Guillaume se prăbuşește. Şi Giovanni se prăbuşește în cameră, pe stradă, în lume, în prezenţa şi în umbra morţii.

Când am găsit această casă minunată, era deja clar că eu nu am niciun drept să mai vin aici. Când am găsit-o, eu deja nu mai voiam s-o văd. Dar deja nu mai puteam face

nimic. Nu voiam să fac nimic altceva. E adevărat că m-am gândit să rămân în Paris ca să fiu în preajmă pentru proces, poate să-l vizitez în închisoare. Dar ştiam că nu am de ce să fac asta. Jacques, care ţinuse mereu legătura cu avocatul lui Giovanni şi mereu legătura cu mine, îl văzuse o dată pe Giovanni. Mi-a spus ceea ce ştiam deja, că nu puteam face nimic, că nimeni nu mai putea face nimic pentru Giovanni. Poate că voia să moară. A pledat vinovat recunoscând că motivul a fost tâlhăria. Circumstanţele în care l-a concediat Guillaume s-au bucurat de mare atenţie în presă. Şi din presă rămâneai cu impresia că Guillaume fusese un filantrop generos, poate uşor excentric, care a făcut greşeala să se împrietenească cu un aventurier barbar şi nerecunoscător ca Giovanni. Apoi, cazul a ieşit de pe prima pagină. Giovanni a fost dus la închisoare să-şi aştepte procesul.

Iar eu şi Hella am venit aici. Probabil că m-am gândit – sunt sigur că asta am gândit la început – că dacă nu puteam face nimic pentru Giovanni, poate aveam să reuşesc să fac ceva pentru Hella. Probabil că am sperat că Hella avea să poată face ceva pentru mine. Şi acest lucru s-ar fi putut întâmpla dacă zilele nu s-ar fi scurs pentru mine ca o pedeapsă în închisoare. Nu mi-l puteam scoate pe Giovanni din minte, eram la mila veştilor care soseau sporadic de la Jacques. Tot ce-mi amintesc din acea toamnă este că aşteptam ca Giovanni să fie judecat. Apoi, în sfârşit, a fost judecat, a fost găsit vinovat şi condamnat la moarte. Toată iarna am numărat zilele. Şi a început coşmarul acestei case.

S-a scris mult despre iubirea care se transformă în ură, despre inima care îngheaţă când iubirea moare. E un proces remarcabil. E mai îngrozitor decât orice am citit, mai îngrozitor decât orice voi putea vreodată să rostesc.

Acum nu mai ştiu când am privit-o pentru prima oară pe Hella şi mi s-a părut alterată, trupul ei, neinteresant, prezenţa ei, supărătoare. Părea să se fi întâmplat brusc – ceea ce înseamnă că se întâmpla de multă vreme,

bănuiesc. O asociez cu ceva atât de neînsemnat precum sfârcul ei atingându-mi uşor braţul când s-a aplecat să-mi servească prânzul. Mi-am simţit carena cum se contractă. Lenjeria ei întinsă la uscat în baie, care mi s-a părut mereu că mirosea improbabil de dulce şi că era spălată mult prea des, acum mi se părea inestetică şi murdară. Un trup ce trebuia acoperit cu asemenea lucruri înzorzonate mi se părea acum grotesc. Îi priveam uneori trupul gol şi îmi doream să fie mai tare, mai ferm, eram extrem de intimidat de sânii ei, iar când o penetram am început să simt că n-aveam să mai ies viu. Tot ce mă încântase odată părea acum să îmi întoarcă stomacul pe dos.

Cred că nu am fost mai speriat în viaţa mea. Când degetele mele au început, involuntar, să n-o mai ţină pe Hella, mi-am dat seama că atârnam de la mare înălţime şi că mă agăţasem de Hella ca să-mi salvez viaţa. Cu fiecare clipă în care degetele-mi alunecau simţeam vuietul aerului sub mine şi simţeam cum totul înăuntrul meu se contractă amar, se târăşte turbat în sus opunându-se căderii nesfârşite.

Am crezut că poate era doar pentru că eram singuri prea mult timp, aşa că, o vreme, am ieşit continuu. Am făcut expediţii la Nisa şi la Monte Carlo şi la Cannes şi la Antibes. Dar nu eram bogaţi, iar Sudul Franţei, iarna, e teritoriul celor bogaţi. Eu şi Hella am mers mult la film şi ne trezeam adesea în baruri goale de mâna a cinşpea. Ne plimbam mult în tăcere. Nu păream să mai vedem lucruri pe care să ni le arătăm. Beam prea mult, mai ales eu. Hella, care se întorsese atât de bronzată şi de încrezătoare şi de strălucitoare din Spania, a început să piardă toate astea –, a devenit palidă şi suspicioasă şi nesigură. A încetat să mă întrebe ce era în neregulă pentru că purta în ea convingerea că fie nu ştiam, fie nu voiam să-i spun. Mă observa. Simţeam că mă observă şi asta mă făcea precaut şi mă făcea să o urăsc. Când îi priveam chipul apropiindu-se de al meu simţeam o vină pe care nu o puteam îndura.

Eram la mila autobuzelor şi ne trezeam adesea la

răsărit zgribuliţi şi somnoroşi într-o sală de aşteptare sau îngheţând la un colţ de stradă din vreun oraş pustiu. Ajungeam acasă în dimineţile cenuşii, schilodiţi de oboseală şi mergeam direct la culcare.

Dintr-un motiv sau altul, eram capabil să fac dragoste dimineaţa. Poate că din cauza epuizării mentale sau poate că hoinărim! nocturn îmi provoca o exaltare stranie, incontrolabilă. Dar nu era la fel, ceva dispăruse. Uimirea, puterea şi bucuria dispăruseră. Liniştea dispăruse.

Aveam coşmaruri şi uneori mă trezeau propriile ţipete, iar alteori gemetele mele o făceau pe Hella să mă scuture ca să mă trezesc.

— Mi-aş dori să îmi spui ce se întâmplă. Spune-mi ce se întâmplă, lasă-mă să te ajut, mi-a spus Hella într-o zi.

Am scuturat din cap uluit şi trist şi am oftat. Stăteam în camera mare în care sunt acum. Ea stătea în şezlong, lângă veioză, cu o carte deschisă în poală.

— Eşti drăguţă. Nu e nimic. O să treacă. Probabil că sunt doar nervi, am spus.

— E vorba despre Giovanni, nu-i aşa? Crezi că i-ai făcut ceva oribil când l-ai lăsat în camera aia. Cred că te învinuieşti pentru ce i s-a întâmplat. Dar, dragul meu, nimic din ce-ai fi putut face nu l-ar fi ajutat. Nu te mai tortura.

— Era atât de frumos, am zis.

Nu voisem să o spun. Am simţit că încep să tremur. S-a uitat la mine cât m-am dus până la masă – atunci, ca şi acum, era o sticlă acolo – şi mi-am turnat în pahar.

Nu mă puteam opri din vorbit, deşi mă temeam că, în orice clipă, aş fi putut spune prea mult. Poate că voiam să spun prea mult.

— Nu pot să nu simt că l-am trimis în umbra lamei de cuţit. Voia să rămân cu el în camera aia, m-a implorat să rămân. Nu ţi-am spus, ne-am certat îngrozitor de rău în seara în care m-am dus să-mi iau lucrurile.

Am făcut o pauză. Am sorbit din pahar.

— A plâns.

— Era îndrăgostit de tine. De ce nu mi-ai spus? Sau n-ai ştiut? a întrebat Hella.

M-am întors cu spatele, simţeam că-mi arde faţa.

— Nu e vina ta. Nu înţelegi asta? Nu l-ai fi putut împiedica să se îndrăgostească de tine. Nu l-ai fi putut împiedica să… să-l ucidă pe bărbatul acela odios.

— Nu ştii nimic despre asta. Nu ştii nimic despre asta, am bâiguit.

— Ştiu cum te simţi.

— Nu ştii cum mă simt.

— David, nu mă îndepărta. Te rog, nu mă îndepărta. Lasă-mă să te ajut.

— Helia, iubita mea, ştiu că vrei să mă ajuţi. Dar lasă-mă în pace o vreme. O să fiu bine.

— Spui asta de multă vreme, a zis epuizată.

M-a fixat cu privirea un timp şi apoi a spus:

— David, nu crezi c-ar trebui să mergem acasă?

— Să mergem acasă? Pentru ce?

— De ce mai stăm aici? Cât timp vrei să mai stai în casa asta să-ţi faci sânge rău? Şi ce crezi că-mi face mie asta?

S-a ridicat şi a venit la mine.

— Te rog. Vreau să mergem acasă. Vreau să ne căsătorim. Vreau să facem copii. Vreau să trăiesc undeva. Te vreau pe tine. Te rog, David. De ce pierdem timpul aici?

M-am îndepărtat de ea imediat. A rămas nemişcată în spatele meu.

— Ce s-a întâmplat, David? Ce vrei?

— Nu ştiu. Nu ştiu.

— Ce nu-mi spui? De ce nu-mi spui adevărul? Spune-mi adevărul.

M-am întors cu faţa la ea.

— Hella, îndură-mă, mai îndurd-mă puţin.

— Asta vreau, dar unde eşti? Ai plecat undeva şi nu te mai pot găsi. Dacă m-ai lăsa să ajung la tine! a strigat.

A început să plângă. Am ţinut-o în braţe. N-am simţit nimic. I-am sărutat lacrimile sărate şi i-am şoptit, i-am

şoptit nu mai ştiu ce. I-am simţit trupul întinzându-se, întinzându-se să-l întâlnească pe al meu şi mi-am simţit trupul contractându-se, îndepărtându-se şi am ştiut că începusem lunga cădere. M-am tras înapoi. Ea a rămas acolo unde o lăsasem, ca o marionetă ce atârna de-o sfoară.

— David, te rog, lasă-mă să fiu femeie. Nu-mi pasă ce o să-mi faci. Nu-mi pasă ce mă va costa. O să-mi las părul lung, o să renunţ la fumat, o să-mi arunc cărţile.

A încercat să zâmbească, mi s-a strâns inima.

— Lasă-mă doar să fiu femeie, ia-mă. Asta vreau. E tot ce vreau. Nu-mi pasă de nimic altceva.

S-a îndreptat spre mine. Am rămas complet neclintit. M-a atins, şi-a ridicat chipul spre al meu, cu o încredere disperată şi înfiorător de emoţionantă.

— Nu m-arunca înapoi în mare, David. Lasă-mă să rămân aici cu tine.

Apoi m-a sărutat, privindu-mă în ochi. Buzele îmi erau reci. Nu am simţit nimic pe buze. M-a sărutat din nou şi am închis ochii simţind că lanţuri grele mă târăsc în foc. Lângă căldura ei, la insistenţa ei, sub mâinile ei, părea că trupul meu n-avea să se trezească niciodată. Dar când s-a trezit, îl părăsisem. De la mare înălţime, unde aerul din jurul meu era mai rece ca gheaţa, mi-am privit trupul în braţele unei străine.

În acea seară, sau într-o seară la scurt timp după aceea, am lăsat-o dormind în dormitor şi am plecat singur la Nisa.

Am cutreierat toate barurile acelui oraş sclipitor şi la finalul primei nopţi, orbit de alcool, radiind de dorinţă, am urcat scările unui hotel întunecat în compania unui marinar. Târziu a doua zi, s-a dovedit că permisia marinarului nu se terminase şi că marinarul avea prieteni. Am mers să-i vizităm. Am rămas peste noapte. Am petrecut următoare zi împreună, şi pe următoarea. În ultima noapte de permisie, am băut împreună într-un bar aglomerat. Stăteam cu faţa la oglindă. Eram foarte beat. Eram

aproape lefter. Am văzut dintr-odată chipul Hellei în oglindă. Pentru o clipă am crezut că o luasem razna şi m-am întors. Părea foarte obosită şi mohorâtă şi mică.

O vreme îndelungată nu ne-am spus nimic. Simţeam că marinarul se uită fix la amândoi.

— Nu cumva a greşit barul? m-a întrebat el în cele din urmă.

Hella l-a privit. A zâmbit.

— Nu e singurul lucru pe care l-am greşit.

Acum marinarul se uita la mine.

— Ei bine, acum ştii, i-am spus Hellei.

— Cred că ştiam de multă vreme, a spus.

S-a întors şi a început să se îndepărteze. M-am ridicat s-o urmez. Marinarul m-a prins de braţ

— Eşti… e?

Am aprobat din cap. Chipul lui cu gura căscată era comic. Mi-a dat drumul la braţ şi am trecut pe lângă el, iar când am ajuns la uşă l-am auzit râzând. Am mers mult timp în tăcere pe străzile îngheţate. Părea să nu fie nimeni pe stradă. Părea de neconceput că se va lumina de ziuă.

— Mă întorc acasă, mi-aş dori să nu fi plecat niciodată, a spus Hella.

Mai târziu, în aceeaşi dimineaţă, în timp ce îşi făcea bagajele, a adăugat:

— Dacă mai rămân mult aici, o să uit cum e să fii femeie.

Era extrem de rece şi amar de frumoasă.

— Nu sunt sigur că femeile pot uita asta, am spus.

— Sunt femei care au uitat că a fi femeie nu înseamnă doar umilinţă, nu înseamnă doar amărăciune. Eu n-am uitat încă, în ciuda ta. Nu o să uit. Plec din casa asta, departe de tine pe cât de repede mă pot duce taxiurile şi trenurile şi vapoarele.

În camera care fusese dormitorul nostru la începutul vieţii în această casă, se mişca între valiza deschisă şi sertare, şi dulap, cu graba disperată a cuiva gata să evadeze. Stăteam în uşă şi o priveam. Stăteam acolo aşa

cum stă în faţa profesoarei un băieţel care-a făcut pe el. Toate cuvintele pe care voiam să le rostesc îmi închideau gâtul ca nişte buruieni şi îmi blocau gura.

— Mi-aş dori să mă crezi când spun că, dacă am minţit, nu pe tine te-am minţit, am spus în sfârşit.

S-a întors spre mine cu o expresie aspră.

— Eu eram cea cu care vorbeai. Eu sunt cea pe care ai vrut să o iei cu tine în casa asta îngrozitoare de nicăieri. Eu sunt cea cu care ai spus că vrei să te căsătoreşti.

— Voiam să spun că mă minţeam pe mine.

— A, înţeleg. Asta schimbă totul, desigur, a spus Hella.

— Voiam doar să spun că, orice am făcut să te rănesc, n-am vrut, am strigat.

— Nu mai urla. O să plec curând. Şi-atunci poţi să strigi către dealurile alea, să strigi către ţărani cât de vinovat eşti, cât de mult iubeşti să fii vinovat.

A început din nou să se mişte de colo-colo, mai lent, între valiză şi sertare. Avea părul umed şi îi cădea peste frunte. Îmi doream să mă duc la ea şi s-o iau în braţe şi să o mângâi. Dar asta n-ar mai fi fost mângâiere, ci tortură, pentru amândoi. Nu se uita la mine în timp ce se mişca, dar se tot uita la hainele pe care le împacheta, de parcă nu era sigură că erau ale ei.

— Dar ştiam, ştiam. De asta mi-e cel mai ruşine. O ştiam de fiecare dată când mă priveai. O ştiam de fiecare dată când ne băgăm în pat. Dacă mi-ai fi spus adevărul atunci… Nu-ţi dai seama cât de nedrept a fost să mă laşi pe mine să aflu? Să laşi povara pe umerii mei? Aveam dreptul să mă aştept să o spui tu. Femeile mereu aşteaptă să vorbească bdrbatul. Nu ştiai?

N-am spus nimic.

— Atunci nu mai trebuia să stau atât de mult timp în casa asta, să mă întreb cum Dumnezeu o să suport călătoria aia lungă înapoi. Puteam să nu acasă acum, să dansez cu un bărbat care vrea să mi-o tragă. Şi l-aş lașa să mi-o tragă, de ce nu?

A zâmbit uimită către o mână de dresuri şi le-a înghesuit cu grijă în geamantan.

— Poate că pe-atunci nu ştiam. Ştiam doar că trebuie să plec din camera lui Giovanni.

— Ei bine, ai plecat. Şi-acum plec eu. Doar bietul Giovanni şi-a pierdut capul.

Fusese o glumă meschină pe care o făcuse ca să mă rănească, dar nu a reuşit să zâmbească pe cât de ironic a încercat.

— N-am să înţeleg niciodată, a spus apoi şi şi-a ridicat ochii către mine de parcă o puteam ajuta să înţeleagă.

— Gangsteraşul ăla sordid ţi-a distrus viaţa. Cred că a distrus-o şi pe a mea. Americanii n-ar trebui să vină în Europa niciodată. Pentru că apoi nu vor mai fi niciodată fericiţi. La ce-i bun un american nefericit? Fericirea era tot ce aveam.

A încercat să râdă şi a început să plângă. S-a prăbuşit în braţele mele, în braţele mele pentru ultima oară, plângând.

— Nu cred asta, nu cred. Avem mult mai mult de-atât. Doar că uneori e greu de suportat.

— Doamne, cât te-am vrut! Orice bărbat pe care-l voi întâlni mă va face să mă gândesc la tine. Bietul bărbat! Bieţii bărbaţi! Biata de mine! a spus şi-a încercat din nou să râdă.

— Hella, Hella, într-o zi, când vei fi fericită, încearcă să mă ierţi.

S-a îndepărtat de mine.

— Nu mai ştiu nimic despre fericire. Nu mai ştiu nimic despre iertare. Dar dacă femeile ar trebui să fie conduse de bărbaţi, dar nu e niciun bărbat care să le conducă, atunci ce se întâmplă? Ce se întâmplă atunci?

Şi-a luat haina din şifonier, a scormonit prin geantă şi şi-a găsit pudra şi, uitându-se în oglindă, s-a şters la ochi cu grijă şi a început să se dea cu ruj.

— E o diferenţă între băieţei şi fetiţe, aşa cum spun

în cărţuliile alea albastre. Fetiţele vor băieţei. Dar băieţeii… nu o să mai ştiu niciodată ce vor. Şi acum ştiu că nu-mi vor spune niciodată. Nu cred că ştiu cum să o facă.

Şi-a trecut mâna prin păr, dându-l pe spate, şi acum, cu ruj pe buze, cu haina neagră şi grea, părea din nou rece, strălucitoare şi dureros de neajutorată, o femeie înspăimântătoare.

— Pune-mi ceva de băut. Să bem de dragul vremurilor bune până vine taxiul. Nu, nu vreau să vii cu mine la gară. Mi-aş dori să pot bea tot drumul până la Paris şi peste tot oceanul ăla criminal.

Am băut în tăcere aşteptând să auzim zgomotul roţilor pe pietriş. Apoi l-am auzit, am văzut farurile, iar şoferul a început să claxoneze. Hella a lăsat paharul jos, şi-a încheiat haina pe ea şi a pornit spre uşă. Am luat bagajele şi am urmat-o. Eu şi şoferul am aranjat bagajele în portbagaj; în tot acest timp mă gândeam la un ultim lucru pe care să i-l spun Hellei, ceva care să şteargă amărăciunea. Dar nu m-am putut gândi la nimic. Nu mi-a spus nimic. Stătea foarte verticală sub cerul întunecat de iarnă privind în depărtare. Şi când totul era gata, m-am întors către ea.

— Eşti sigură că nu vrei să merg cu tine până la gară, Hella?

M-a privit şi a întins mâna.

— La revedere, David.

I-am strâns mâna. Era rece şi uscată, ca buzele ei.

— La revedere, Hella.

S-a urcat în taxi. L-am privit cum iese de pe alee, în stradă. I-am mai făcut cu mâna o ultimă dată, dar Hella nu mi-a răspuns.

Dincolo de fereastra mea orizontul începe să se lumineze transformând cenuşiul cerului într-un albastru vineţiu.

Mi-am făcut bagajele şi am făcut curat în casă. Cheile sunt pe masa din faţa mea. Mai trebuie doar să mă schimb. Când orizontul se va mai lumina puţin, autobuzul care mă

va duce în oraş, la gară, la trenul ce mă va duce la Paris, va apărea în curba de pe autostradă. Dar nu mă pot mişca.

Pe masă mai e şi un plic mic, albastru, biletul de la Jacques care mă informează pe ce data va fi executat Giovanni. Îmi torn foarte puţin în pahar, privindu-mi reflexia din geam care încet-încet dispare. Parcă aş dispărea chiar sub ochii mei – acest gând mă amuză şi râd în sinea mea.

Probabil că acum porţile se deschid în faţa lui Giovanni şi se închid în urma lui, şi nu se vor mai deschide şi închide niciodată pentru el. Sau poate că deja s-a terminat. Poate că abia începe. Poate că încă mai e în celula lui şi priveşte alături de mine mine venirea dimineţii. Poate că acum se aud şoapte la capătul coridorului, trei bărbaţi solizi în negru îşi scot pantofii, unul dintre ei ţine inelul cu chei, toată închisoarea e tăcută, aşteaptă îngrozită. Trei niveluri mai jos, activitatea de pe podeaua de piatră s-a oprit, cineva îşi aprinde o ţigară. Oare va muri singur? Nu ştiu dacă-n această ţară moartea e ceva solitar sau ceva produs în masă. Ce o să-i spună preotului?

Dd-ţi hainele jos, îmi spune ceva, *se face* târziu.

Intru în dormitor, unde hainele pe care le voi purta zac pe pat; bagajul zace şi el deschis şi pregătit. Încep să mă dezbrac. E o oglindă în camera asta. O oglindă mare.

Sunt incredibil de conştient de oglindă. Chipul lui Giovanni îmi trece prin faţa ochilor ca o lumină neaşteptată a unei lanterne într-o noapte foarte întunecată. Ochii îi strălucesc precum ochii unui tigru, privesc drept în faţă, priveşte cum se apropie ultimul inamic, se strânge carnea pe el. Nu pot citi ce are în ochi: dacă e groază, atunci nu am văzut groaza niciodată, dacă e nelinişte, atunci neliniştea nu m-a atins niciodată. Acum se apropie, acum cheia se învârte în broască, acum îl iau. Strigă o dată. îl privesc de la distanţă. îl trag afară din celulă, coridorul se întinde în faţa lui ca un cimitir al trecutului său, închisoarea i se învârte în jur. Poate că

începe să geamă, poate că nu scoate niciun sunet. Începe călătoria. Sau poate că atunci când strigă nu se opreşte din plâns, poate că vocea lui răzbate chiar acum prin piatră şi oţel. Îi văd picioarele în lanţuri, coapsele i se înmoaie, fesele îi freamătă, ciocanul secret începe să lovească. E asudat sau e uscat. îl târăsc sau păşește. Strânsoarea lor este atroce, braţele nu-i mai aparţin.

Pe coridorul acela lung, pe scările de metal, în inima închisorii, în biroul preotului.

Îngenunchează. O lumânare arde, Fecioara îl priveşte.

Sfânta Maria, *Născătoare de Dumnezeu*.

Am mâinile lipicioase, am trupul flasc şi alb şi uscat. îl văd în oglindă, cu coada ochiului.

Sfânta Maria, Ndscătoare *de Dumnezeu*.

Sărută crucea şi se agaţă de ea. Preotul o ridică uşor. Apoi îl ridică pe Giovanni. Începe călătoria. Se îndreaptă către o altă uşă. Geme. Vrea să scuipe, dar gura îi e uscată. Nu le poate cere să se oprească un minut ca să urineze – într-un minut, se va întâmpla de la sine. Ştie că în spatele uşii care se-apropie deliberat, lama cuţitului aşteaptă. Acea uşă e evadarea pe care o caută de-atâta vreme, evadarea din lumea asta mizerabilă, din trupul ăsta mizerabil.

Se face târziu.

Trupul din oglindă mă sileşte să-l privesc. Şi îmi privesc trupul condamnat la moarte. E suplu, ferm şi rece, încarnarea unui mister. Şi nu ştiu ce se mişcă în acest trup, ce caută acest trup. E blocat în oglinda mea aşa cum e blocat în timp şi se grăbeşte spre revelaţie.

Când eram copil, vorbeam *ca* un copil, înţelegeam ca un copil, gândeam ca un copil, dar când am devenit bdrbat, am renunţat la lucrurile copilăreşti.

Îmi doresc să fac să se împlinească această profeţie. Îmi doresc să sparg acea oglindă şi să fiu liber. Mă uit la sexul meu, la sexul meu perturbator şi mă întreb cum poate fi mântuit, cum poate fi salvat de lama cuţitului.

Călătoria spre mormânt a început deja, călătoria spre depravare e mereu pe jumătate terminată. Şi totuşi, cheia salvării mele, care nu-mi poate salva trupul, e ascunsă în carnea mea.

Uşa e chiar în faţa lui. E întuneric în jur, e linişte în el. Apoi uşa se deschide şi e singur, întreaga lume rămâne în urmă. Şi micul colţ de cer pare să ţipe, deşi nu aude niciun sunet. Apoi, pământul se cutremură, e aruncat înainte, cu faţa în jos, în întuneric şi călătoria lui începe.

În cele din urmă, mă mut din faţa oglinzii şi încep să acopăr goliciunea pe care trebuie să o păstrez sacră, deşi n-a fost niciodată mai abjectă, care trebuie să fie perpetuu curăţată cu sarea vieţii mele. Trebuie să cred. Trebuie să cred că bunătatea Domnului, care m-a adus aici, e singurul lucru care mă poate salva.

Şi în sfârşit păşesc în dimineaţă şi încui uşa în urma mea. Traversez strada şi las cheia în cutia de scrisori a bătrânei. Şi mă uit la stradă unde câţiva oameni, femei şi bărbaţi, aşteaptă autobuzul de dimineaţă. Sunt foarte vii sub cerul care se trezeşte şi, în spatele lor, orizontul începe să se aprindă. Dimineaţa îmi apasă umerii cu greutatea cumplită a speranţei şi iau plicul albastru trimis de Jacques şi îl rup lent în bucăţele, privindu-le cum dansează în vânt, privind cum vântul le duce departe. Dar când mă întorc şi pornesc spre oamenii care aşteaptă, vântul îmi aduce câteva înapoi.

GLOSAR

Ah, ça, mon cher, c’est Asta, dragul meu, e doar o strictement du business, chestie de business, înţelegi?

comprends-tu?

À la prochaine Pe data viitoare

À la vôtre în cinstea dumneavoastră

Alors, tu es revenu? Deci, te-ai întors?

Après l’amour După dragoste

À tout à l’heure Pe curând

Bien sûr Desigur

Bon voyage! Drum bun!

Canaille! Canalie!

Ça ne mangue pas, Camere există din plin les chambres

Carte de travail Permis de muncă

Ça va? Ce faceţi?

c’est ça Aşa e

c’est vrai E-adevărat

c’était un film du Far West, Era un film eu cowboy, avec Gary Cooper eu Gary Cooper

Chagrin d’amour! Suferinţă din dragoste

Chez toi la tine

Chez vous la voi

Chic Elegant

Cochonnerie Obscenitate, înjurătură

Comment? Poftim?

Comme tu es méchant! Cât eşti de meschin!

Coquette Seducător

Complet Ocupat

Débrouillard Descurcăreţ

Deux ricards avec beaucoup Două pahare de ricard eu de la glacé multă gheaţă

Double entendre Dublu înţeles

Eh, bien, c’est fort ca Ei, asta-i bună!

Eh bien, îl te plaît? Ei bine, îl placi?

Eh bien, ma chérie, şi, dragul meu, ce mai faci?

comment vas-tu?

Eh bien, t’embrasses pas Ei bine, nu-ţi îmbrăţişezi ta femme? femeia

Enchanté încântat

Ennui Plictiseală

Et le rouquin la şi roşcatul de-acolo?

Et pourquoi pas? Şi de ce nu?

Et puis şi apoi

Et toi şi tu?

Garçon! Chelner!

Garçon de café Chelner de cafenea

Hélas! Din păcate; vai!

Ici Aici
Il a fait ceci et il a fait cela A făcut aia şi-a făcut şi-aia
Il est dangereux, tu sais E periculos, să ştii
Il fait beau bien? E chiar frumos afară
Îl m'a mis à la porte M-a dat afară
Il y a les jeunes dedans sunt nişte tineri jos
Ils sont sales, les gens, Oamenii sunt mizerabili, ştii tu sais
J'adore votre enthousiasme Ador entuziasmul vostru
J'espère bien Sper din tot sufletul
Je le sais, mon vieu ştiu, bătrâne
Je m'en fous Mă doare-n cot
Je m'excuse un instant Mă scuzaţi o clipă
Je prendrai un petit cognac o să beau un cognac mic
Je suis avec un gars Acum sunt cu un băiat maintenant
Je suis ravie încântat de cunoştinţă
Je t'aime, tu sais Te iubesc, ştii asta
Je te jure îţi jur
Je veux în évader Vreau să evadez
Joie de vivre Poftă de viaţă
La minuterie întrerupătorul
La vie pratique Viaţa de zi eu zi
Les enculés Nenorociţii
Les folles ciudaţii
Les gonzesses Nenorocitele
Les habitués Obişnuiţii locului
Les hommes, ils sont Bărbaţii sunt imposibili impossibles
Mais à ce moment-là je Dar pe-atunci nu aveam n avais pas un copain un iubit
Mais oui Dar da
Mais tu es fou Dar eşti nebun
Mais tu le sais, salope Dar ştii, nenorocitule
Mais ça n'empêche que Paris Dar asta nu împiedică est toujours mă ville Parisul să fie oraşul meu préférée preferat

Méchant Rău
Merde Rahat
Milieu Mediu
Môme Băiat
Mon, mă cher, i Dragul meu; draga mea
Mon Dieu, les fesses! Doamne, ce ifose!
Mon poate! Tu es revenu! Prietene! Te-ai întors Fais-moi confiance Ai încredere în mine
Ne me laisse pas tomber, Nu mă lăsa să mă prăbuşesc, je t'en prie te rog
N'est-ce pas? Nu-i aşa?
Nom de Dieu, quel boulot! Pentru Dumnezeu, ce nebunie!
Nouveaux riches Parveniţi
On mange ici, non? Mâncăm aici, nu?
On t'offre Ţi se oferă de băut
Parce qu'il m'adorait Pentru că mă adora
Pauvre bambino Bietul copil
Peut-être Poate
Pied-à-terre Refugiu
Quartier Cartier
Quelle rigolade! Ce glumă!
Qui est la? Cine-i acolo?
Salaud! Nemernicule!
Séparation de corps Despărţirea trupurilor
Sois sage. Sois chic Fii deştept. Fii elegant
Souvenez-vous Ţine minte
Tant mieux cu atât mai bine
Tapette Termen peiorativ pentru gay
T'auras du chagrin o să suferi
Tiens. Sans blague? Ia uite. Faci mişto?
Toujours Mereu
Tous, sauf toi Toţi în afară de tine
Très bon marché Foarte ieftin
Triomphante Triumfantă
Tu n'es pas chic du tout Nu eşti deloc elegant
Un cognac sec Un cognac sec

Une fine à l’eau Un cognac cu apă
Vaché Bădăran
Va te faire foutre Du-te dracului
Vieille folle Pervers bătrân
Viens Vino; Haide
Vin chaud Vin fiert
Vive l’Amérique!
Vive le vieux continent!
Vous n’êtes pas malade?
Vrai américain
Vraiment
Trăiască America!
Trăiască bătrânul continent
Nu sunteţi bolnav?
American adevărat
Serios

Născut în 1924 în Harlem, New York, James Baldwin este un romancier, eseist, dramaturg, poet şi critic social din Statele Unite care a oferit o voce literară erei activismului pentru drepturile omului din anii ’50 şi ’60. Baldwin ficţionalizează întrebări fundamentale despre rasă, sexualitate, credinţă, libertate şi obstacolele internalizate de indivizi în contextul complexelor presiuni sociale şi psihologice.

Printre cele mai cunoscute opere ale sale se numără romanele *Go* Tell It on the Mountain (1953), Alta ţara (Paralela 45, 2017), *If Beale Street* Could Talk (1974), Just Above My Head (1979), volumul de proză scurtă Goiny to Meet the Man (1965) şi eseurile Notes of a Native Son (1955), Nobody Knows My Name (1961), The Fire Next Time (în curând la Black Button Books).

Filmul documentar I Am Not Your *Negro* (2016), realizat de Raoul Peck pe baza eseurilor lui Baldwin, a fost premiat la bafta şi nominalizat la premiile Oscar.

James Baldwin a murit pe 30 noiembrie 1987 în Saint-Paulde-Vence, Franţa. Mormântul lui se află în cimitirul Femeliff din Hartsdale, lângă New York.

Publicat în 1956 şi abordând subiecte-tabu la acea vreme, romanul Camera lui Giovanni a declanşat numeroase controverse. Nominalizată la National Book Award în 1957, a devenit în scurt timp o carte-cult, un manifest încă relevant al literaturii lgbtq +. Plasată în Paris, topos emblematic al libertăţii individuale, Camera lui Giovanni vorbeşte despre vină şi despre ruşine, despre limitele autoimpuse şi încercarea de a le conştientiza şi depăşi.